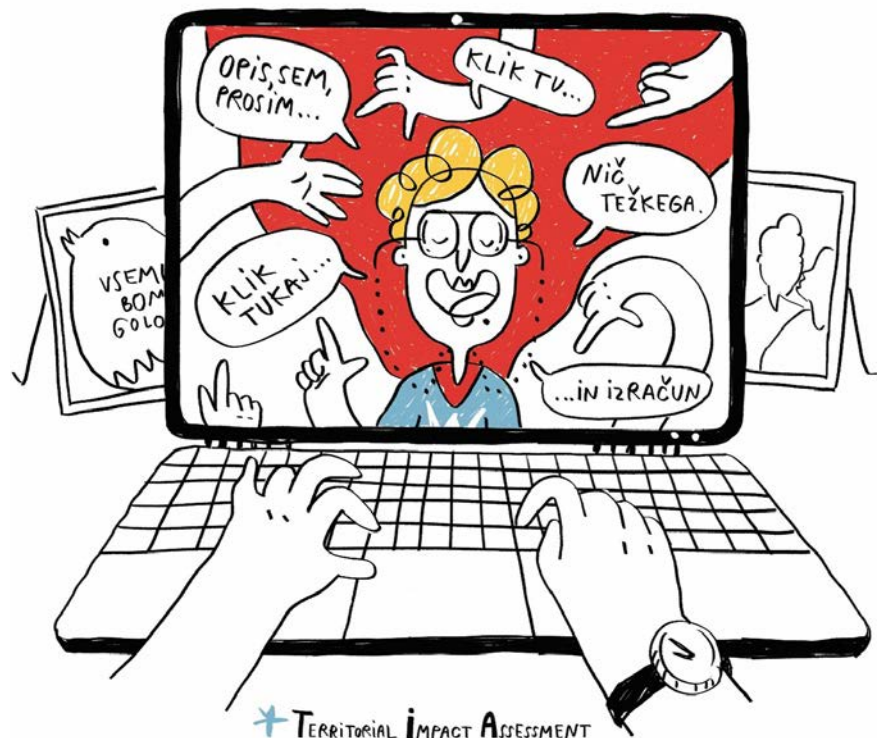

RAZVOJ IN PREDLOG
IMPLEMENTACIJE
INSTRUMENTA ZA
DOSEGANJE
USKLAJENOSTI RESORNIH
OZIROMA RAZVOJNIH
POLITIK S STRATEGIJO
PROSTORSKEGA RAZVOJA
SLOVENIJE (TIA-SI)

Ljubljana, september 2023

PRIROČNIK ZA UPORABO
ORODJA TIA-SI

**RAZVOJ IN PREDLOG IMPLEMENTACIJE INSTRUMENTA ZA
DOSEGANJE USKLAJENOSTI RESORNIH OZIROMA RAZVOJNIH
POLITIK S STRATEGIJO PROSTORSKEGA RAZVOJA SLOVENIJE
(TIA-SI)**

Naslov projekta: CRP V5-2154: Razvoj in predlog implementacije instrumenta za doseganje usklajenosti resornih oziroma razvojnih politik s strategijo prostorskega razvoja Slovenije (TIA-SI)

Avtorice: Naja Marot, Barbara Kostanjšek, Nina Stubičar

Institucija: Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo

Sodelujoči pri projektu: Ines Lupše in Blanka Bartol (Ministrstvo za naravne vire in prostor), Suzana Brežnik, Mateja Požar in Metka Kalinšek (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano), Milena Černilogar Radež, Tadej Žaucer in Andraž Podvez (Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo)

Ilustracije: Manca Krošelj

Drugo slikovno gradivo: Barbara Kostanjšek, Nina Stubičar

Podizvajalec: Spletni studio Inframe Jernej Klanšek, s. p.

Trajanje projekta: 1. 10. 2021–30. 9. 2023

Vrednost projekta: 90.000,00 EUR

Jezikovni pregled: Tomaž Petek

Tisk: 100 izvodov

Financiranje: Agencija RS za raziskovalno dejavnost (ARRS, skupna pogodba za UL), Ministrstvo za naravne vire in prostor, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo

Publikacija je brezplačna

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

711.2(497.4)

MAROT, Naja

Razvoj in predlog implementacije instrumenta za doseganje usklajenosti resornih oziroma razvojnih politik s strategijo prostorskega razvoja Slovenije (TIA-SI) : CRP V5-2154 / [avtorji Naja Marot, Barbara Kostanjšek, Nina Stubičar ; ilustracije Manca Krošelj ; ostalo slikovno gradivo Barbara Kostanjšek, Nina Stubičar]. - Ljubljana : Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo, 2023

ISBN 978-961-6833-25-7
COBISS.SHD 169791747

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NARAVNE VIRE IN PROSTOR

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE, PODNEBJE IN ENERGIJO

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

Kazalo

SEZNAM KRATIC	6
1 UVOD	9
2 PRESOJA UČINKOV NA PROSTOR	11
2.1 Opredelitev presoje učinkov na prostor.....	11
2.2 Uporabniki presoje.....	13
2.3 Opredelitev ključnih pojmov	14
3 PRIPOROČILA ZA PRESOJEVALCE	17
3.1 Priporočila za izvedbo presoje	17
3.2 Priporočila za uporabo orodja	18
4 VSEBINSKI PRISTOP K PRESOJI UČINKOV NA PROSTOR	21
4.1 Uvod	21
4.2 Hitra preveritev.....	23
4.3 Podrobnejša presoja.....	24
4.4 Povzetek presoje	26
5 NAVODILA ZA UPORABO ORODJA	29
5.1 Osnovna pojasnila.....	29
5.2 Uvodna stran	30
5.3 Hitra preveritev.....	31
5.4 Navodila za izpolnjevanje hitre preveritve.....	32
Vprašanje 1: Povzetek vsebine.....	32
Vprašanje 2: Potencialni učinki politike/predpisa.....	34
Vprašanje 3: Skladnost ciljev s prioritetami SPRS	37
Vprašanje 4: Učinek politike na prioritete SPRS.....	41
Vprašanje 5: Ukrepi s prostorskimi učinki	44
Vprašanje 6: Učinek na področja.....	46
Vprašanje 7: Učinek glede na tip območja	48
Zaključek hitre preveritve.....	50
5.5 Podrobnejša presoja.....	51
5.6 Povzetek	55
6 IZKUŠNJE UPORABNIKOV IN SKLEPNE UGOTOVITVE.....	59
VIRI	60
PRILOGE	61
Priloga 1: Podrobnejši opis prioritet Strategije prostorskega razvoja Slovenije 2050.....	61
Priloga 2: Opis in prikaz tipov območij	63
Priloga 3: Vzorčni primer izpolnjene presoje.....	68
Priloga 4: Kazalniki po področjih in dejavnikih za numerično oceno učinkov v podrobnejši presoji	77

Seznam kratic

ESPON	Evropsko omrežje za spodbujanje prostorskega razvoja
EU	Evropska unija
EVA	Enotna identifikacijska oznaka evidence vladnega akta
MJU	Ministrstvo za javno upravo
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MO	Mestna občina
MOPE	Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo
MNVP	Ministrstvo za naravne vire in prostor
MOPED	Modularno orodje za pripravo elektronskih dokumentov
MzI	Ministrstvo za infrastrukturo
NUTS3	Statistične regije
PisRS	Pravno-informacijski sistem Republike Slovenije
PZI	Projekt za izvedbo
RIA	Presoja učinkov predpisov (okrajšava za ang. <i>Regulatory Impact Assessment</i>)
SE	Solarna energija
Si-Stat	Podatkovna baza Si-Stat
SPRS 2050	Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050 (ReSPRS, 2023)
SVZ	Služba vlade za zakonodajo
ŠMO	Širše mestno območje
TIA	Presoja učinkov na prostor (okrajšava za ang. <i>Territorial Impact Assessment</i>)
TUS	Trajnostna urbana strategija
VE	Vetrna energija
ZKZ	Zakon o kmetijskih zemljiščih
ZUNPEOVE	Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije
ZUreP-3	Zakon o urejanju prostora

NA RESORNEM MINISTRSTVU V SEJNI DVORANI...

1 Uvod

Priročnik pred vami je rezultat ciljnega raziskovalnega projekta »CRP V5-2154: Razvoj in predlog implementacije instrumenta za doseganje usklajenosti resornih oziroma razvojnih politik s strategijo prostorskega razvoja Slovenije (TIA-SI)«, ki je potekal med 1. 10. 2021 in 30. 9. 2023. Glavni namen projekta je bil pripraviti metodologijo za preverjanje (ne)skladnosti razvojnih dokumentov s Strategijo prostorskega razvoja Slovenije, kot to predpostavlja Zakon o urejanju prostora v 4. odstavku 70. člena. V ta namen smo najprej analizirali obstoječe pristope k pripravi politik, presoji učinkov predpisov in presoje učinkov na prostor. Z vidika priprave digitalnega in komunikacijskega orodja smo pregledali obstoječa digitalna in/ali komunikacijska orodja, namenjena podpori procesa priprave ter spremljanja izvajanja politik in predpisov.

Posebnost tega projekta je bilo soustvarjanje orodja s predstavniki sektorjev, zlasti predstavnikov Ministrstva za naravne vire in prostor, Ministrstva za okolje, podnebje in energijo ter Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Proces priprave je namreč vseboval testiranje obstoječih orodij z istim ali s podobnim namenom, pri čemer sta nas zanimali uporabniška izkušnja (na papirju, digitalno) in tudi vsebinska povratna informacija (razumljivost vprašanja, tip vprašanj, podajanje primerov, kvantitativno : kvalitativno presojanje itn.). Preizkusili smo hitri pregled TIA, orodje ESPON TIA, nemško preveritev enakovredne obravnave, osnutek orodja TIA-SI na papirju in digitalno betarazličico orodja TIA-SI. Orodje, ki je pred vami in ki je še vedno v razvojno-testni fazi, je tako rezultat skupnih prizadevanj izvajalcev in prihodnjih uporabnikov, tj. predstavnikov nacionalne, regionalne (regionalne razvojne agencije) in lokalne ravni. Orodje nadalje predstavlja poskus krepitve s podatki podprtega postopka priprave politik in predpisov ter hkrati tudi možnost za krepitev prostorske občutljivosti sektorjev in zavedanja, da ima večina odločitev tudi posledice v prostoru, zato je o njih smiselno razmišljati tudi vnaprej. Presoja učinkov na prostor, kot jo ponuja to orodje, je mogoče izvesti vnaprej, torej v postopkih priprave, pa tudi naknadno – z namenom ocene dejanskih učinkov na prostor. Trenutno največja slabost orodja so kazalniki, to slabost pa naj bi odpravili po prenovi sistema za spremljanje stanja prostora, ki je v letu 2023 še vedno potekala.

Priročnik sestavljajo naslednji vsebinski deli: kratka predstavitev presoje učinkov na prostor, priporočila za presojevalce, vsebinska predstavitev orodja, navodila za uporabo orodja s primeri in priloge. Te sestavljajo dve vsebinski prilogi orodja (opis prioritet in opis tipologije območij) in pa primer izpolnjene presoje. Primer izpolnjene presoje je na voljo tudi na uvodni spletni strani orodja in v prilogi tega priročnika. Orodje je do preklica v razvojno-testni različici na voljo na strežniku zunanjega izvajalca. Gostovanje je zagotovljeno za petletno obdobje, torej do avgusta 2028. To obdobje je dovolj dolgo, da bo omogočilo pripravo projekta za izvedbo in integracijo orodja v E-prostor, kar je tudi ambicija naročnika. Vzporedno bo potekala še integracija prilagojene različice orodja v MOPED-ov obstoječi modul presoje posledic na druge razvojne dokumente (dogovor s Službo vlade za zakonodajo in z Ministrstvom za javno upravo), kar pomeni, da se bo skladnost s Strategijo prostorskega razvoja Slovenije – SPRS 2050 (ReSPR50, 2023) – na tak način preverjala za vse dokumente z oznako EVA (enotna identifikacijska oznaka evidence vladnega akta), sicer pa tudi za druge razvojne dokumente.

Želimo vam uspešno izvedbo presoje učinkov na prostor in prijetno uporabo orodja.

TO JE **TiA**

TiA NI OBIČAJNA
SODELAVKA.
JE TEMELJITO ORODJE,
KI OMOGOČA CELOVITO
OCENO DRUŽBENIH,
GOSPODARSKIH, OKOLJSKIH
IN UPRAVLJAVSKIH
UČINKOV POLITIKE
NA PROSTOR.

 TERRITORIAL **i**MPACT **A**SSessment

2 Presoja učinkov na prostor

2.1 Opredelitev presoje učinkov na prostor

Strategija prostorskega razvoja Republike Slovenije (SPRS) kot temeljni nacionalni strateški dokument **usmerja dolgoročni prostorski razvoj države**. Pri tem upošteva Strategijo razvoja Slovenije 2030 (2017), strateške dokumente, kot sta Teritorialna agenda 2030 – prihodnost za vse kraje (2020) in Nova leipziška listina za urbana območja (2020), ter cilje na evropski ravni, še posebej **krepitev prostorske kohezije**. Z zasledovanjem cilja prostorska kohezija želimo doseči **boljšo prostorsko učinkovitost, kakovost in identiteto**. Trenutno pomembne za prostorski razvoj so zlasti prioritete, opredeljene v Teritorialni agendi 2030, in sicer:

1. Uravnotežena Evropa – bolj uravnotežen prostorski razvoj z izkoriščanjem raznolikosti Evrope.
2. Funkcionalne regije – lokalni in regionalni razvoj, ki zmanjšuje neenakosti med kraji.
3. Čezmejno povezovanje – lažje življenje in delo prek nacionalnih meja.
4. Zdravo okolje – boljše, do okolja prijazne možnosti preživljanja, podnebno nevtralna ter odporna mesta in regije
5. Krožno gospodarstvo – močna in trajnostna lokalna gospodarstva v globaliziranem svetu.
6. Trajnostne povezave – trajnostna digitalna in fizična povezljivost krajev.

Cilje prostorske politike dosegamo s pomočjo ukrepov sektorskih politik, kot so na primer: infrastruktura, okolje, narava, kmetijstvo, energetika, turizem. Cilji so zapisani v Resoluciji o Strategiji prostorskega razvoja Slovenije 2050, ki je bila sprejeta junija 2023. To so:

1. Vzpostaviti ustrezne razmere za prehod v podnebno nevtralno družbo.
2. Doseči mednarodno konkurenčnost slovenskih mest.
3. Zagotoviti kakovost življenja na urbanih in podeželskih območjih.
4. Okrepiti prostorsko identiteto.
5. Izboljšati odpornost in prilagodljivost prostora na spremembe.

Za doseganje teh ciljev je ključna **medsebojna usklajenost politik v danem prostorskem kontekstu**. Posledice neusklajenosti prostorskih in sektorskih politik ter njihovih ukrepov so različni **konflikti v prostoru**:

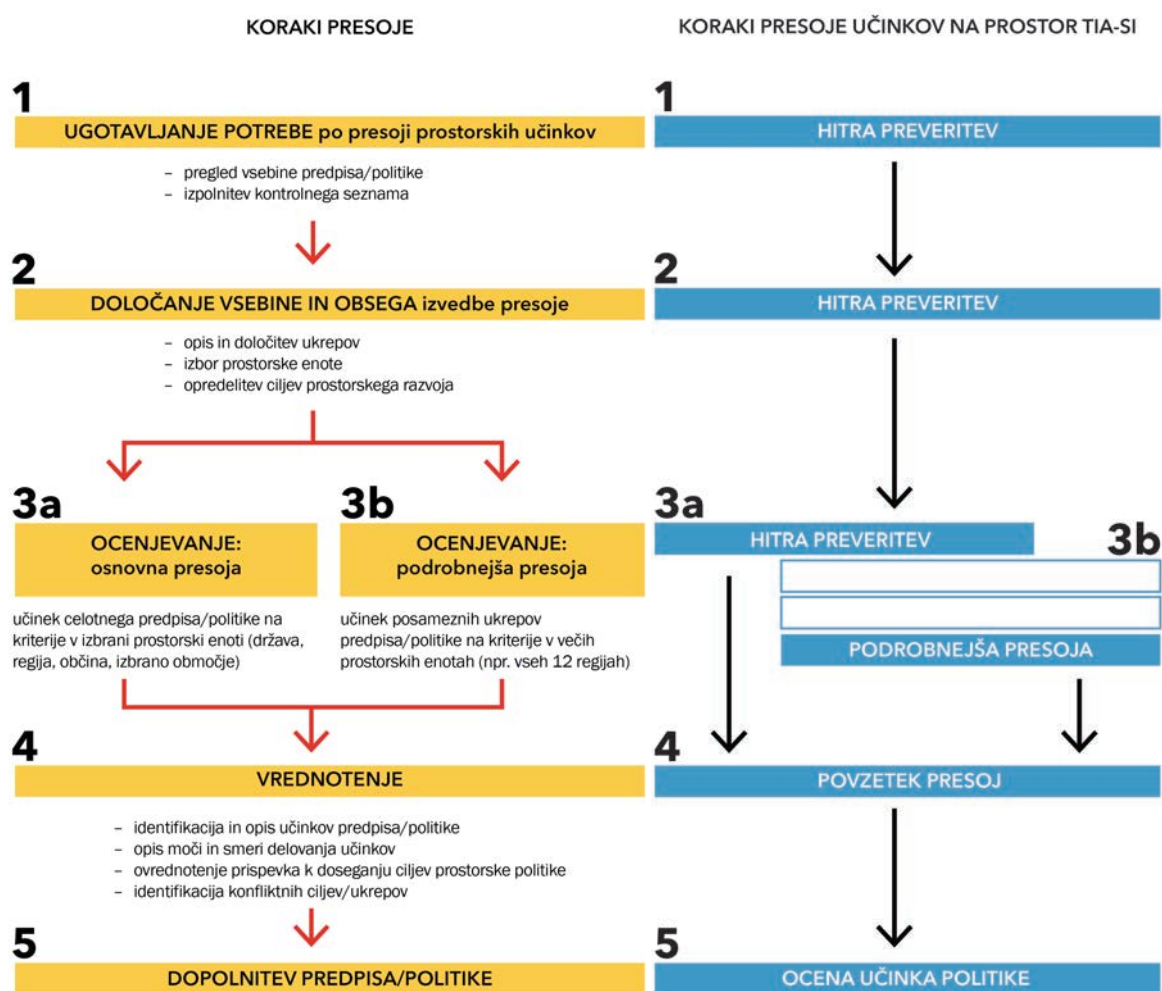
1. Konflikt med ciljem povečanja deleža proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov energije in povečanja prehranske samooskrbe.
2. Zmanjševanje kakovosti in privlačnosti prostora zaradi umeščanja oglaševalskih panojev.
3. Konflikt med doseganjem cilja trajnostne mobilnosti in zmanjševanja emisij ter povečanjem prehranske samooskrbe.
4. Konflikt med režimi varovanja kulturne in naravne dediščine ter razvojnimi težnjami.

Takšne konflikte lahko preprečimo z ustrezno pripravo ter izvajanjem sektorskih politik in predpisov. Kot ustrezna priprava menimo, da je bila v postopku priprave dokumenta opravljena tudi presoja učinkov na prostor, s katero predhodno ocenimo in predvidimo potencialne učinke dokumenta. Priporočljivo je, da se takšna presoja opravi čim prej v postopku, vsekakor pa pred javno razgrnitvijo dokumenta. Prav tako je priporočljivo, da se presoja pripravi ob prenovi posameznega dokumenta. V tem primeru nam presoja služi kot orodje za oceno učinkov izvajanja izbranega dokumenta.

Presoja učinkov na prostor (ang. *Territorial Impact Assessment*, krajše TIA) je presoja, ki je nastala zaradi potrebe po celovitejši obravnavi prostora in bolj usmerjenem izvajanju prostorskih politik. Izhaja iz Evropske unije in njenih smernic za krepitev prostorske kohezije. V ta namen so v okviru programa ESPON (Evropsko omrežje za spremljanje prostorskega razvoja) spodbudili pripravo metodologij za izvedbo presoje prostorskih učinkov, ki **omogoča celovito oceno družbenih, gospodarskih, okoljskih in tudi upravljavskih učinkov**. Dodatno pokaže razliko v potencialnih učinkih na različnih območjih, kar predstavlja »prostorsko dimenzijo« predpisov v ocenjevanju. Identificira prostorske učinke na nacionalni, regionalni in na lokalni ravni. Izvedemo jo lahko vnaprej (ex-ante), vmes (ex-durante) ali po koncu izvajanja (ex-post).

V začetku izvajanja presoje je bil poudarek na kvantitativnih modelih; sledile so študije, namenjene razvoju kvalitativnih modelov, ki naj bi bili prijaznejši za uporabnika. Danes presoje prostorskih učinkov izvajajo zlasti **na ravni Evropske unije**; pripravljene so usmeritve za izvajanje, priročniki in podporno orodje (**ESPON TIA orodje**, več: <https://www.espon.eu/tools-maps/espon-tia-tool/>), ki uradnikom nudijo navodila za ravnanje. Nekateri države, kot je Estonija, **prostorske vidike tudi presojujejo v okviru presoje učinkov predpisov** (ang. *Regulatory Impact Assessment*) in **presoje trajnosti** (ang. *Sustainability Assessment*; Velika Britanija in Švica) ali pa **izvajajo prostorsko presojo po potrebi**, npr. Nizozemska. V Sloveniji je bilo do zdaj izvedenih več raziskovalnih projektov. Eden je bil namenjen pripravi spletnega orodja v pomoč izvedbi TIA in drugi za presojo potencialnih učinkov izbranih direktiv na slovenske regije. V vsakdanjo prakso priprave predpisov postopek še ni vključen. **Pri izvedbi presoje učinkov na prostor sledimo naslednjim korakom (glejte Sliko 1):**

Slika 1: Koraki presoje učinkov na prostor

Priložnost za aktivnejšo izvedbo presoj učinkov predpisov in politik na prostor predstavlja **projekt e-Predpisi**, s katerim Ministrstvo za javno upravo posodablja obstoječo presojo učinkov predpisov na različna družbena področja in priročnik za ocenjevalce. Prav tako je v pripravi **digitalna aplikacija**, ki bo poenostavila in digitalizirala postopek priprave predpisov, predstavlja pa tudi priložnost za uveljavitev presoje učinkov na prostor. Poimenovali so jo MOPED, krajše za modularno orodje za elektronsko pripravo predpisov. Več na: www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/e-predpisi/.

2.2 Uporabniki presoje

Priročnik je namenjen najprej **državnim uradnikom na nacionalni ravni**, ki pripravljajo politike ali predpise, spremljajo njihovo izvajanje ali ocenjujejo njihove učinke. V prvi vrsti so to predstavniki sektorjev, ki so tematsko povezani s prostorom, na primer: energetika, transport, okolje, kmetijstvo, gospodarstvo, regionalno razvoj, hkrati pa tudi drugi, ki želijo preveriti, ali je njihova politika prostorsko občutljiva in skladna s SPRS 2050. Dodatno lahko to orodje pripomore tudi k oceni potencialnih učinkov izbrane sektorske politike na prostor in s tem identifikacijo mogočih konfliktov v prostoru.

Prav tako na nacionalni ravni je priročnik namenjen **predstavnikom državnih organov, ki spremljajo pripravo predpisov ali politik** in s tem tudi izvedbo presoj posledic predpisov ali drugih presoj, uporabljenih za oceno učinkov. To sta primarno Služba vlade za zakonodajo in Ministrstvo za javno upravo. Priročnik pomeni dodatno gradivo, ki se ga lahko doda med že obstoječe.

Priročnik lahko pri svojem delu uporabijo tudi **raziskovalci ali visokošolski učitelji na področju presoj**, saj lahko uporabo orodja vključijo v predmete, tematsko osredinjene na vrednotenje in presoje. Študentje se na tak način tudi praktično seznani z enim izmed orodjem za vrednotenje in ga tudi preizkusijo.

Na regionalni ravni so uporabno vrednost orodja poudarili **predstavniki regionalnih razvojnih agencij**, in sicer ob pripravi osnutkov regionalnih prostorskih planov in regionalnih razvojnih programov. Preverili bi lahko, ali so plani skladni s SPRS 2050, enako tudi za programe.

Na lokalni ravni se orodje lahko uporablja za preverbo različnih strateških dokumentov, ki jih pripravljajo **občine** ali za njih **zunanji izvajalci**. Potencialni uporabniki so tako predstavniki občinske uprave, npr. oddelkov za prostor in okolje, podjetja, ki pripravljajo strateške dokumente za občine, in drugi zainteresirani uporabniki na lokalni ravni, na primer predstavniki nevladnih organizacij. Med strateške dokumente, ki se lahko presojajo, sodijo strateški del občinskega prostorskega načrta, strategija razvoja turizma, lokalni energetske koncept, celostna prometna strategija in druge. Seveda pa lahko priročnik in orodje uporabi tudi kdor koli drug z zanimanjem za presoje in vrednotenje.

2.3 Opredelitev ključnih pojmov

PROSTORSKA IDENTITETA = zavedanje o vrednotah prostora. Oblikujejo jo prepoznavne naravne, krajinske in grajene strukture, ki so rezultat medsebojnega delovanja zemljepisnih, kulturnozgodovinskih, družbenih, gospodarskih in drugih dejavnikov razvoja. Pri načrtovanju prostorskega razvoja jih upoštevamo kot danost za ohranjanje kakovostnih struktur ter za novo, kakovostno oblikovanje in urejanje prostora.

PROSTORSKA KAKOVOST = kakovost bivalnega in naravnega okolja, dostopnost do stanovanj in storitev.

PROSTORSKA UČINKOVITOST = učinkovita raba naravnih virov, razporeditev storitev in infrastrukture.

PROSTORSKI UČINEK ALI UČINEK NA PROSTOR = vsak učinek na rabo prostora, upravljanje z njim ali širše na gospodarstvo, družbo in na okolje v izbrani administrativni prostorski enoti (država, razvojna regija, občina) ali v izbranem problemskem območju (urbano, podeželsko, obmejno ali drugo specifično območje), ki je posledica izvajanja izbrane politike ali zakonodaje, sprejete na EU-, državni ali drugi ravni.

PROSTORSKO-INFORMACIJSKI SISTEM = javna digitalna podatkovna baza in informacijski sistem, ki vsebuje podatke o prostorskih aktih, graditvi objektov, zemljiščih, seznam pravnih režimov ter druge podatke za izvajanje ukrepov zemljiške in prostorske politike; kazalniki za spremljanje prostora so razdeljeni v pet tematskih skupin: demografski razvoj, gospodarski razvoj, raba prostora, graditev in stanovanja. Vzpostavlja tudi elektronsko poslovanje na področju prostorskega načrtovanja. Več: <http://www.pis.gov.si/>.

PROSTORSKO UPRAVLJANJE = proces urejanja prostora, ki poleg dejavnosti prostorskega načrtovanja (umeščanje, podrobnejše načrtovanje in dovoljevanje prostorskih ureditev, izvajanje ukrepov zemljiške politike, spremljanje stanja prostora) vključuje tudi koordinacijo aktivnosti deležnikov in institucij, povezovanje sektorjev, mobilizacijo in vključevanje deležnikov v proces, prilagodljivost na kontekstualne spremembe ter upoštevanje prostorskih značilnosti in učinkov.

RAZVOJNI DOKUMENT = dokument razvojnega načrtovanja, ki je osrednji usmerjevalni dokument, in drugi usmerjevalni dokumenti, kot so: resolucija, sektorska strategija, programski dokument in drugi dokumenti, ki jih sprejme država ali občina.

3 Priporočila za presojevalce

3.1 Priporočila za izvedbo presoje

Izvajanje presoj je predpostavljajanje ali ocenjevanje učinkov politik, predpisov ali drugih razvojnih dokumentov. Ko začnemo presojo, moramo **opredeliti referenčni okvir**, to so cilji, na katere na koncu ovrednotimo učinke. Pri orodju TIA-SI so to vedno prioritete SPRS 2050, lahko pa bi bili upoštevani tudi cilji ali prioritete kakšnega drugega prostorskega dokumenta, npr. Teritorialne agende 2030. Kot presojevalec/-ka je najpomembnejše, da zelo dobro poznamo dokument, ki ga presojamo, npr. izbrano sektorsko politiko, in referenčni okvir, torej prioritete SPRS. Priporočljivo je, da v uradnih postopkih priprave politik/predpisov **presoje učinkov na prostor izvaja pripravljavec dokumenta**, saj najbolje pozna vsebino in tudi ve, kje bi dokument lahko potencialno prilagodili ob identificiranih konfliktih. Idealno je, da se **presoja izvaja v paru ali s skupino kolegov**, saj se tako vsebinsko pokrije večji nabor učinkov, hkrati pa tudi zmanjša možnost odklonskih in/ali negativnih ocen. Če so identificirane ocene učinkov nasprotujoče si (en ocenjevalec da negativno oceno, drug pozitivno), se je o njih treba pogovoriti z namenom, da se poskuša poenotiti oceno in hkrati tudi ugotoviti, zakaj je prišlo do takšnih ocen.

Skladno z ugotovitvami razprav v projektu vam priporočamo, da **presojo opravite, takoj ko imate na voljo osnutek dokumenta**. To omogoča drugačen pogled na vsebino dokumenta in razmislek o njegovih učinkih, hkrati pa nudi tudi informacijo o morebitnih potrebnih prilagoditvah dokumenta ali identifikacijo morebitnih konfliktov, ki bodo izpostavljeni v medresorskih usklajevanjih. Če imate te informacije na voljo vnaprej, se lahko na medresorsko usklajevanje kot nosilec priprave dokumenta tudi bolje pripravite. Prav tako presoja lahko pomaga pri izpolnitvi presoje posledic predpisov, ki se izvaja prek MOPED-a in prav tako vsebuje prostorske vidike.

Za udobno izvedeno presojo svetujemo, da si **vzamete dva dni**. Prvi dan za izvedbo, drugi dan pa za morebitno revizijo svoje ocene. Če dokumenta za presojanje ne poznate, si rezervirajte še dodatni dan za seznanitev z dokumentom. Priporočamo vam, da pripravite grafično predstavitev vsebine politike/predpisa v obliki sheme, npr., da poudarite glavne cilje, prioritete, ukrepe in morebitno prostorsko diverzifikacijo ukrepov, to je ugotovitev, da so nekateri ukrepi pripravljeni za poseben tip območij.

Če potrebujete več informacij o presoji učinkov na prostor ali bi radi preizkusili še druga orodja za presojo, so vam na voljo naslednji viri:

- smernice EU za pripravo presoje učinkov na prostor
- orodje ESPON TIA
- študija na področju izvajanja presoje učinkov na prostor
- vmesna poročila projekta CRP TIA-SI na spletni strani
- zloženska o presoji učinkov na prostor
- gradivo na uvodni strani orodja TIA-SI (obrazec za preveritev enakovredne obravnave, hitra preveritev v slovenščini ESPON, primer izpolnjene presoje)

Za krepitev in osvežitev znanja na področju presojanja vam svetujemo, da redno poglabljate in izpopolnujete svoje znanje na področju presoj. To lahko naredite prek izobraževanj, ki jih organizira katera izmed državnih ustanov, npr. Ministrstvo za javno upravo, ali kak drug ponudnik.

Ob kakršni koli nejasnosti glede uporabe orodja se obrnite na skrbnika orodja na Ministrstvu za naravne vire in prostor na naslovu **prostorske-presoje.mnvp@gov.si**.

3.2 Priporočila za uporabo orodja

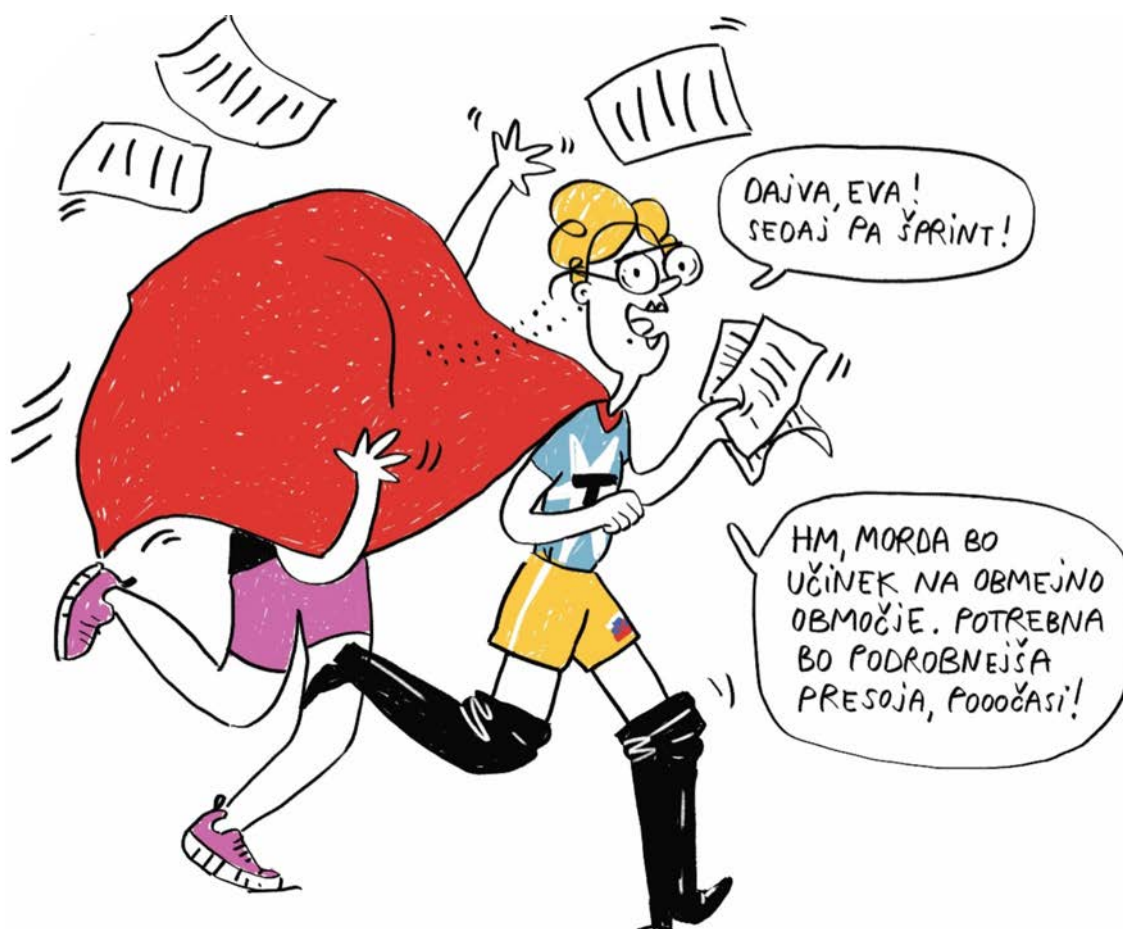
Orodje je bilo razvito skupaj z uporabniki in je trenutno še v **razvojno-testni fazi**. Več testiranj je omogočilo pripravo produkta, ki je do uporabnika prijazen in razumljiv. Prav tako so bili v podporo pripravi vsebine dodani primeri odgovorov na vprašanja, pripravljeni v okviru testiranj s pripravljavci politik/predpisov ali naknadno. Dodatni primeri izpolnjenih presoj so na voljo na uvodni strani orodja. Orodje je pripravljeno tako, da omogoča vrnitev na že izpolnjeno presojo in njeno dopolnjevanje, takoj ko vnesete svoj e-naslov. Dodatno smo omogočili tudi večje število mogočih podrobnejših presoj za posamezni dokument v presoji, če želite izpolniti podrobnejšo presojo za več območij.

Ob presoji učinkov na prostor je treba vedeti tudi, da gre za vsebinsko široko presojo, ki ne pokriva prostora samo v fizičnem smislu, torej učinka na konkretno parcelo, ampak vsebuje tudi njegove gospodarske, družbene in upravljalne vidike. Prav v ta namen je dodano drugo vprašanje, ki zahteva čim širši razmislek o učinkih. Ker je namen orodja, da preverja skladnost presojanega dokumenta s prioriteta SPRS 2050, sta potrebna dobro poznavanje presojanega predpisa in vsaj osnovno znanje vsebine SPRS 2050. Pomembno je tudi, da učinke poskušate oceniti v različnih tipih območij, torej da se vprašate, ali bo učinek enak na podeželju pa tudi v mestnih predelih. Pripravljavci predpisov in politik največkrat predpostavljajo, da bo učinek povsod enak, pri čemer ne razmišljajo o različnih upravljalnih sposobnostih območij, ki vplivajo na izvajanje ukrepov, ali na različne prostorske danosti območij.

Pri podrobnejši presoji ni nujno, da se oprete le na razpoložljive kazalnike, ampak lahko uporabite tudi obstoječe študije, druge vire in podatke, ki obstajajo za področje vaše politike. Njihovo uporabo lahko tudi zapišete v obrazložitev. Glede uporabe kazalnikov je treba vedeti, da ne vrednotite vrednosti in vsebine samega kazalnika, saj kazalnik samo opisuje zatečeno stanje ali, če je mogoče, trend. Prikaz trenda je smiselno ob ex-post vrednotenju. Če imate pri podrobnejši presoji težave z ugotavljanjem učinkov na ravni celotne Slovenije, izberite konkretno območje, ki ga dobro poznate, in ocenite učinke najprej za to območje. To vam lahko predstavlja izhodišče za oceno učinkov tudi na ravni celotne Slovenije ali pa njihovo prostorsko diverzifikacijo, torej razlikovanje glede na tip območja. Ne pozabite razmisliti tudi o čezmejnih učinkih svoje politike. Ti so lahko velikokrat obsežnejši, kot bi si najprej predstavljali.

Ko izvajate presojo, ne razmišljajte o tem, kako jo boste najhitreje končali, ampak zlasti o tem, kaj koristnega se lahko iz nje naučite. Presoja je mišljena kot orodje, ki pomaga na drugačen način osvetliti vaš dokument in identificirati morebitne negativne učinke ali konfliktne cilje. Ob njihovi identifikaciji ne pozabite v povzetku zapisati, kako bi jih lahko ali jih boste naslovili ob svojem dokumentu oz. kakšno prilagoditev dokumenta predlagate. Če je treba, se lahko pri pripravi presoje tudi posvetujete s predstavnikom ministrstva, pristojnega za prostor, ali drugega sektorja glede na izbrano politiko.

TIA SE JE VRILA PRI RI.
TAKO JE USPOSOBLJENA TUDI ZA HITRE PREVERITVE.
Z EVO, SEVEDA.

4 Vsebinski pristop k presoji učinkov na prostor

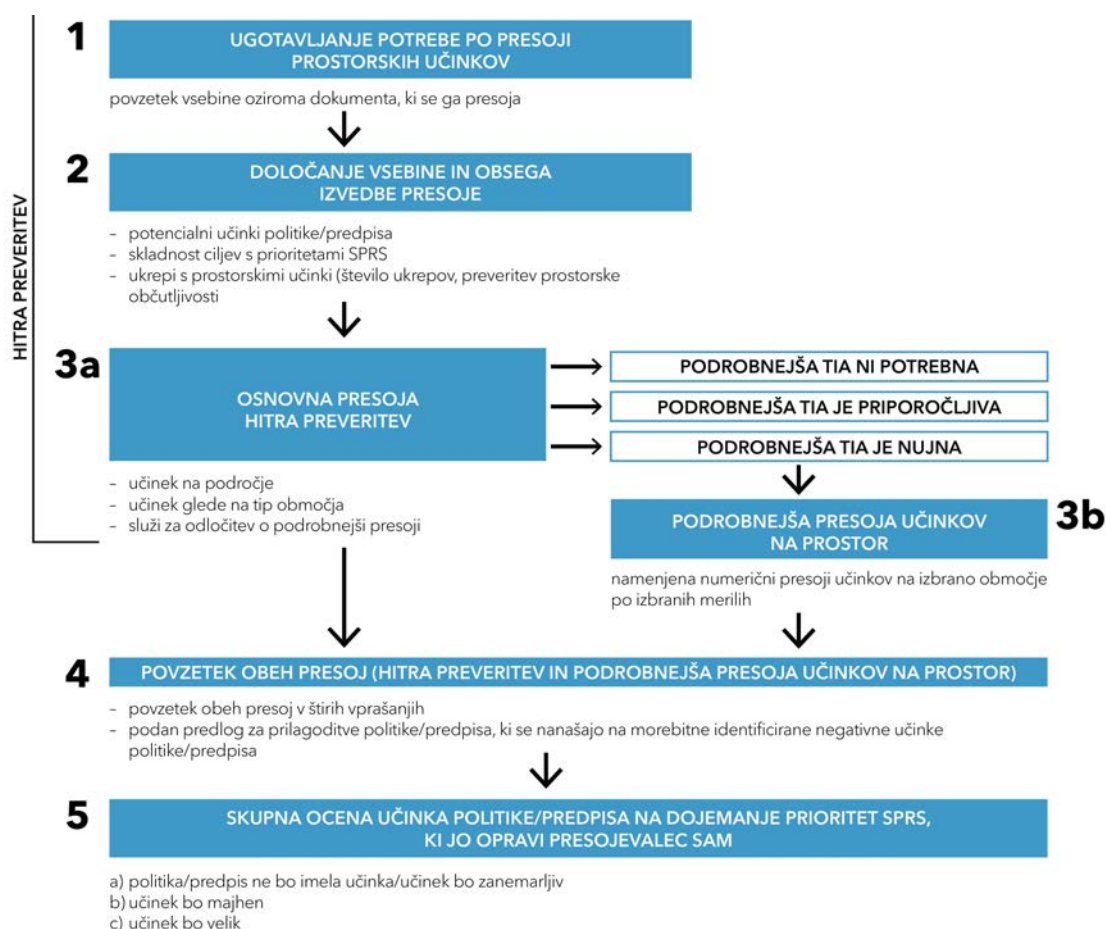
4.1 Uvod

Vsebino orodja smo pripravili na podlagi izhodišč, ki temeljijo na analizi obstoječih pristopov k presoji učinkov na prostor, praks držav članic pri izvajanju teh pristopov ter zlasti izkušenj in mnenj, pridobljenih na testiranjih v letih 2022 in 2023. Metoda temelji na presoji učinkov predpisov (ang. RIA – *Regulatory Impact Assessment*) in na presoji učinkov na prostor (ang. TIA – *Territorial Impact Assessment*). Poudarek presoje je na kvalitativnem vrednotenju, za boljši oris potencialnih učinkov pa se uporablja kazalnike iz Prostorsko-informacijskega sistema (ponazoritev stanja, trendov). Orodje omogoča preverjanje skladnosti ciljev/ukrepov razvojnih politik s cilji ali prioritetami izbrane prostorske politike, pri čemer demoorodje nudi le ugotavljanje skladnosti in učinkov na Strategijo prostorskega razvoja Slovenije – SPRS 2050, saj je referenčni okvir skladno s 70. členom ZUreP-3 določen.

Kot prostorski učinek razumemo najširši prostorski učinek, ki vključuje gospodarski, okoljski, družbeni in upravljavski vidik. Opredelitev prostorskega učinka smo prevzeli iz projekta ESPON EATIA (Fischer in drugi, 2015) ter ga ustrezno prevedli in prilagodili slovenskemu jeziku. Opredelitev se glasi: »*prostorski učinek je vsak učinek na rabo prostora, upravljanje z njim ali širše na gospodarstvo, družbo in okolje v izbrani prostorski enoti, ki je posledica izvajanja izbrane politike ali zakonodaje, sprejete na EU-, državni ali drugi ravni*«. S presojo torej ugotavljamo, ali je prisoten prostorski učinek (da/ne), obenem pa, ali se učinek odraža enako ali različno na različnih tipih območij (urbano, podeželsko ...). Zlasti je pomembno, da s presojo poskušamo identificirati morebitne negativne učinke na prostor, neskladne cilje med SPRS2050 in izbrano politiko ter ukrepe, ki jih bodo potencialno povzročili. To pripravljavcu služi kot neke vrste opozorilo, da razmisli o vsebini dokumenta v pripravi ali že izvajanju in ga po potrebi dopolni ali ob pripravi novih dokumentov v naslednji prenovi spremeni.

Večkratna posvetovanja z deležniki so omogočila dodelavo vsebine presoje učinkov na prostor, ki je hkrati orodje za ugotavljanje skladnosti pa tudi identifikacijo učinkov. Referenčni okvir so prioritete SPRS 2050. Presoja vsebinsko spada med osnovnejše presoje, saj izbran razvojni dokument ali predpis presoja kot celoto. Izjema je vprašanje, ki se nanaša na identifikacijo prostorskih ukrepov oziroma ukrepov z neposrednim učinkom na prostor. Presoja je hkrati tudi celovita presoja, saj upošteva najširše vidike in razumevanje prostora, vključujoč gospodarstvo, družbo, okolje in tudi prostorsko upravljanje.

Slika 2: Koraki presoje učinkov na prostor TIA-SI

Upoštevajoč rezultate teh testiranj, smo se odločili za dvofazni postopek, sestavljen iz hitre preveritve – preprostejše, bolj kvalitativno usmerjene presoje učinkov na prostor (stopnja 3a na sliki) in podrobnejše presoje učinkov na prostor (stopnja 3b na sliki), pri čemer ocenjujemo moč učinka in smer (pozitivno ali negativno) glede na izbrane kazalnike določenega območja, za katerega sklepamo, da bo imel presojan dokument prostorske učinke.

Hitro preveritev se izvede za vsakega izmed nacionalnih predpisov ali politik z oznako EVA, saj se z njo preveri, ali bodo imele/imajo nacionalne politike/predpisi v pripravi ali prenovi prostorske učinke oziroma so ti dokumenti prostorsko občutljivi. Metoda omogoča tudi preverjanje razvojnih dokumentov na različnih prostorskih ravneh (nacionalna, regionalna, lokalna, tudi EU) in za različne tipe območij. Prvo je omogočeno z izborom dokumenta za presojo (predpis z oznako EVA ali drugi razvojni dokument), drugo pa z oceno učinkov na različne tipe območij in možnost izvedbe podrobnejše presoje za več različnih območij. Če ima politika učinek na obmejno območje, se ugotavlja tudi čezmejni prostorski učinek presojane politike.

4.2 Hitra preveritev

HITRA PREVERITEV je sestavljena iz vpisa osnovnih informacij o presojevalcu in presoji ter sedmih vprašanj.

Naj na kratko pojasnimo njihov namen:

- Osnovne informacije o presojevalcu: ime/priimek/ustanova/elektronski naslov
- Osnovne informacije o presoji: ime dokumenta
- Tip presoje: vnaprejšnja/vmesna/naknadna

Vprašanje 1 – **Povzetek vsebine**: opis dokumenta, ki se presoja; vprašanje vpelje ocenjevalca v presojo

Vprašanje 2 – **Potencialni učinki politike/predpisa**: priprava širokega nabora potencialnih učinkov politike na področja gospodarstva, okolja, družbe in prostorskega upravljanja; vprašanje ponuja razmislek o vseh mogočih učinkih politike/predpisa

Vprašanje 3 – **Skladnost ciljev s prioritetami SPRS**: preveritev skladnosti ciljev politike/predpisa s cilji SPRS 2050

Vprašanje 4 – **Učinek politike na prioritete SPRS**: groba ocena učinkov politike/predpisa na doseganje ciljev SPRS 2050

Vprašanje 5 – **Ukrepi s prostorskimi učinki**: opredelitev števila ukrepov politike/predpisa in preveritev prostorske občutljivosti ukrepov glede na njihov potencialni učinek na prostor

Vprašanje 6 – **Učinek na področja**: identifikacija podpodročij glede na tematska področja prostorskih učinkov za podrobnejšo presojo (okolje, gospodarstvo, družba in prostorsko upravljanje)

Vprašanje 7 – **Učinek glede na tip območja**: identifikacija tipov območij, na katere bo prostorski učinek različen (urbana, podeželska, ŠMO/regije in razvojno ogrožene regije/čezmejna območja/drugo), ali pa opredelitev učinka, da bo učinek enak na celotnem območju države

Hitra preveritev se konča z ovrednotenjem odgovorov, pri čemer vprašanja 3, 5, 6 in 7 služijo odločitvi glede podrobnejše presoje. Merila za odločitev o nadaljnji presoji niso numerična, ampak so usmerjevalne narave. Merila privedejo do treh mogočih odločitev: 1) podrobnejša TIA ni potrebna; 2) podrobnejša TIA se priporoča in 3) podrobnejša TIA je nujna. Merila so opredeljena na naslednji način:

1. Podrobnejša TIA ni potrebna.

V 3: Cilji izbrane politike/predpisa so skladni s prioritetami SPRS 2050.

V 5: Manj kot ena tretjina ukrepov ima/bo imela prostorske učinke.

V 6: Učinki izbrane politike/predpisa bodo pretežno na področja gospodarstva, družbe.

V 7: Učinki izbrane politike/predpisa bodo enaki na območju celotne Slovenije.

2. Podrobnejša TIA se priporoča.

V 3: Cilji izbrane politike/predpisa so večinoma skladni s prioritetami SPRS 2050, eden ali dva cilja sta v konfliktu.

V 5: Več kot ena tretjina ukrepov ima/bo imela prostorske učinke.

V 6: Učinki izbrane politike/predpisa bodo pretežno na področja gospodarstva, družbe, vendar tudi okolja in prostora ter prostorskega upravljanja.

V 7: Učinki izbrane politike/predpisa bodo različni na enem izmed izbranih območij (glede na tipologijo).

3. Podrobnejša TIA je nujna.

V 3: Več kot dva cilja izbrane politike/predpisa sta v konfliktu s prioritetami SPRS 2050.

V 5: Več kot ena tretjina ukrepov ima/bo imela prostorske učinke.

V 6: Učinki izbrane politike/predpisa bodo večinoma na področje okolja in prostora ter prostorskega upravljanja.

V 7: Učinki izbrane politike/predpisa bodo različni na več območjih (dve ali več tipologij).

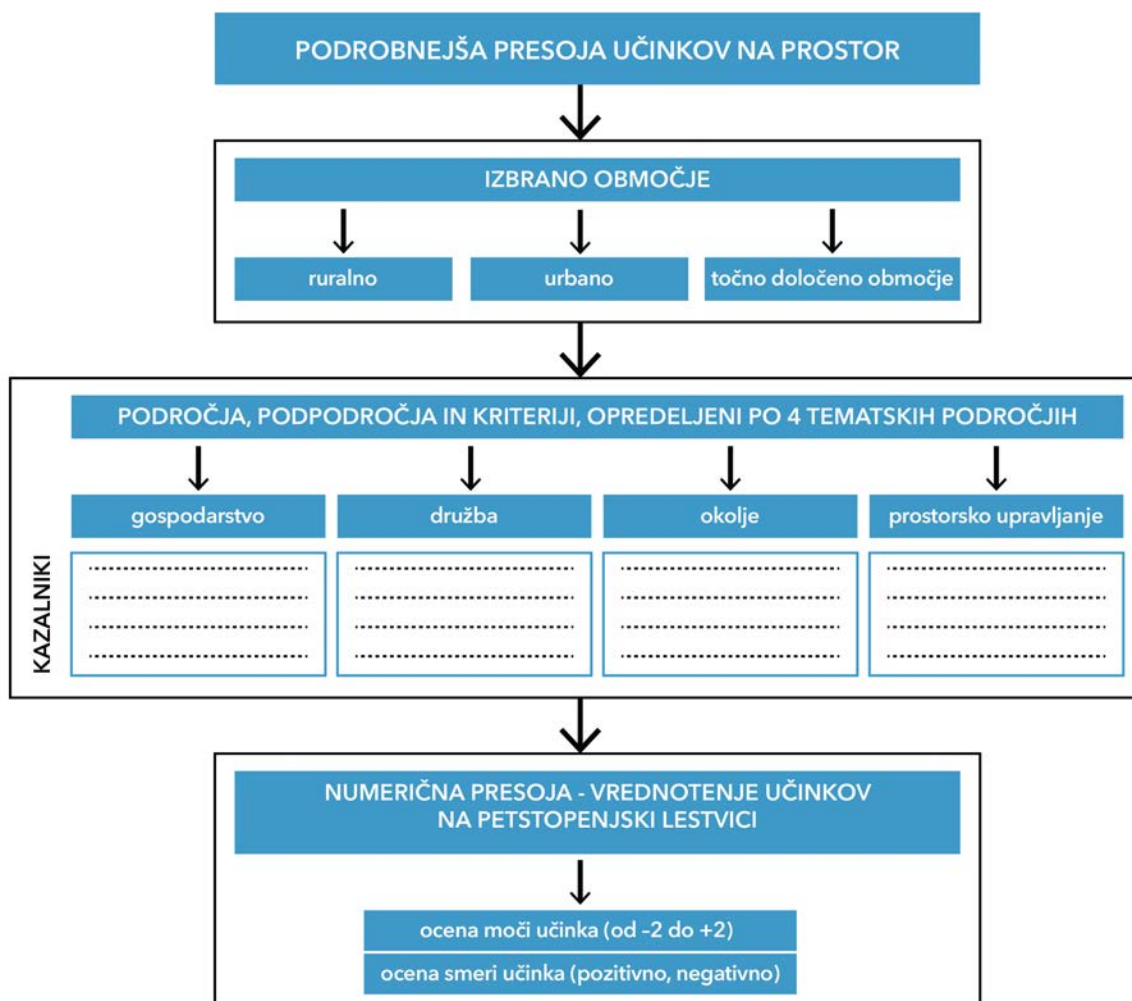
Po izvedeni hitri presoji se je mogoče odločiti za število podrobnejših presoj. Odločitev je odvisna od odgovora na vprašanje 7. Če presojevalec oceni, da bo učinek različen na urbana in podeželska območja, je smiselno, da se izvedeta vsaj dve podrobnejši presoji, in sicer ena za urbana in ena za podeželska območja. To je mogoče s podvojitvijo obrazca – presojevalec dobi na e-naslov dodatne povezave, ki so pravzaprav kopije izpolnjenega obrazca za hitro preveritev.

4.3 Podrobnejša presoja

PODROBNEJŠA PRESOJA UČINKOV NA PROSTOR je namenjena numerični presoji učinkov na izbrano območje (ruralno, podeželsko; regije/občine) po izbranih merilih. Prav tako lahko izvedemo podrobnejšo presajo za točno določeno območje, npr. Savinjska regija, Idrijsko-Cerkljansko, Kozjansko, Mestna občina Maribor. V tem primeru vpišemo oboje – tip območja, npr. regija, in lastno ime območja – Savinjska regija. Za potrebe podrobnejše presoje so področja, podpodročja in merila opredeljeni po štirih tematskih področjih (gospodarstvo, družba, okolje in prostorsko upravljanje). V tem primeru gre za splošno poznano razdelitev tematskih področij glede na stebre trajnostnega razvoja, dodana pa je še tematika prostorskega upravljanja, ki je na področju prostorskega načrtovanje čedalje pomembnejša. Ta razdelitev je posledica odločitve, opravljene z udeleženci testiranja, ki so menili, da je ta razdelitev razumljivejša za širšo javnost, čeprav se ne pokriva s kategorijami, ki so opredeljene pod oceno učinkov na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike v Metodologiji presoje posledic predpisov na različna družbena področja (2023). Za vsako podpodročje smo izbrali še kazalnik ali več kazalnikov za ponazoritev stanja v prostoru, pri čemer smo se oprli na obstoječe kazalnike (sistem spremljanja stanja v prostoru, baza Statističnega urada RS Si-STAT idr.). Na tak način smo se izognili problematiki stalnega vzdrževanja kazalnikov. Orodje vsebuje le povezavo na izvirno mesto kazalnika, na katerem si presojevalec sam prikaže vrednosti za poljubno območje, časovni razpon glede na časovno obdobje veljavnosti politike/predpisa ali drugo relevantno merilo. Če želi, si lahko podatke tudi prostorsko prikaže prek prikazovalnika STAGE. Orodje za presajo samo ne omogoča grafičnega prikazovanja kart ali grafikonov.

Na podlagi opredeljenih podpodročij (vprašanje 6 iz hitre preveritve) se izvede numerična presoja – učinke se vrednoti na petstopenjski lestvici od -2 zelo negativen učinek do +2 zelo pozitiven učinek. Ocenjuje se smer (pozitivno, negativno) in moč učinka (-2 do +2, 0 pomeni niti pozitiven niti negativen učinek, ni učinka, ne morem oceniti) ter poda njegovo obrazložitev. Vrednoti se samo za podpodročja, izbrana v šestem vprašanju hitre preveritve.

Slika 3: Shema postopka podrobnejše presoje učinkov na prostor

Preglednica 1: Primer izpolnjene podrobnejše presoje za Regionalni razvojni program Pomurske regije 2021-2027, področje okolja

Področje	Dejavnik	Kazalniki	Ocena	Obrazložitev
OKOLJE				
Tla	Kakovost prsti	[TP04] <u>Onesnaževala v tleh</u> (ARSO OKOLJE)	1	Spodbujanje preciznega kmetovanja, ekološke pridelave ...
	Trajna izguba/zazidava tal (prekritje ali pozidava tal z vodonepre-pustno plastjo, izguba funkcij tal)	<u>Izdana gradbena dovoljenja, statistične regije, 2021</u> [TP03] <u>Pozidava</u> (ARSO OKOLJE) <u>Gradbena dovoljenja, občine, 2021</u>	1	Spodbujanje uporabe že pozidanih območij
	Biodiverzita in krajina	<u>Izdana gradbena dovoljenja, statistične regije, 2021</u> <u>Delež kmetijskih zemljišč znotraj prostorske enote, statistične regije, 2020</u> <u>Gradbena dovoljenja, občine, 2021</u>	2	Krajina kot vir

	Zavarovane vrste		1	Ohranjanje biodiverzitete
	Zavarovana območja in spomeniki	[NV02] <u>Zavarovana območja (ARSO OKOLJE)</u>	1	Park Mura
	Izguba habitatov	<u>Izdana gradbena dovoljenja, statistične regije, 2021</u> <u>Delež kmetijskih zemljišč znotraj prostorske enote, statistične regije, 2020</u> <u>Gradbena dovoljenja, občine, 2021</u>	1	Ohranjanje biodiverzitete
Vodni viri	Poraba vode	<u>Prečiščena odpadna voda, statistične regije, 2021</u> <u>Neprečiščena odpadna voda, statistične regije, 2021</u>	1	Alternativni načini reševanja na območju razpršene poselitve
	Kakovost vode	<u>Prečiščena odpadna voda, statistične regije, 2021</u> <u>Neprečiščena odpadna voda, statistične regije, 2021</u>	1	Park Mura in pametna omrežja
	Razpoložljivost vode	<u>Voda po vodnih virih [1000 m3], kohezijski regiji in statistične regije, 2021</u>	1	Park Mura in krožne ekonomije
	Oskrba z vodo	<u>Voda dobavljena gospodinjstvom, statistične regije, 2021</u>	1	Pametna omrežja

4.4 Povzetek presoje

POVZETEK PRESOJE: rezultate obeh presoj se na koncu povzame v štirih vprašanjih:

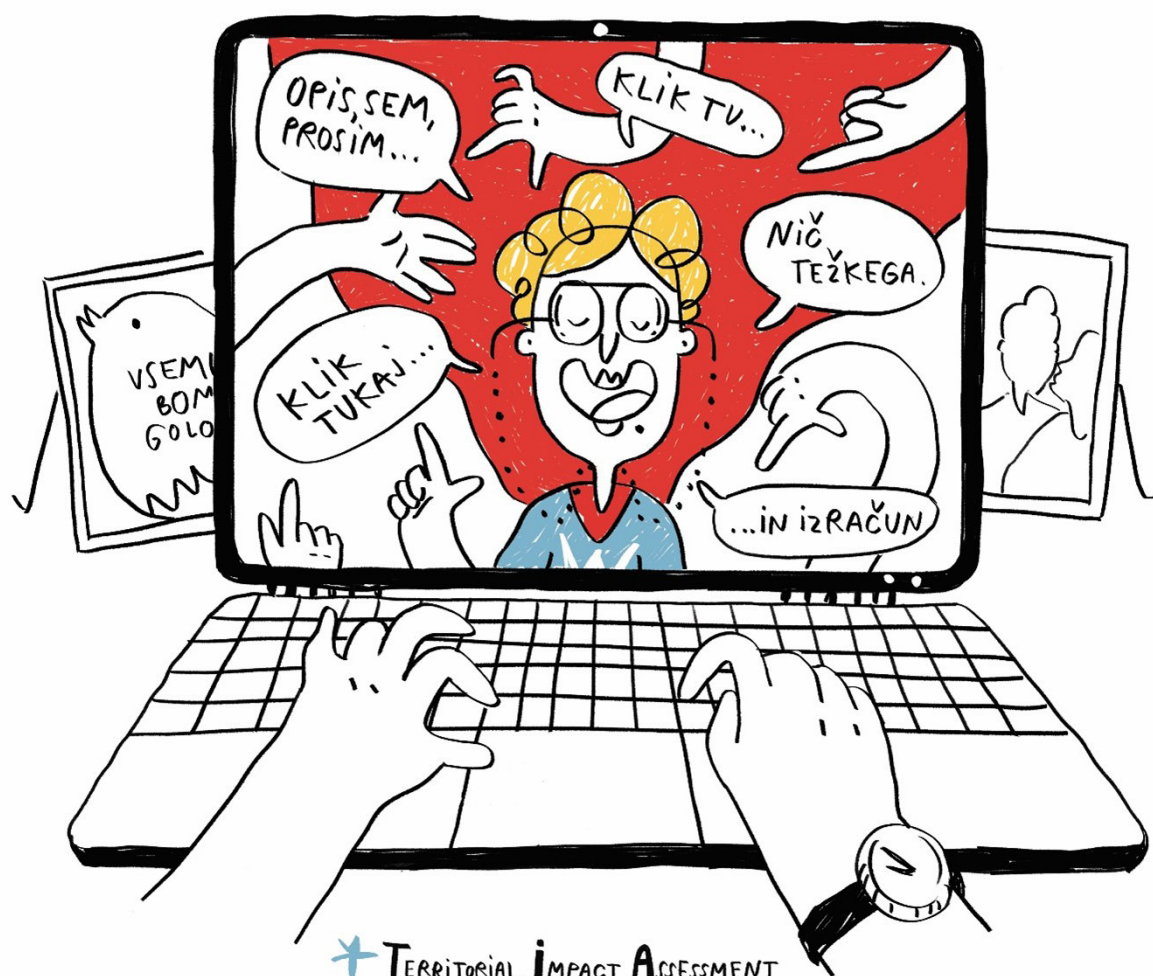
1. Ali je politika/predpis skladna s prioritetaми SPRS? Napišite, za katere prioritete to velja, in obrazložite.
2. Kakšen je/bo učinek vaše politike/predpisa v povprečju? Navedite, na katera področja politika učinkuje, in obrazložite.
3. Za kriterije, za katere ste podali takšno oceno, zapišite, zakaj bo učinek negativen, kateri ukrep ga bo povzročil in kakšno prilagoditev politike/predpisa bi predlagali.
4. Na katere tipe območij bo politika/predpis učinkoval in kako? Če bo učinek na katero izmed območij negativen, tudi pojasnite, kako bi ga lahko naslovili.

Za pripravljavce politike/predpisa in ministrstvo, pristojno za prostorsko načrtovanje (skrbnik SPRS 2050), je pomembno, da se kot odgovor na vprašanje 3 poda predloge za prilagoditev politike/predpisa, ki se nanašajo na morebitne identificirane negativne učinke politike/predpisa.

Presoja se konča s sklepno oceno, ali ima politika/predpis učinek na doseganje prioritet SPRS, ki jo opravi presojevalec sam. Primer izpolnjene presoje je v prilogi 1. Izbere se eno izmed naslednjih možnosti:

- a) Politika/Predpis ne bo imela učinka/učinek bo zanemarljiv.
- b) Učinek bo majhen.
- c) Učinek bo velik.

 TIA JE USPOSABLJENA TUDI ZA
DIGITALNO UPORABO. VSE INFORMACIJE
IMA ŽE PRIPRAVLJENE NA DLANI.

5 Navodila za uporabo orodja

5.1 Osnovna pojasnila

Aplikacija TIA je spletna aplikacija, izdelana na podlagi naprednega spletnega obrazca. Napredni spletni obrazec je obrazec, ki omogoča večstopenjski vnos podatkov, validacijo vnesenih podatkov in razvoj dodatnih funkcionalnosti znotraj samega obrazca.

Aplikacija je tehnično sestavljena iz več delov:

- a) Jedro, ki je potrebno za delovanje, je osrednji del aplikacije. Zagotavlja osnovno delovanje in arhitekturo za nadaljnji razvoj aplikacije. Sestavljen je iz več funkcij in komponent, ki med drugim omogočajo pisanje in branje datotek, usmerjanje URL-naslovov, prikaz modulov, avtentikacijo uporabnika, upravljanje sej ...
- b) Moduli, iz katerih je sestavljena aplikacija TIA:
 - modul Vprašalnik
 - i. modul za samodejno shranjevanje
 - ii. modul za kopiranje
 - iii. modul za nadaljevanje izpolnjevanje obrazca
 - iv. modul za izračun učinkov
 - modul za kreiranje .PDF-rezultatov
 - modul Vsebina, ki omogoča prikaz navadnega besedila, kot npr. »O projektu«

Aplikacija je prosto dostopna na strežniku <https://www.predogled.net/tia/>, s katerim je vključena varna povezava.

Ob začetku izpolnjevanja se ustvari **unikaten ključ, prek katerega lahko uporabnik kadar koli dostopa do rezultatov posameznega vprašalnika oz. nadaljuje njegovo izpolnjevanje**. V ta namen prejme elektronsko obvestilo. Dodatno aplikacija vsakih 10 sekund samodejno shrani vnesene podatke, tako da se lahko ob nenamernem zaprtju brskalnika vrnemo v zadnje stanje. Vprašanja, morebitni mogoči odgovori in drugi elementi so shranjeni v bazi in jih je do neke mere mogoče urejati brez poseganja v kodo aplikacije. Ob vnosu elektronskega naslova aplikacija uporabniku pošlje povezavo, prek katere lahko kadar koli nadaljuje presojo, prav tako se pošlje obvestilo administratorju, da je nekdo začel vnos podatkov. Uporabnik ima možnost kopiranja obrazca, če je treba izvesti več presoj. Za vsako dodatno presojo dobi uporabnik novo povezavo.

Vnosi so shranjeni v bazi, prav tako se **ob koncu ustvari .PDF-datoteka, ki se shrani na strežniku**. Izpis je ena izmed ključnih funkcionalnosti orodja, saj ponudi rezultat, ki se ga lahko posreduje v procesu priprave politike/predpisa in tako ponudi dodatno vsebino odločevalcev o kakovosti njihovega predpisa.

Funkcionalnost orodja je predstavljena po posameznih vprašanjih v podpoglavju 5.4 Navodila za izpolnjevanje hitre preveritve. Osnovna funkcija orodja je pomoč ocenjevalcu, da pripravi presojo učinkov na prostor v dveh korakih: hitra preveritev in podrobnejša presoja. Orodje bi lahko opisali kot »digitaliziran Wordov obrazec«, ki je sestavljen iz praznih polj, v katera se vpisuje besedilo, ali iz preglednic, v katere se vpisuje rezultate.

Orodje je sestavljeno iz štirih delov (zaporednih strani):

- Uvodna stran s pojasnjevalnimi informacijami
- Obrazec za hitro preveritev z osnovnimi informacijami presojevalca
- Obrazec za podrobnejšo presojo
- Obrazec za pripravo povzetka

Nekatera vprašanja pogojujejo vsebino drugih vprašanj, kot npr. vprašanje 6 pogojuje izvedbo podrobnejše presoje. Prav tako so za vsa vprašanja, pri katerih je mogoče, v orodju podani primeri odgovorov, ki lahko vodijo presojevalca pri izpolnjevanju. Dodatni primeri bodo vključeni v priročnik. Orodje pri nekaterih vprašanjih omogoča tudi samodejno izpisovanje rezultatov presoje. To velja za vprašanja 3, 4, 6 in 7, ki so potem tudi povzeta v »Povzetku presoje«.

5.2 Uvodna stran

Uporabnik pride najprej na uvodno stran (glej sliko 4), na kateri ga pričakajo informacije o projektu, kratek opis orodja in njegovega namena ter informacije o financerjih in razvijalcu. Uvodni strani so dodani tudi števec obiskov strani, števec izpolnjenih presoj in kontaktne informacije skrbnika strani. Jasno je označeno, da je orodje v razvojno-testni bazi. Z izborom tipke »**začni z izpolnjevanjem presoje**« se uporabniku odpre obrazec za hitro preveritev.

Slika 4: Videz uvodne strani

The screenshot displays the TIA-SI web application interface. At the top, a blue header bar contains the 'TIA-SI' logo and navigation links: 'Število obiskovalcev strani in opravljenih presoj', 'O projektu', 'Vprašalnik', and 'Dostop do orodja'. Below the header, the main content area is organized into several sections. The 'O projektu' section provides a detailed description of the project's purpose, mentioning the integration of spatial planning and the development of a digital tool for assessing the impact of policies on space. The 'O orodju' section describes the digital tool used for assessing the impact of policies on space, highlighting its features and the data it collects. A prominent green button labeled 'ZAČNI Z IZPOLNJEVANJEM PRESOJE' is located in the lower left. On the right, a box titled 'Informacija o razvojni fazi projekta' indicates that the tool is in a 'razvojno-testni fazi' (development-test phase). The footer contains contact information for the project, including the Agency for Spatial Planning and the Ministry of Agriculture, Forestry and Food.

5.3 Hitra preveritev

V hitri preveritvi ocenjevalec najprej izpolni **osnovne informacije** (ime, priimek, ustanova, elektronski naslov). Elektronski naslov je potreben, saj omogoča poznejše vračilo na že shranjeno vsebino, če presoje še niste izvedli do konca. Uporabnik prejme obvestilo o možnosti nadaljnega izpolnjevanja presoje (slika 6), skrbnik pa prejme obvestilo o začetku izpolnjevanja presoje (slika 7). Poleg lastnih informacij se vnese tudi ime politike/predpisa, ki se presoja.

Slika 5: Videz začetka presoje in celic za vpis osnovnih informacij

PREVERITEV POTREBE PO PRESOJI UČINKOV NA PROSTOR

Osnovne informacije o presojevalcu

Z vpisom elektronskega naslova se v bazi začne shranjevanje vaših vnosov. Vpis elektronskega naslova vam hkrati omogoča, da se lahko na izpolnjevanje obrazca vrnete tudi kasneje. V ta namen boste prejeli elektronsko pošto s potrebnimi informacijami.

Ime	Priimek
Naja	Marot
Institucija	Elektronski naslov
Univerza v Ljubljani	naja.marot@bf.uni-lj.si

Osnovne informacije

Ime politike/predpisa

Slika 6: Obvestilo s povezavo za nadaljevanje presoje

Vprašalnik TIA

Pozdravljeni,

na spodnji povezavi lahko dostopate do shranjenih odgovorov, in nadaljujete izpolnjevanje obrazca.

https://www.predogled.net/tia/vprasalnik/?restore_session=fb33c85f6df76ea293359e9ab9961c2a

TIA::APP

Slika 7: Sporočilo o začetku izpolnjevanja presoje, ki ga prejme skrbnik

Vprašalnik TIA

Oseba (naja.marot@bf.uni-lj.si) je pravkar pričela z izpolnjevanjem vprašalnika.

TIA::APP

5.4 Navodila za izpolnjevanje hitre preveritve

Vprašanje 1: Povzetek vsebine

Razlaga vprašanja: vsak presojevalec napiše povzetek politike, predpisa ali drugega dokumenta, ki ga presoja. Povzame cilje, ciljne skupine, časovni okvir veljavnosti politike in vsebino dokumenta. To opravi na tak način, da na kratko predstavi vsebino politike/predpisa, ki ga presoja, in se s tem pripravi na presojo. Gre za obvezno vprašanje, saj poda povzetek vsebine tudi za vse druge potencialne bralce in uporabnike presoje. Predvideni čas reševanja je 10 minut.

Vprašanje se glasi: »Za začetek vas prosimo, če lahko v nekaj alinejah povzamete vsebino (osnutka/predloga) politike/predpisa. Povzemite namen, cilje, ciljne skupine in časovni okvir veljavnosti dokumenta (namen, cilji ...).«

Slika 8: Videz vprašanja 1 – povzetek vsebine

1. Povzetek vsebine

Za začetek vas prosimo, če lahko v nekaj alinejah povzamete vsebino (osnutka/predloga) politike/predpisa. Povzemite namen, cilje, ciljne skupine in časovni okvir veljavnosti dokumenta (namen, cilji ...).

Predviden čas reševanja: 10 minut

Vprašanje je ogrevalno vprašanje, ki čim bolj na kratko povzame vsebino dokumenta, ki se presoja. Povzetek mora biti razumljiv za presojevalca in bralca izvedene presoje.

ZAKON – Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (sprejet 6. 7. 2023)

Ta zakon z namenom doseganja ciljev na področju doseganja določenega deleža energije iz obnovljivih virov v bruto končni porabi v Republiki Sloveniji ureja posebnosti prostorskega načrtovanja in dovoljevanja naprav, ki proizvajajo električno energijo z izrabo obnovljivih virov energije, vključno s tehnično opremo, potrebno za njihovo delovanje, z napravami za shranjevanje energije in priključki na omrežje. Določa območja prednostnega umeščanja objektov za proizvodnjo električne energije iz OVE, pogoje umeščanja, določa prevlado javne koristi proizvodnje električne energije z izrabo sončne in vetrne energije, postopkovne pogoje za umeščanje objektov, kakovost projektne dokumentacije in izvedbo celovite presoje vplivov na okolje, izjeme v postavitvi objektov ob cestnih površinah in na vodi, na vodovarstvenih območjih, na trajno varovanih kmetijskih zemljiščih, gozdnih zemljiščih ter pogoje za priključitev na elektroenergetski sistem. Zakon je v fazi predloga in še nima časovnega okvira veljavnosti. Ciljne skupine so tako regionalni razvojni deležniki, lokalne skupnosti, prebivalci, državna in javna uprava, predvsem pa prostorski načrtovalci.

NACIONALNA STRATEGIJA – *Strategija razvoja prometa v RS do leta 2030*

Strategija, ki jo je sprejela Vlada Republike Slovenije leta 2015, opredeljuje vizijo prometne politike, ki je tako del skupne vizije države in hkrati potreben pogoj za njeno delovanje. Opredeljena je kot zagotavljanje trajnostne mobilnosti prebivalstva in oskrbe gospodarstva. Ta opredelitev izhaja iz osnovne dejavnosti prometa in prevoza, ki pomenita premeščanje oziroma premikanje ljudi, blaga in informacij v prostoru in času. Izraz »zagotavljanje« pomeni, da bo država z ukrepi prometne politike poskrbela za trajnostno mobilnost prebivalstva in tudi za trajnostno oskrbo gospodarstva. Izraz »trajnosten« se nanaša na učinkovito delovanje prometnega sistema, ki deluje v presečišču okoljskega, socialnega in ekonomskega vidika. Celovita obravnava prometnega sistema in zagotovitev sinergije pri doseganju ciljev prometne in prostorske politike ter drugih politik na ravni države in boljši nadzor nad vplivom prometa na okolje in gospodarstvo. Splošni cilji (zagotavljanje uresničevanja vizije): izboljšati mobilnost in dostopnost, oskrbo gospodarstva, prometno varnost, zmanjšati porabo energije, stroške uporabnikov in upravljavcev, okoljske obremenitve« (Strategija razvoja prometa ..., 2015, str. 8).

REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM – *Regionalni razvojni program pomurske regije za obdobje 2021–2027*

Namen Regionalnega razvojnega programa pomurske regije za obdobje 2021–2027 je skladen razvoj pomurske regije. Ciljne skupine so tako regionalni razvojni deležniki, lokalne skupnosti, prebivalci, državna in javna uprava. Vizija razvoja je: »Zdravo. Pomurje 2030.« Razvojno specializacijo vidi regija v trajnostnih, integriranih in v inovativnih rešitvah na področjih, povezanih z zdravjem (okolje, prebivalstvo, družba, hrana ...).

TRAJNOSTNA URBANA STRATEGIJA: Vizija in strategija Mestne občine Ptuj 2015–2025, Trajnostna urbana strategija

Je temeljni razvojni dokument občine s strateškimi usmeritvami, cilji, z ukrepi in večjimi strateškimi projekti ter programi, ki se bodo izvajali v prihodnjih letih. Cilji:

- gospodarski razvoj: z ustrezno podporo potencialnim investitorjem in obstoječim podjetjem zagotavljati gospodarsko rast in s tem ustvarjati nova delovna mesta;
- okolje: zagotavljati čisto okolje in ohranjeno naravo s poudarkom na izboljšanju prometne dostopnosti in varnosti, energetske učinkovitosti ter ureditev področja ravnanja z odpadki;
- turizem, kultura, dediščina: skrb za turistični razvoj mesta, ohranjanje kulturne dediščine in sodobno kulturno ustvarjalnost, za oživljanje starega mestnega jedra, s poudarkom na dobri promociji.
- družba: zagotovitev kakovostnih vzgojno-izobraževalnih programov, primerne športnorekreacijske površine za vse starostne skupine, dostopne zdravstvene in socialne storitve ter bivalne pogoje, zlasti za mlade, starejše in za socialno ogrožene.

Vprašanje 2: Potencialni učinki politike/predpisa

Razlaga vprašanja: vprašanje 2 je ogrevalno vprašanje, namenjeno nalistanju čim večjega števila učinkov, ki bi ga posamezna politika/predpis lahko imel. Učinki se iščejo na področjih gospodarstva, družbe, okolja in prostorskega upravljanja. Gre za celovit pogled na učinke in ne le fokus na okolje in prostor. Za lažje izpolnjevanje smo navedli nekaj primerov učinkov; izbrali smo si predpis Zakon o kmetijskih zemljiščih (ZKZ). To vprašanje ocenjevalcu pomaga tudi pri izpolnitvi šestega vprašanja, pri katerem je treba izbrati podpodročja za podrobnejšo presojo, in pri podrobnejši presoji. Izpolnitev vprašanja ni obvezna.

Vprašanje se glasi: Razmislite o (potencialnih) učinkih politike/predpisa po naslednjih štirih področjih: družba, gospodarstvo, okolje in prostorsko upravljanje. Prostorsko upravljanje zajema dejavnosti, ki se ukvarjajo z odločanjem o usmerjanju in opravljanju temeljnih nalog javne uprave in deležnikov na področju urejanja prostora. Te učinke zapišite v alinejah v spodnje za to pripravljene celice. V pomoč so nad celicami zapisani primeri pozitivnih učinkov, ki smo jih pripravili za Zakon o kmetijskih zemljiščih. Če želite, lahko za navedbo vsakega učinka v oklepaj zapišete tudi smer učinka (pozitivno, negativno).

Slika 9: Vprašanje 2 – potencialni učinki predloga

2. Potencialni učinki predloga

Razmislite o čim več možnih učinkih politike in jih razporedite glede na to, ali bodo učinkovali na področje gospodarstva, družbe, okolja ali prostorskega upravljanja

Razmislite o (potencialnih) učinkih predloga politike/predpisa po naslednjih štirih področjih: družba, gospodarstvo, okolje ter prostorsko upravljanje. Prostorsko upravljanje zajema dejavnosti, ki se ukvarjajo z odločanjem o usmerjanju in opravljanju temeljnih nalog javne uprave in deležnikov na področju urejanja prostora. Te učinke zapišite v alinejah v spodnje, zato pripravljene celice. V pomoč so nad celicami zapisani primeri pozitivnih učinkov, ki smo jih pripravili za Zakon o kmetijskih zemljiščih. V kolikor želite, lahko za navedbo vsakega učinka v oklepaj zapišete tudi smer učinka (pozitivno, negativno).

Predviden čas reševanja: 30 minut

DRUŽBA

Primeri:

1. ohranjanje poselitve na podeželju ter delovnih mest na podeželju
2. pomlajevanje kmečke populacije – spodbujanje mladih za prevzem kmetij

Navedeni so primeri učinkov za Strategijo kulturne dediščine 2020-2023

da

GOSPODARSTVO

Primeri: Razvoj turizma v povezavi z dediščino in nove turistične ponudbe, novi turistični produkti, podprti z digitalizacijo, nova/drugačna delovna mesta, več priložnosti za zaposlitev, tudi mladih

Različne učinke vpišite v okvirčke, podate lahko tudi oceno smeri učinka (+/-)

S tem vprašanjem si »dajte duška« in o potencialnih učinkih politike/predpisa razmisliti čim bolj na široko. Le tako boste dobili vsebinsko širok nabor potencialnih učinkov.

Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (ZUNPEOVE)

DRUŽBA	GOSPODARSTVO
Zanimanje za delo in izobraževanje v energetiki Sprejemanje in s tem povezana iznajdljivost prebivalcev za možnosti gradnje objektov OVE, hkrati tudi odpor in neodobravanje prebivalcev do tovrstnih objektov	Povečanje števila delovnih mest zaradi gradnje objektov OVE Črpanje sredstev EU Razvoj novih tehnologij in pristopov Manj energetske odvisnosti v državi
OKOLJE IN PROSTOR	PROSTORSKO UPRAVLJANJE
Spremenjena podoba krajine zaradi umeščanja objektov OVE Zelo širok nabor območij za umeščanje objektov, npr. na kmetijskih, vodnih površinah, ranljivost kmetijskih in drugih površin zaradi umestitve objektov OVE Mogoče hitro in nenadzorovano umeščanje objektov v krajini	Skrajšanje administrativnih postopkov umeščanja v prostor in dovoljevanja, predpogoj za črpanje sredstev Sklada za okrevanje in odpornost, vzpostavitev regulatornih peskovnikov kot izjem, ki na podlagi inovacij odstopajo od veljavnih predpisov

RRP Pomurske regije 2021–2027

DRUŽBA	GOSPODARSTVO
Razvoj zdravega življenjskega okolja Ohranjanje odličnih pogojev prebivanja Povečanje privlačnosti regije za turistični obisk Spodbujanje priseljevanja mladih (družin, izobražencev) Grajenje medgeneracijskega sožitja – krepitev izobraževalnega in kreativnega zagona mladih	Učinkovita raba energije in virov Razvoj aktivnih omrežij za distribucijo električne energije Oblikovanje zdrave podjetniške kulture Razvoj podpornega okolja za zagonska podjetja in obstoječa podjetja z inovacijskim potencialom Razvoj krožnih modelov ekonomije – ohranjanje kmetijstva in razvojni potencial podeželja (razvoj visokotehnološkega kmetovanja, z zdravjem povezane storitve itn.)
OKOLJE IN PROSTOR	PROSTORSKO UPRAVLJANJE
Ohranjanje virov regije – razvoj zdravega življenjskega okolja Vzpostavljanje široke okoljsko ozaveščene skupnosti Spodbujanje investicij v visokotehnološke in alternativne rešitve pri zagotavljanju zdravega okolja (zlasti komunalne in druge javne infrastrukture) Vlaganje v ukrepe za prilagajanje na podnebne spremembe	Strokovno in dolgoročno načrtovanje posegov v prostor in umeščanje v prostor Uvajanje ukrepov trajnostne mobilnosti Načrtovanje strategij za trajnostni razvoj urbanih območij Priprava skupnih regionalnih prostorskih aktov

Trajnostna urbana strategija Mestne občine Ptuj 2015–2025

DRUŽBA	GOSPODARSTVO
Dvig ozaveščenosti v povezavi z ohranjanjem kulturne dediščine Prenova degradiranih predelov starega mestnega jedra, izboljšanje pogojev za prebivanje Izboljšanje izobrazbene strukture, novi izobraževalni programi Izboljšana dostopnost do rekreacijskih površin Izboljšanje univerzalne dostopnosti Vključenost vseh skupin Izboljšanje kakovosti prebivanja	Nova delovna mesta, zaposlitev mladih, izobraževanje, krepitev inovacij, povečanje možnosti za razvoj Povečanje dostopnosti regije Dvig izobrazbene strukture z vidika kadrov Izboljšanje zdravja prebivalcev Kmetijstvo: lokalna pridelava hrane, krepitev podeželja s prestrukturiranjem kmetijstva z energetske izrabo odpadkov, vpliv na zdravje s trajnostno mobilnostjo (spodbujanje peš in kolesarskega prometa)
OKOLJE IN PROSTOR	PROSTORSKO UPRAVLJANJE
Potencialna možnost povečanja obremenjevanja okolja zaradi razvoja gospodarstva, nove površine, zemljišča. Z do okolja prijaznejšo obliko kmetijstva bi prišlo do izboljšanja stanja okolja – s trajnostno mobilnostjo – izboljšanje – z izobraževanjem do večje stopnje ozaveščenosti Dvig ozaveščenosti izboljšanja zdravja (kakovost vode, zraka), zmanjšanje energetske revščine	Izboljšanje z vidika usmerjanja razvoja poselitve (zmanjšanje širjenja razpršene poselitve), povezovanje ponudnikov (sklenitev prehranske verige, turizem, na primer)

Vprašanje 3: Skladnost ciljev s prioritetami SPRS

Razlaga vprašanja: vprašanje je posvečeno ugotavljanju skladnosti sektorskih predpisov/politik s strategijo prostorskega razvoja Slovenije 2050. To vprašanje se nanaša na 70. člen ZUreP-a, ki zahteva, da sektorske politike/predpisi niso v nasprotju s SPRS.

Vprašanje je zastavljeno v matrični obliki, in sicer tako, da v vrstice zapišemo cilje izbrane politike (za vsak cilj uporabnik doda vrstico), potem pa v stolpcih označimo, ali je cilj skladen/ni skladen ali ni v odnosu s prioriteto. Ime prioritete se pokaže ob preletu oznake prioritete, podrobnejši opis pa je priložen v .PDF-dokumentu (glejte prilogo 1).

Vprašanje se glasi: Preverite, koliko in kateri cilji politike/predpisa so skladni* s prioritetami SPRS. Da boste to lahko opravili, najprej v celice v levem stolpcu vpišite cilje predlagane politike/predpisa. Če **JE cilj izbrane politike/predpisa skladen** s prioriteto SPRS, **izberite kljukico (en klik)**. Če cilj izbrane politike/predpisa **NI skladen** s prioriteto SPRS, izberite **minus (dva klika)**. Če med ciljem in prioriteto **ni nobenega odnosa**, pustite **prazno**. Pod preglednico še pojasnite tiste cilje, ki s katero izmed prioritet niso skladni. Celotno ime prioritete se vam izpiše, ko se z miško zapeljete čez njeno okrajšavo.

Na koncu vprašanja je še prazno polje, v katero se vpiše obrazložitev, če je kateri izmed ciljev ali več ciljev neskladnih s prioritetami. Izpolnitev vprašanja je obvezna. Na koncu tega vprašanja je tudi samodejno generirana povzema poved:

»Predpis ima skupaj 0 ciljev. 0 ciljev je v skladu s prioritetami, 0 ciljev ni v skladu s prioritetami. 0 ciljev ni povezanih s prioritetami SPRS. Cilj je ... skladen z največ prioritetami SPRS.«

Slika 10: Vprašanje 3 – skladnost ciljev s prioritetami SPRS

3. Skladnost ciljev s prioritetami SPRS

Presojevalec ugotavlja skladnost ciljev politike s prioritetami SPRS (do izbire pridete z več kliki):

- JE skladen (kljukica - en klik)
- NI skladen (minus - dva klika)
- Ni odnosa – pustite prazno

Preverite, koliko in kateri cilji politike/predpisa so skladni* s prioritetami SPRS. Da boste to lahko opravili, najprej v celice v levem stolpcu vpišite cilje predlagane politike/predpisa. Če **JE cilij izbrane politike/predpisa skladen** s prioriteto SPRS, **izberite kljukico (en klik)**. Če cilij izbrane politike/predpisa **NI skladen** s prioriteto SPRS, izberite **minus (dva klika)**. V kolikor med ciljem in prioriteto **ni nobenega odnosa**, pustite **prazno**. Pod preglednico še pojasnite tiste cilje, ki s katero od prioritet niso skladni. Celotno ime prioritete se vam izpiše, ko se z miško zapeljete čez njeno okrajšavo.

Podrobnejši opis prioritet je na voljo v [prilogi](#).

Predviden čas reševanja: 15 minut

Opredelitev skladnosti

* S skladnostjo ugotavljamo, ali so cilji sektorskih politik in dokumentov usklajeni s cilji izbrane prostorske politike – SPRS, torej obe sta obe politiki usmerjeni v doseganje istih ali podobnih ciljev in/ali cilji sektorske politike ne ogrožajo doseganje ciljev prostorske politike

Cilji predlagane politike/predpisa	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14
Cilj 1	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Cilj 2	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☒	☐	☐	☐	☐	☐

Opis prioritete se vam izpiše, ko greste z miško čez oznako prioritete.

Predpis ima skupaj 2 ciljev. 0 ciljev je v skladu s prioritetami, 2 ciljev ni v skladu s prioritetami. 0 ciljev ni povezanih s SPRS prioritetami. Cilj **xc** je skladen z največ prioritetami SPRS. Za cilje **xc, 4, 4**, ki so neskladni s prioritetami SPRS, prosimo, pojasnite, zakaj so neskladni.

DODAJ CILJ ← Dodajanje vrstic za vpis ciljev

Povzemalna poved za vprašanje 3

Neskladni cilji – pojasnilo

Za cilje politike, ki so neskladni s prioritetami SPRS, prosimo, pojasnite, zakaj so neskladni.

V primeru neskladnih ciljev v spodnje okno vpišite obrazložitev, zakaj so neskladni.

Pri preverjanju skladnosti morate razmišljati o tem, ali cilji kažejo v isto smer, torej ali želita obe politiki ali predpisa doseči enake ali podobne cilje. Preverjate torej, ali so cilji vsebinsko podobni med seboj ali si njihova vsebina nasprotuje.

Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (ZUNPEOVE)

Cilji predlagane politike/predpisa	P 1	P 2	P 3	P 4	P 5	P 6	P 7	P 8	P 9	P 10	P 11	P 12	P 13	P 14
Določitev prednostnih območij za postavitev SE in VE (go-to areas)	✓		✓		✓				X	X				
Posebnosti postopkov prostorskega načrtovanja in dovoljevanja OVE	✓				✓				X	X				X
Vzpostavitev regulatornih peskovnikov					✓	✓			X	X	X			
Omogočanje SE in VE na območjih, na katerih obstaja neizkoriščen potencial	✓		✓		✓					X				

RRP Pomurske regije 2021–2027

Cilji predlagane politike/predpisa	P 1	P 2	P 3	P 4	P 5	P 6	P 7	P 8	P 9	P 10	P 11	P 12	P 13	P 14
Razvoj zdravega življenjskega okolja		✓			✓	✓	✓	✓			✓	✓		✓
Ohranjanje odličnih pogojev prebivanja	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓						
Grajenje medgeneracijskega sožitja					✓	✓								
Krepitev izobraževalnega in kreativnega zagona mladih	✓			✓	✓	✓	✓							
Učinkovita raba energije in virov		✓					✓	✓				✓		
Razvoj aktivnih omrežij za distribucijo električne energije	✓					✓						✓		
Oblikovanje zdrave podjetniške kulture				✓	✓	✓								
Razvoj podpornega okolja za zagonska podjetja in obstoječa podjetja z inovacijskim potencialom	✓			✓	✓	✓								
Razvoj krožnih modelov ekonomije		✓	✓		✓	✓		✓						
Ohranjanje kmetijstva in razvojni potencial podeželja (razvoj visokotehnološkega kmetovanja, z zdravjem povezane storitve itn.)	✓	✓					✓	✓				✓	✓	
Vzpostavljane široke okoljsko ozaveščene skupnosti		✓	✓			✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓
Spodbujanje investicij v visokotehnološke in alternativne rešitve pri zagotavljanju zdravega okolja (zlasti komunalne in druge javne infrastrukture)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓					✓	
Vlaganje v ukrepe za prilagajanje na podnebne spremembe								✓	✓			✓	✓	
Strokovno in dolgoročno načrtovanje posegov v		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓

prostor in umeščanje v prostor															
Uvajanje ukrepov trajnostne mobilnosti	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓							
Načrtovanje strategij za trajnostni razvoj urbanih območij	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Priprava skupnih regionalnih prostorskih aktov		✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Trajnostna urbana strategija Mestne občine Ptuj 2015–2025

Cilji predlagane politike/predpisa	P 1	P 2	P 3	P 4	P 5	P 6	P 7	P 8	P 9	P 10	P 11	P 12	P 13	P 14
Spodbuditi nastajanje novih podjetij	✓	X	✓	✓	✓	✓								
Privabiti domače in tuje investitorje	✓	X	✓	✓	✓	✓								
Učinkovitejše tržno organiziranje kmetijstva, krepitev agroživilskih verig ter večja prepoznavnost in kakovost lokalno pridelanih proizvodov	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓						
Ohraniti in izboljšati kakovost virov pitne vode ter zmanjšanje vodnih izgub		✓	✓			✓		✓			✓	✓		✓
Povečati rabo lokalnih obnovljivih in alternativnih virov energije	✓	✓			X	X								
Trajnostna mobilnost	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓				✓		
Trajno ohranjati biotsko raznovrstnost in naravne vrednote	✓	✓	✓			✓		✓						

Prioritete SPRS:

- P 1: Z zagotavljanjem opremljenosti in dostopnosti storitev podpreti razvoj različnih vrst območij.
P 2: Povečati varčnost in učinkovitost rabe prostora ter naravnih virov.
P 3: Prenoviti razvrednotena urbana in krajinska območja.
P 4: Okrepiti razvojno vlogo mest, vstopne točke in funkcionalno povezati mesta znotraj širših urbanih območij.
P 5: Izboljšati privlačnost mest za specifične dejavnosti.
P 6: Povečati privlačnost in kakovost prebivanja v slovenskih mestih.
P 7: Spodbuditi celovito prenovo vseh naselij v državi.
P 8: Izboljšati odpornosti naselij na podnebne spremembe.
P 9: Uvrstiti kriterij prostorske identitete v vse javne politike in na vse ravni upravljanja s prostorom.
P 10: Vzpostaviti in začeti izvajati integralne instrumente za krepitev prostorske identitete.
P 11: Ozavešiti deležnike in povečati njihovo vključenost v krepitev prostorske identitete.
P 12: Izboljšati odpornosti prostora.
P 13: Okrepiti zmožnosti zaznavanja izzivov in njihovih učinkov na prostor.
P 14: Okrepiti strokovno usposobljenost ter ozavešiti deležnike o pomenu prostora in vlogi urejanja prostora.

Neskladne cilje, prosimo, pojasnite v enem odstavku.

Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (ZUNPEOVE)

Vsi osrednji cilji zakona so neskladni s prioritetami SPRS, ki so vezane na prostorsko identiteto zaradi širokega nabora območij, na katerih se prednostno umešča objekte za pridobivanje električne energije iz OVE. Kljub neskladnosti ciljev s prioritetami SPRS je mogoča ideja ali razvoj »nove prostorske identitete« na podlagi novih objektov v prostoru, ki dajejo krajini nekega dela države novo prepoznavnost.

Trajnostna urbana strategija Mestne občine Ptuj 2015–2025

Predvidene so večje širitve naselja za potrebe gospodarskih con. Predvidena je sežigalnica odpadkov, kar je v neskladju s ciljem glede privlačnosti glede na predviden razvoj turizma.

Vprašanje 4: Učinek politike na prioritete SPRS

bo oziroma ga ni mogoče oceniti. Posredovano oceno se tudi obrazloži.

Razlaga vprašanja: četrto vprašanje je namenjeno ugotavljanju celotnega učinka politike/predpisa na doseganje prioritet strategije prostorskega razvoja Slovenije. Ugotavlja se samo, ali učinek bo ali ne

Vprašanje se glasi: Zdaj razmislite o tem, ali bo politika/predpis učinkoval na doseganje posameznih prioritet SPRS. Izberete lahko naslednje mogoče odgovore: **da** – učinek je/bo, **ne** – učinka ni/ne bo, **mogoče** – učinek mogoče je/bo mogoče ni/ne bo, **ne morem oceniti** – to možnost lahko izberete, če nimate dovolj informacij, da bi učinek ocenili. Svojo izbiro, prosimo, tudi obrazložite v za to pripravljenem polju.

Izpolnitev vprašanja ni obvezna. Vprašanje se konča s samodejno generirano povzemačno povedjo:

»Predpis bo imel učinek na 0 od 14 prioritet. To so: (našteje prioritete). Na 0 od 14 prioritet bo imel predpis učinek mogoče, za 0 od 14 prioritet se tega ne da oceniti.«

Slika 11: Vprašanje 4 – učinek politike na doseganje prioritet SPRS 2050

4. Učinek politike/predpisa na prioritete SPRS

Učinek politike/predpisa na cilje SPRS

Sedaj razmislite o tem, kakšen bo učinek politike/predpisa na cilje SPRS?. Izberete lahko naslednje možne odgovore: **da** – učinek je/bo, **ne** – učinka ni/ne bo, **mogoče** – učinek mogoče je/bo mogoče ni/ne bo, **ne morem oceniti** – to možnost lahko izberete, če nimate dovolj informacij, da bi učinek ocenili. Vašo izbiro, prosimo, tudi obrazložite v zato pripravljenem polju.

Predviden čas reševanja: 20 minut

Prioritete SPRS	Obrazložitev odgovora
P1 – Z zagotavljanjem opremljenosti in dostopnosti storitev podpreti razvoj različnih vrst območij	-- izberi odgovor --
P2 – Povečati varčnost in učinkovitost rabe prostora ter naravnih virov	
P3 – Prenoviti razvrednotena urbana in krajinska območja	
P4 – Okrepiti razvojno vlogo mest, vstopne točke in funkcionalno povezati mesta znotraj širših urbanih območij	
Ocena učinka politike na doseganje prioritet SPRS (spustni meni):	Da – učinek je/bo Ne – učinka ni/ne bo Mogoče – učinek mogoče je/bo mogoče ni/ne bo Ne morem oceniti

V celice na desni tudi obrazložite vašo oceno iz spustnega menija

To vprašanje je namenjeno le identifikaciji potencialnega učinka politike/predpisa, ki se presoja na SPRS 2050. Smeri in moči učinka ne presojate, saj bo to narejeno v podrobnejši presoji. Lahko pa v obrazložitvi odgovora smer in moč učinka tudi opišete.

Prioritete SPRS	Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (ZUNPEOVE)	RRP Pomurske regije 2021–2027	Trajnostna urbana strategija MO Ptuj 2015–2025
P 1: Z zagotavljanjem opremljenosti in dostopnosti storitev podpreti razvoj različnih vrst območij.	Da	Da	Da
P 2: Povečati varčnost in učinkovitost rabe prostora ter naravnih virov.	Da	Da	Da
P 3: Prenoviti razvrednotena urbana in krajinska območja.	Da	Da	Da
P 4: Okrepiti razvojno vlogo mest, vstopne točke in funkcionalno povezati mesta znotraj širših urbanih območij.	Ne	Mogoče	Da
P 5: Izboljšati privlačnost mest za specifične dejavnosti.	Da	Da	Da
P 6: Povečati privlačnost in kakovost prebivanja v slovenskih mestih.	Da	Da	Da
P 7: Spodbuditi celovito prenovo vseh naselij v državi.	Ne	Mogoče	Da
P 8: Izboljšati odpornosti naselij na podnebne spremembe.	Da	Da	Ne
P 9: Uvrstiti kriterij prostorske identitete v vse javne politike in na vse ravni upravljanja s prostorom.	Da	Da	Mogoče
P 10: Vzpostaviti in začeti izvajati integralne instrumente za krepitev prostorske identitete.	Ne	Ne morem oceniti	Ne
P 11: Ozavešiti deležnike in povečati njihovo vključenost v krepitev prostorske identitete.	Ne	Da	Ne
P 12: Izboljšati odpornosti prostora.	Da	Da	Mogoče
P 13: Okrepiti zmožnosti zaznavanja izzivov in njihovih učinkov na prostor.	Da	Mogoče	Ne
P 14: Okrepiti strokovno usposobljenost in ozavešiti deležnike o pomenu prostora ter vlogi urejanja prostora.	Da	Mogoče	Da

Obrazložitve podanih ocen po izbranih politikah

Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (ZUNPEOVE)

Učinek na razvrednotena območja bo predvidoma pozitiven, ker zakon predvideva umeščanje objektov na območjih rudniškega prostora in odlagališč odpadkov. Privlačnost mest se lahko izboljša za npr. agrivoltaiko in mogoče rešitve izkoriščanja naravnih virov za pridobivanje električne energije. Mogoči so učinki na privlačnost in kakovost prebivanja, ki bodo odvisni od opazovalca (pozitivni zaradi koristnosti, negativni zaradi vizualnih in funkcionalnih učinkov). Kriterij prostorske identitete, kot je definirana, se na noben način s tem zakonom ne umešča v javne politike. Odpornost je v tem zakonu določena v smislu boljše energetske preskrbe in več vrst rabe istega prostora. Verjetno se bodo izzivi in njihovi učinki na prostor pokazali prav ob izvajanju zakona, npr. ob prevladi javne koristi pridobivanja električne energije nad drugo javno koristjo.

RRP Pomurske regije 2021–2027

Spodbujanje razvoja storitev na podeželju naslavlja zagotavljanje opremljenosti in dostopnosti storitev. Razvrednotena urbana in krajinska območja naslavlja racionalna raba obstoječih virov, tudi prostora. Krepitev razvojne vloge mest je v RRP poudarjena z razvojem trajnostne mobilnosti. Privlačnost Pomurja je opredeljena z vidika specializacije regije ter povečanja privlačnosti za priseljevanje in obisk. Poudarek je na povečevanju kakovosti prebivanja za zdravo življenjsko okolje, spodbuja se racionalna raba obstoječih virov, tudi prostora. Odpornost na podnebne spremembe je navedena v ciljih RRP. Ohranjanje prostorske identitete kot del zdravega odnosa do okolja pa tudi regijsko strateško načrtovanje

rabe prostora. Ozaveščanje deležnikov bi bilo zajeto v vzpostavljanje široke okoljsko ozaveščene skupnosti pa tudi strokovna usposobljenost deležnikov.

Trajnostna urbana strategija Mestne občine Ptuj 2015–2025

Z vidika razvoja gospodarstva, trajnostne mobilnosti sta posredno zagotovljeni opremljenost in dostopnost storitev. Preprečevanje širjenja razpršene poselitve, ukrepi v povezavi s pitno vodo, z varovanimi območji narave v smislu varčnosti in učinkovitosti rabe prostora. Prenova razvrednotenega starega mestnega jedra Ptuja. Vpliv na razvojno vlogo Ptuja, ne pa na funkcionalno povezovanje mesta znotraj širših urbanih območij. Izboljšanje privlačnosti mest za turizem, prebivanje. Prostorska identiteta konkretno ni obravnavana, razen z vidika ohranjanja kulturne dediščine. Za vzpostavitev integralnih instrumentov za krepitev identitete in ozaveščenosti deležnikov ni konkretnih ukrepov in ciljev. Izboljšanje odpornosti prostora je naslovljeno na posameznih področjih, na primer lokalna pridelava hrane, energetska samooskrba.

Vprašanje 5: Ukrepi s prostorskimi učinki

Razlaga vprašanja: vprašanje je namenjeno identifikaciji ukrepov, ki imajo/bodo imeli prostorski učinek. Ocenjevalec najprej ugotovi in zapiše, koliko ukrepov ima politika/predpis. Nato zapiše, koliko izmed teh ukrepov bo imelo neposreden prostorski učinek. Sledi obrazložitev

ukrepov, ki bodo imeli prostorski učinek. V pomoč izpolnjevanju tega vprašanja smo podali različne primere ukrepov s prostorskimi učinki. Izpolnitev vprašanja prav tako ni obvezna. Vprašanje se glasi:

Koliko ukrepov ima vaša politika/predpis? Prosimo, odgovorite s številko.

Koliko ukrepov bo imelo potencialen učinek na prostor? Prosimo, odgovorite s številko.

Pojasnite št. ukrepov s potencialnim prostorskim učinkom in jih navedite. Kot prostorski učinek razumemo vsak učinek na rabo prostora, upravljanje z njim ali širše na gospodarstvo, družbo in na okolje v izbrani prost. enoti, ki je posledica izvajanja izbrane politike ali zakonodaje, sprejete na EU-, državni ali drugi ravni.

Slika 12: Vprašanje 5 – ukrepi politike z učinkom na prostor

5. Ukrepi s prostorskimi učinki

Število ukrepov

Koliko ukrepov ima vaša politika/predpis?

Zapišite število ukrepov vaše politike

Koliko ukrepov bo imelo potencialen učinek na prostor?

Zapišite število ukrepov s prostorskimi učinki

Število ukrepov

Opredelitev pojma "učinek na prostor"

Najprej pojasnite število ukrepov s potencialnim prostorskim učinkom in jih navedite. Kot prostorski učinek razumemo vsak učinek na rabo prostora, upravljanje z njim ali širše na gospodarstvo, družbo in na okolje v izbrani prostorski enoti, ki je posledica izvajanja izbrane politike ali zakonodaje, sprejete na EU, državni ali drugi ravni.

Predviden čas reševanja: 15 minut

Primeri ukrepov z učinkom na prostor

Pojasnitev uporabljenih pojmov:

Raba prostora:

namembnost ali raba zemljišč za posamezne dejavnosti; lahko je namenska raba, določena v procesu prostorskega načrtovanja ali dejanska glede opravljanje dejavnosti na določenem zemljišču (stavna, kmetijska, rekreacijska, gozdna, prometna, turistična itd.)

Cilji prostorskega razvoja:

strateški pogoji razvoja prostora, ki poudarjajo učinkovito rabo virov, kakovost življenja, identiteto prostora in odpornost na podnebne spremembe na ravni države. Te cilje morajo razvojne in sektorske politike upoštevati pri oblikovanju svojih instrumentov.

Prostorsko upravljanje:

proces urejanja prostora, ki poleg dejavnosti prostorskega načrtovanja (umeščanje, podrobnejše načrtovanje in dovoljevanje prostorskih ureditev, izvajanje ukrepov zemljiške politike, spremljanje stanja prostora) vključuje tudi koordinacijo aktivnosti deležnikov in institucij, povezovanje sektorjev, mobilizacijo in vključevanje deležnikov v proces, prilagodljivost na kontekstualne spremembe in upoštevanje prostorskih značilnosti in učinkov.

Primeri prostorskih ukrepov za izbrane področja:

PROMET:

gradnja kolesarskega omrežja, obnova, nadgradnja ali novogradnja drugih železniških prog, nadgradnja cestnega omrežja v mestu, vzpostavitev informacijske platforme za javni transport

OVE: gradnja hidroelektrarne, subvencije za postavitev solarnih panelov

DEMOGRAFIJA: enkratna pomoč ob rojstvu otroka, nižje najemnine za mlade družine, štipendije za izobraženo prebivalstvo za vrnitev iz tujine

V prazno celico vpišite ukrepe z učinkom na prostor. Če jih je veliko, jih lahko tudi razvrstite v tematske skupine. Opredelite število ukrepov s prostorskim učinkom glede na celotno število ukrepov politike.

V tem vprašanju se razmišljanje o učinkih omeji na prostor. Razmišljajte in ocenjujte le neposredno učinke, torej tiste, za katere lahko z gotovostjo zapišete, da se bodo zgodili in niso odvisni še od drugih dejavnikov ali ukrepov, ampak jih bo neposredno povzročila politika/predpis v presojanju.

Najprej pojasnite število ukrepov s potencialnim prostorskim učinkom in jih navedite.

Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (ZUNPEOVE)

Ukrepi bodo imeli učinek neposredno na podobo in funkcije prostora z umeščanjem SE in VE – najprej z določanjem prednostnih območij za umeščanje, ki zajemajo različne kategorije rabe tal, od kmetijske, vodne in priobalne površine, vodovarstvena območja, gozdne površine, rudniške površine, odlagališča odpadkov. Ukrepi bodo imeli učinke na upravljanje s prostorom v smislu preurejanja postopkov za gradnjo objektov in na to vezana dovoljenja, določajo princip, po katerem se izvajajo celovite presoje vplivov na okolje, in uvajajo regulatorni peskovnik – pristojno ministrstvo bo lahko izdalo odločbo, v kateri bodo natančno določeni pogoji in obseg dovoljenega odstopa od veljavnih predpisov izključno za namen izvedbe prijavljenega projekta.

RRP Pomurske regije 2021–2027

Gospodarstvo: razvoj, upravljanje in trženje poslovne infrastrukture; podporno okolje za spodbujanje podjetništva, RRI in razvoja kadrov; investicije in podporni programi za digitalizacijo poslovnih in proizvodnih procesov ter javnih storitev.

Infrastruktura: alternativne rešitve ravnanja in upravljanja z odpadnimi vodami na podeželju; celovito ravnanje z vodami; razvoj in zagotavljanje mobilnosti; vzpostavljanje pametnih omrežij OVE in URE; spodbude za rabo OVE

Demografija: zdrava in aktivna starost; izboljššan dostop do storitev

Turizem: povezovanje ponudnikov in lokalne verige vrednosti; razvoj destinacij in turistični produkti

Bivanje in kultura: oživljanje mestnih in vaških središč, kulturna infrastruktura in KKI-sektor; ohranjanje in prezentacija kulturne dediščine

Trajnostna urbana strategija Mestne občine Ptuj 2015–2025

44 ukrepov

Vprašanje 6: Učinek na področja

Razlaga vprašanja: vprašanje je obvezno, saj je namenjeno izboru kriterijev za podrobnejšo presojo. Ocenjevalec izbere področja, za katera meni, da bo politika/predpis učinkoval nanje. Pri razumevanju področij si lahko pomaga z obrazložitvami, ki so podane pod vprašanjem za nekatere izmed področij. Vprašanje je treba obvezno izpolniti, sicer ocenjevalec izpolnjuje podrobnejšo presojo za vsa področja in podpodročja.

Vprašanje se glasi: Ali menite, da bo imela politika/predpis učinek na naslednja tematska področja – kriterije? Prosimo, da področja, na katera predlagan dokument lahko **neposredno učinkuje**, označite s **kljukico (en klik)**. Za področja, ki ste jih izbrali, se opravi podrobnejša presoja.

Vprašanje se sklene s samodejno generirano povzemašno povedjo:

»Predpis bo imel skupno učinek na 0 od 22 tematskih področij. Na področju Okolje 0 od 6, na področju Gospodarstvo 0 od 8, na področju Družba 0 od 5, na področju Prostorsko upravljanje 0 od 3.«

Slika 13: Vprašanje 6: učinek na področja – izbor meril za podrobno presojo (naslednja stran)

6. Učinek na področja

Ali menite, da bo imela politika/predpis učinek na naslednja tematska področja – kriterije? Prosimo, da področja, na katera predlagan dokument lahko **neposredno učinkuje**, označite s **kljukico (en klik)**. Za področja, ki ste jih izbrali, se opravi podrobnejša presoja.

Predviden čas reševanja: 5 minut

Opredelitev manj jasnih kriterijev

Pojasnitev uporabljenih pojmov:

Subsidiarnost:

Dodeliti določeno stopnjo neodvisnosti nižjim administrativnim ravnom v odnosu do višjih, zlasti lokalnim organom v odnosu do centralnih oblasti. Gre torej za delitev pristojnosti med organe na različnih ravneh, kar je institucionalna podlaga za decentralizirano upravljanje države.

Prostorska organizacija:

Členitev prostora na omrežje naselij z njihovimi gravitacijskimi zaledji ter njihova opremljenost s funkcijami.

1. Okolje

- ☐ Tla
- ☐ Biodiverziteti in krajina
- ☐ Vodni viri
- ☐ Zrak in podnebje
- ☐ Grajeno okolje
- ☐ Energetski viri

2. Gospodarstvo

- ☐ Gospodarski razvoj
- ☐ Kmetijstvo
- ☐ Industrija
- ☐ Storitve
- ☐ Turizem
- ☐ Majhna podjetja
- ☐ Infrastruktura
- ☐ Promet

3. Družba

- ☐ Demografija
- ☐ Zdravje
- ☐ Družbene neenakosti in družbeno varstvo
- ☐ Izobrazba
- ☐ Kulturna dediščina

4. Prostorsko upravljanje

- ☐ Učinkovitost
- ☐ Subsidiarnost
- ☐ Prostorska organizacija

S klikom izberite tiste kriterije, na katere presojana politika neposredno učinkuje. Izbor kriterijev je osnova za podrobno analizo

Povzemašna poved za to vprašanje

Predpis bo imel skupno učinek na 0 od 22 tematskih področij.

V okviru teme okolje na 0 od 6 področij, na temi gospodarstva na 0 od 8 področij, na temi družba na 0 od 5 področij, na temi prostorsko upravljanje na 0 od 3 področij.

Neizbrana področja

Za področja, ki jih za podrobnejšo presojo niste izbrali, utemeljite, zakaj niso bila izbrana:

Opišite, zakaj neoznačenih kriterijev niste izbrali.

x

Pri izboru podpodročij razmišljajte samo o neposrednih učinkih politike/predpisa, torej takšnih, ki jih lahko identificirate. Pri tem si lahko pomagata z odgovori na vprašanje 2, v katerem ste že razmišljali o vsebinski širini učinkov.

	Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (ZUNPEOVE)	RRP Pomurske regije 2021–2027	Trajnostna urbana strategija Mestne občine Ptuj 2015–2025
OKOLJE			
Tla	X	X	X
Biodiverziteta in krajina	X	X	X
Vodni viri	X	X	X
Zrak in podnebje		X	X
Grajeno okolje	X	X	X
Energetski viri	X	X	X
GOSPODARSTVO			
Gospodarski razvoj	X	X	X
Kmetijstvo	X	X	X
Industrija		X	X
Storitve		X	X
Turizem	X	X	X
Majhna podjetja		X	X
Infrastruktura	X	X	X
Promet		X	X
DRUŽBA			
Demografija		X	X
Zdravje		X	X
Družbene neenakosti in družbeno varstvo		X	X
Izobrazba	X	X	X
Kulturna dediščina	X	X	X
UPRAVLJANJE S PROSTOROM			
Učinkovitost	X	X	X
Subsidiarnost		X	X
Prostorska organizacija		X	X

Komentar k neizbranim področjem

Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (ZUNPEOVE)

Izbrana so bila področja, na katera bo zakon neposredno učinkoval. Na neizbrana področja ni predvidenega neposrednega učinka ali ni razvidno iz določil zakona, ali bi lahko na ta področja učinkoval.

RRP Pomurske regije 2021–2027: Izbrana so vsa področja.

Trajnostna urbana strategija Mestne občine Ptuj 2015–2025: Izbrana so vsa področja.

Vprašanje 7: Učinek glede na tip območja

Razlaga vprašanja: je zadnje vprašanje hitre preveritve. Vprašanje je pomembno, saj z njim presodimo, ali bo učinek politike/predpisa različen glede na izbrano območje ali bo enak za celotno Slovenijo.

Vprašanje je dvostopenjsko: najprej presodimo, ali bo učinek enak na območju celotne Slovenije (odgovor da/ne); če ne bo, se nam odpre več podvprašanj, ki se nanašajo na različne tipe območij, na katere je učinek lahko različen. Vprašanju je dodana priloga, v kateri so opisani in na zemljevidih prikazani različni tipi območij (glejte Prilogo 2). Vprašanje se glasi:

Ali bo predlog politike/predpisa učinkoval različno glede na tip območja? Pri presoji si lahko pomagata z opisom in s kartografskimi prikazi posameznih tipov območij, ki jih najdete v **PRILOGI** (tukaj Priloga 2). Če opravljate presojo za prostorsko enoto, ki spodaj ni navedena, jo zapišite v rubriko »Drugo«.

Vprašanje se konča s povzermalno povedjo:

»Učinek politike/predpisa bo različen na naslednja območja: Regije, razvojno ogrožene regije (stopnja razvojne ogroženosti). Učinek bo mogoče različen na naslednje območja: Čezmejna območja (čezmejni vidik).«

Slika 14: Vprašanje 7 – učinek na območja

7. Učinek glede na tip območja

Učinek bo enak na celotnem območju države.

Da **Ne**

Izberite, ali bo učinek enak po celotni državi ali bo različen glede na območje.

Ocena učinka politike na doseganje prioritet SPRS (spustni seznam):

Da – učinek je/bo
Ne – učinka ni/ne bo
Mogoče – učinek mogoče je/bo mogoče ni/ne bo
Ne morem oceniti

Ali bo predlog politike/predpisa učinkoval različno glede na tip območja? Pri presoji si lahko pomagata z opisom in s kartografskimi prikazi posameznih tipov območij, v **PRILOGI**. V kolikor opravljate presojo za prostorsko enoto, ki spodaj ni navedena, jo zapišite v rubriko »Drugo«.

Predviden čas reševanja: 5 minut

V celice na desni tudi obrazložite vašo oceno iz spustnega seznama

Tip območja	Obrazložitev odgovora
Urbana, podeželska, ŠMO (stopnja suburbanizacije)	-- izberi odgovor --
Regije, razvojno ogrožene regije (stopnja razvojne ogroženosti)	-- izberi odgovor --
Čezmejna območja (čezmejni vidik)	-- izberi odgovor --
Drugo	-- izberi odgovor --

Učinek politike/predpisa bo različen na naslednja območja: **Regije, razvojno ogrožene regije (stopnja razvojne ogroženosti)**. Učinek bo mogoče različen na naslednje območja: **Čezmejna območja (čezmejni vidik)**.

Povzermalna poved

Razmislite, ali bo učinek enak na vsa območja ali je odvisen od prostorskih značilnosti, npr. reliefa, števila ljudi, stanja gospodarstva itn. V tem primeru bo učinek na različna območja najverjetneje različen.

Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (ZUNPEOVE)

Tip območja	Da/Ne/ Mogoče/Ne morem oceniti	Obrazložitev
Obalna, gorska ... (fizično-zemljepisne značilnosti)	/	/
Urbana, predmestna, podeželska, ŠMO (stopnja suburbanizacije)	DA	Regija je razdeljena na štiri subregije.
Regije, razvojno ogrožene regije (stopnja razvojne ogroženosti)	Mogoče	Razvojno lahko različno učinkuje na problemska območja in območja, ki so razvojno prodorna.
Čezmejna območja (čezmejni vidik)	Ne morem oceniti	Mogoče je, da bo učinek viden na omrežju in cenah energije.

RRP Pomurske regije 2021–2027

Tip območja	Da/Ne/ Mogoče/Ne morem oceniti	Obrazložitev
Obalna, gorska ... (fizično-zemljepisne značilnosti)	/	/
Urbana, predmestna, podeželska, ŠMO (stopnja suburbanizacije)	Mogoče	Del ukrepov je namenjen posebej podeželju, del pa mestnim središčem, učinki pa bodo podobni.
Regije, razvojno ogrožene regije (stopnja razvojne ogroženosti)	/	/
Čezmejna območja (čezmejni vidik)	Mogoče	Razvoj čezmejnih storitev, čezmejni prometni tokovi, internacionalizacija.

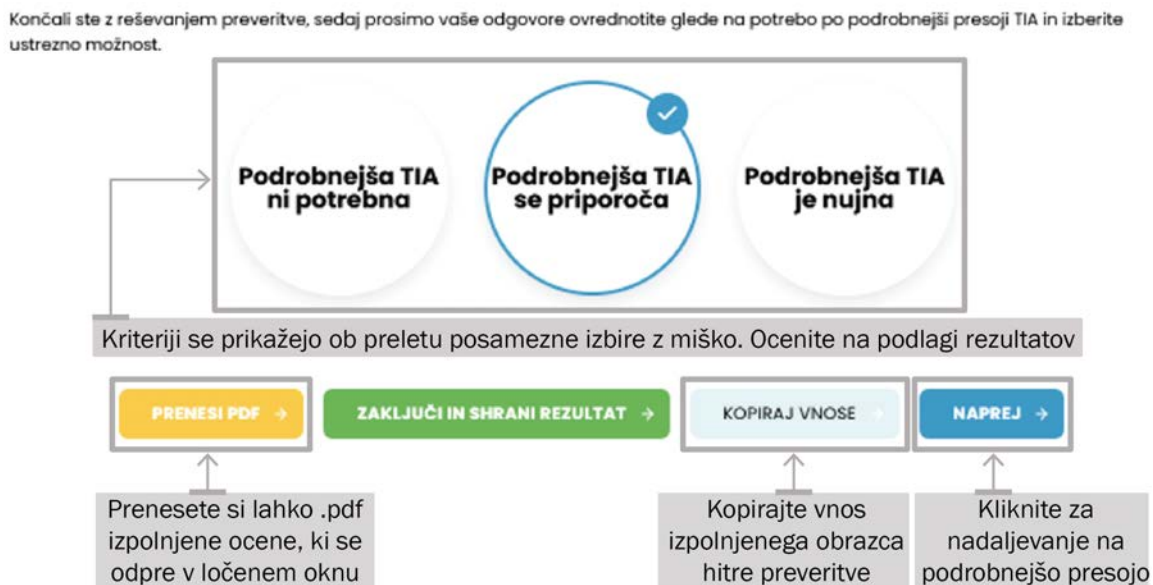
Trajnostna urbana strategija Mestne občine Ptuj 2015–2025

Obalna, gorska ... (fizično-zemljepisne značilnosti)	DA	Ločeni ukrepi za urbana, podeželska območja
Urbana, predmestna, podeželska, ŠMO (stopnja suburbanizacije)	/	/
Regije, razvojno ogrožene regije (stopnja razvojne ogroženosti)	/	/
Čezmejna območja (čezmejni vidik)	/	/

Zaključek hitre preveritve

Hitra preveritev se sklene z ugotovitvijo, ali je podrobnejša presoja potrebna ali ne. V ta namen se nam ob preletu mogočih odgovorov odprejo opisi meril, na podlagi katerih se odločimo za podrobnejšo presojo ali ne. Poleg tega imamo tudi možnost, da skopiramo izpolnjeni obrazec hitre preveritve v toliko kopijah, kolikor podrobnejših presoj želimo izvesti. To se naredi na način, da se vpiše število kopij, ki jih želimo, in izberemo možnost »kopiraj vnose«. Aplikacija nam potem pošlje ustrezno število povezav. Prav tako si lahko prenesemo .pdf in izberemo možnost naprej.

Slika 15: Zaključek hitre preveritve

PRIMERI

Podrobnejša TIA je nujna

Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (ZUNPEOVE)
RRP Pomurske regije 2021–2027

Podrobnejša TIA se priporoča

Trajnostna urbana strategija Mestne občine Ptuj 2015–2025

5.5 Podrobnejša presoja

Podrobnejša presoja poda vsebinsko podrobnejšo oceno učinkov glede na v hitri preveritvi izbrana tematska področja učinkov na prostor. Podrobnejšo presojo sestavljata dva segmenta – prvi vsebuje dve polji, v kateri se v eno vpiše tip območja, v drugo pa ime območja. V drugem delu sledi matrika, ki se izpiše glede na izbrane dejavnike (kakovost krajine, poraba vode ...) v vprašanju 6 iz hitre preveritve. Za vsak dejavnik ali merilo se izpišejo kazalniki (če obstajajo), ki nam lahko pomagajo pri numerični presoji. Presojevalec se odloči, za kateri tip območja presoja, in ga zgoraj zapiše. Predvideno je, da se odpre toliko obrazcev, za kolikor različnih tipov območij je bilo v vprašanju 7 označeno, da bo učinek različen oziroma da si vsak presojevalec sam odpre potrebno število obrazcev za podrobnejšo presojo.

Za vsak izbran tip območja se vrednoti ločeno. Ocenita se smer (pozitivno, negativno) in moč učinka (2 zelo negativen učinek, -1 negativen učinek, 0 pozitiven in negativen učinek hkrati, 1 pozitiven učinek in 2 zelo pozitiven učinek, 0 – ni učinka, ne morem oceniti) ter za vsako numerično oceno tudi zapiše obrazložitev. Orodje računa povprečje ocen za področje (ocena 0 se ne šteje v povprečje) in glavne štiri skupine učinkov.

Vprašanje se glasi:

Tip območja:

Ime območja:

Presoja poda vsebinsko podrobnejšo oceno učinkov glede na v hitri preveritvi izbrana tematska področja učinkov na prostor. Za vsako področje so opredeljeni dejavniki ali merila, za katere smo poiskali kazalnike (če obstajajo), ki nam lahko pomagajo pri numerični presoji. Presojevalec se odloči, za kateri tip območja presoja, in ga zgoraj zapiše. Ocenjujeta se smer (pozitivno, negativno) in moč učinka. Izberete lahko naslednje vrednosti: / ni učinka (samodejna izbira), -2 zelo negativen učinek, -1 negativen učinek, 0 pozitiven in negativen učinek hkrati, 1 pozitiven učinek in 2 zelo pozitiven učinek. Za vsako izbrano vrednost, razen za »ni učinka«, podajte tudi njegovo obrazložitev.

Slika 16: Prikaz podrobnejše presoje

PODROBNEJŠA PRESOJA

8. Tip območja, za katerega se presoja

Tip območja

Vpišite tip območja, za katerega ocenjujete učinke politike.

Ime območja

Vpišite ime območja, za katerega ocenjujete učinke politike.

Podrobnejša ocena učinkov

Presoja poda vsebinsko podrobnejšo oceno učinkov glede na v hitri preveritvi izbrana tematska področja učinkov na prostor. Za vsako področje so opredeljeni dejavniki ali kriteriji, za katere smo poiskali kazalnike (v kolikor obstajajo), ki nam lahko pomagajo pri numerični presoji. Presojevalec se odloči, za kateri tip območja presoja in ga zgoraj zapiše. Ocenjuje se smer (pozitivno, negativno) in moč učinka. Izberete lahko naslednje vrednosti: / ni učinka (avtomatična izbira), -2 zelo negativen učinek, -1 negativen učinek, 0 pozitiven in negativen učinek hkrati, 1 pozitiven učinek in 2 zelo pozitiven učinek. Za vsako izbrano vrednost, razen za »ni učinka«, podajte tudi njegovo obrazložitev.

Področje	Dejavnik	Kazalniki	Ocena	Obrazložitev
OKOLJE / Povprečna ocena: -1.5				
Tla Povprečna ocena: -1.5	Kakovost prsti	[TP04] Onesnaževala v tleh (ARSO OKOLJE)	-1	
	Trajna izguba/zazidava tal (prekritje ali pozidava tal z vodoneprepustno plastjo, izguba funkcij tal)	Izdana gradbena dovoljenja, statistične regije, 2021 [TP03] Pozidava (ARSO OKOLJE) Gradbena dovoljenja, občine, 2021	-2	
Biodiverzitet	Kakovost krajine (naravna ohranjenost, doživljajska,	Izdana gradbena dovoljenja, statistične regije, 2021 Delež kmetijskih zemljišč znotraj		

Če želite ogled kazalnika, kliknite CTRL+povezavo, da se vam odpre v novem podoknu.

Vsak dejavnik ali kriterij se oceni z numerično oceno iz spustnega seznama:

/ ni učinka (predizbira)
-2 zelo negativen učinek
-1 negativen učinek
0 pozitiven in negativen učinek
1 pozitiven učinek
2 zelo pozitiven učinek

Vsako numerično oceno tudi obrazložite.

Za podrobnejšo presojo je dobro, da jo opravljate v paru, da čim bolj objektivizirate numerične ocene. Tako lahko tudi že sproti predebatirate nasprotujoče si ocene, pri katerih npr. en ocenjevalec želi podati negativno oceno, drug pa pozitivno. Če ste podali negativno oceno, jo, prosimo, obrazložite.

Regionalni razvojni program Pomurske regije 2021–2027

Področje	Dejavnik	Ocena	Obrazložitev
OKOLJE			
Tla	Kakovost prsti	1	Spodbujanje preciznega kmetovanja, ekološke pridelave ...
	Trajna izguba/zazidava tal	1	Spodbujanje uporabe že pozidanih območij
Biodiverziteta in krajina	Kakovost krajine	2	Krajina kot vir
	Zavarovane vrste	1	Ohranjanje biodiverzitete
	Zavarovana območja in spomeniki	1	Park Mura
	Izguba habitatov	1	Ohranjanje biodiverzitete
Vodni viri	Poraba vode	1	Alternativni načini reševanja na razpršenih poselitvah
	Kakovost vode	1	Park Mura in pametna omrežja
	Razpoložljivost vode	1	Park Mura, krožne ekonomije
	Oskrba z vodo	1	Pametna omrežja
Zrak in podnebje	Onesnaževanje s trdimi delci	1	OVE in URE, alternativna pametna omrežja
	Emisije NOx	1	Trajnostna mobilnost
	Onesnaževanje zaradi hrupa	0	
	Emisije TGP	1	Trajnostna mobilnost, OVE in URE
Grajeno okolje	Število funkcionalno degradiranih območij	1	Obnova središč naselij
	Stopnja urbanizacije	0	Ohranjanje obstoječe stopnje
	Uporaba OVE	1	Spodbude za uporabo OVE
Energetski viri	Učinkovita raba energije	1	Spodbude za URE
	URE		
GOSPODARSTVO			
Gospodarski razvoj	Prihodek prebivalstva* BDP	1	Višje dodane vrednosti
	Število inovacij	1	Inovacijsko podporno okolje
Kmetijstvo	Prihodek v primarnem sektorju	1	Precizno kmetovanje, ekološko kmetovanje, dopolnilne storitve
Industrija	Prihodek v sekundarnem sektorju	1	Spodbujanje inovacij in digitalizacija procesov
	Stopnja izvoza	1	Spodbujanje inovacij in digitalizacija procesov
Storitve	Zaposlenost v terciarnem oziroma kvartarnem sektorju	1	Spodbujanje inovacij in digitalizacija procesov, KKI
Turizem	Zaposlenost v turizmu	1	Turizem v širšem smislu, povezovanje v verige vrednosti
	Število obiskovalcev	1	Povečanje privlačnosti regije
	Število prenočišč	1	Ni posebej izpostavljeno
Majhna podjetja	Število podjetij	1	Podporno okolje
Infrastruktura	Količina zbranih odpadkov	-1	Zmanjšanje odpadkov preko krožnih ekonomij
	Kakovost infrastrukture (komunalna, prometna)	1	Pametna omrežja, alternativne rešitve
	Dostopnost do infrastrukture (komunalna, prometna)	1	Pametna omrežja, alternativne rešitve, trajnostna mobilnost
	Uporaba javnega transporta	1	Spodbujanje trajnostne mobilnosti
Promet	Dnevne migracije	1	Ni posebej izpostavljeno; posredno spodbujanje zaposlitev lokalno
DRUŽBA			
Demografija	Priselitve	1	Povečanje privlačnosti za priseljevanje
	Odselitve	-1	Povečanje privlačnosti za prebivanje
	Rodnost (št. otrok v družini)	1	Povečanje privlačnosti za mlade družine
Zdravje	Smrtnost v prometnih nesrečah	0	Trajnostna mobilnost
	Nevarnost industrijskih nesreč	0	Ni izpostavljeno; posredno digitalizacija procesov
	Pričakovano trajanje življenja	1	Socialne storitve za zdravo staranje

Družbene neenakosti in družbeno varstvo	Razporeditev prihodka	1	Spodbujanje solidarnosti
	Brezposelnost	-1	Spodbude za zaposlovanje in delovno aktivnost
	Skrb za ostarele	2	Poudarek na zdravem staranju in storitvah za starejše
	Revščina	-1	Zmanjšanje revščine in posledic revščine (povečana solidarnost)
	Dostopnost stanovanj	1	Spodbujanje revitalizacije naselij
Izobrazba	Stopnja izobrazbe	1	Spodbude in infrastruktura za VŽU, izobraževanje in razvoj kadrov
Kulturna dediščina	Varstvo kulturne dediščine	1	Ohranjanje in monetizacija kulturne dediščine
UPRAVLJANJE S PROSTOROM			
Učinkovitost	Usposobljenost kadrov	1	Trajnostno in strateško načrtovanje
	Administrativni stroški	0	Ni omenjeno
	Povezovanje prostorskega načrtovanja	1	Regijsko prostorsko načrtovanje, trajnostno in strateško načrtovanje
Subsidiarnost	Razporeditev obveznosti in nalog upravljanja s prostorom	1	Uvajanje regijskega prostorskega načrtovanja
Prostorska organizacija	Obseg centralnih funkcij občinskega središča	0	Ni posebej izpostavljeno
	Sprememba poselitvene mreže	1	Razvoj naselij in njihovih funkcij, ohranjanje poselitve podeželja

5.6 Povzetek

Po končani podrobnejši presoji se odpre obrazec za povzetek. Najprej se izpišejo povzermalne povedi, ki povzamejo skladnost ciljev s prioritetami SPRS, učinek na doseganje prioritet SPRS, učinek na tematska področja in učinek na prostorske enote. Na tem obrazcu se odgovori na tri vprašanja, in sicer:

- Ali je politika/predpis skladna s prioritetami SPRS? Napišite, za katere prioritete to velja, in obrazložite.
- Kakšen je/bo učinek vaše politike/predpisa v povprečju? Navedite, na katera področja politika/predpis učinkuje, in obrazložite.
- Ali bo imela politika/predpis tudi negativne učinke? Za kriterije, za katere ste podali takšno oceno, zapišite, zakaj bo učinek negativen in kakšno prilagoditev predpisa/politike bi lahko predlagali?
- Na katere tipe območij bo politika/predpis učinkoval in kako? Če bo učinek na katero izmed območij negativen, tudi pojasnite, kako bi ga naslovili.

Na koncu presojevalec opravi še oceno, v kolikšni meri bo politika/predpis prispeval k doseganju prioritet SPRS. Ocenjevalec najprej potrdi, da se rezultati shranijo v bazo, nato si lahko stoči .PDF-rezultat. Zatem se presoja konča. Ker je orodje v razvojni fazi, se na koncu lahko poda tudi komentar na orodje.

Slika 17: Prikaz povzermalnega obrazca s povzermalnimi povedmi

POVZETEK REZULTATOV IN PRIPOROČILA ZA SPREMEMBO IZBRANE POLITIKE/PREDPISA

10. Na koncu opravljene podrobnejše presoje, prosimo, pripravite kratek povzetek ocenjevanja. Pri tem vam je lahko v pomoč povzetek preveritve.

Povzetki preveritve

Skladnost ciljev s prioritetami SPRS

Politika/predpis ima skupaj **1** ciljev. **1** ciljev je v skladu s prioritetami, **0** ciljev ni v skladu s prioritetami. **0** ciljev ni povezanih s SPRS prioritetami. Cilj **x** je skladen z največ prioritetami SPRS. Za cilje, ki so neskladni s prioritetami SPRS, prosimo, pojasnite, zakaj so neskladni.

Učinek na doseganje prioritet SPRS

Politika/predpis bo imel učinek na **1** od **14** prioritet. To so **P1 - Zagotavljanjem opremljenosti in dostopnosti storitev podpreti razvoj različnih vrst območij**. Na **0** od **14** prioritet bo imela politika/predpis učinek mogoče, za **0** od **14** prioritet se tega ne da oceniti.

Učinek na tematska področja

Politika/predpis bo imel skupno učinek na **4** od **22** tematskih področij. V okviru teme okolje na **2** od **6** področij, na temi gospodarstvo na **1** od **8** področij, na temi družba na **0** od **5** področij, na temi prostorsko upravljanje na **1** od **3** področij.

Učinek na prostorske enote

Učinek politike/predpisa bo različen na naslednja območja: **Regije, razvojno ogrožene regije (stopnja razvojne ogroženosti)**. Učinek bo mogoče različen na naslednje območja: **Čezmejna območja (čezmejni vidik)**.

Slika 18: Prikaz povzemaInega obrazca z vprašanji (naslednja stran)

Ali je politika/predpis skladna s prioritetaMI SPRS?

Napišite, za katere prioritete to velja in obrazložite.

Kakšen je/bo učinek vaše politike/predpisa v povprečju?

Navedite, na katera področja politika/predpis učinkuje in obrazložite.

Ali bo imela politika/predpis tudi negativne učinke?

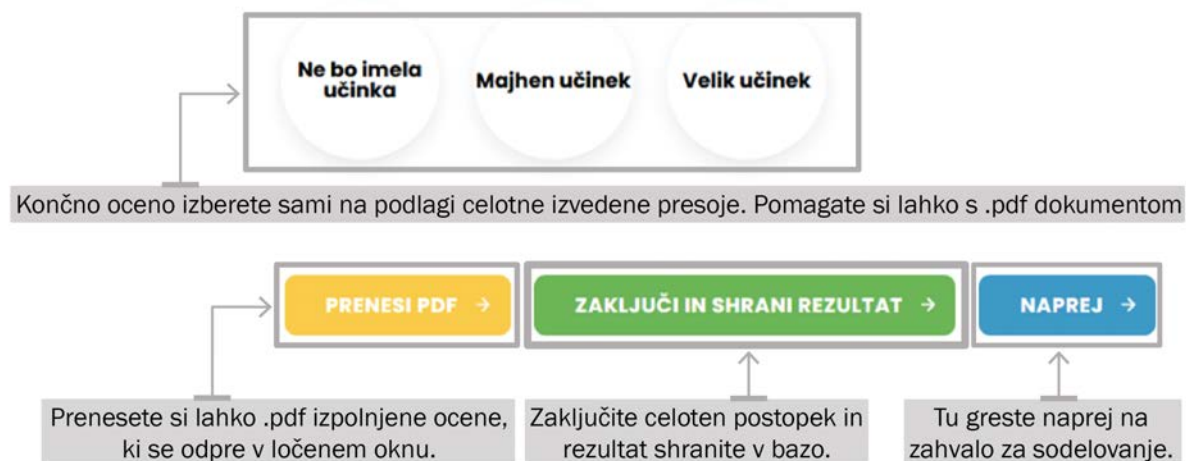
Za kriterije, za katere ste podali negativno oceno, zapišite, zakaj bo učinek negativen, kateri ukrep ga bo povzročil in kakšno prilagoditev predpisa/politike bi lahko predlagali?

Na katere tipe območij bo politika/predpis učinkoval in kako?

V kolikor bo učinek na katerega od območij negativen, tudi pojasnite, kako bi ga naslovili.

Slika 19: Zaključek presoje – končna ocena učinka na prioritete

Glede na izvedeno presojo bo učinek politike na doseganje prioriteta SPRS:

 TiA Ni SAMO ENA!

...KMALU BO TIA
TUDI NA MOPED-U!

* TERRITORIAL IMPACT ASSESSMENT

* MODULARNO ORODJE ZA PRIPRAVO ELEKTRONSKIH DOKUMENTOV

6 Izkušnje uporabnikov in sklepne ugotovitve

Ob koncu ciljnega raziskovalnega projekta smo zainteresiranim deležnikom predstavili digitalno orodje in druge zaključke projekta v okviru drugega seminarja z deležniki, ki je potekal v sredo, 6. septembra 2023, na Oddelku za krajinsko arhitekturo (UL BF). Seminarja so se udeležili predstavniki ministrstev, in sicer Ministrstva za naravne vire in prostor, Ministrstva za okolje, podnebje in energijo, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ter predstavniki regionalnih agencij in mestnih občin. Program seminarja je vključeval predstavitev orodja za izvedbo presoje učinkov na prostor in drugih ugotovitev projekta ter preizkus orodja za tiste, ki bi si tega želeli. Na seminarju smo poizvedovali o mnenjih in predlogih udeležencev na temo pristopa k presoji učinkov na prostor in izvedli razpravo na temo priporočil za izvajanje 4. odstavka 70. člena ZUreP-3, ki se glasi: »Razvojni dokumenti po posameznih področjih in dejavnostih ne smejo biti v nasprotju s Strategijo.« Mnenja glede potencialne uveljavitve presoje in uporabe orodja smo zbirali tudi na prej izvedenih dogodkih: treh testiranjih in seminarju 1.

Ključni prepoznani izzivi na področju uveljavljanja presoj so bili:

- Potreba po večjem sodelovanju sektorjev, k čemur lahko pozitivno prispeva izvajanje presoj.
- Upoštevanje rezultatov presoj pri vsebinski konfliktnosti priprave predpisov/politik.
- Povečanje prostorske občutljivosti sektorjev in razumevanja razsežnosti učinkov ukrepov, nadaljnje širjenje znanja na področju presoj in izobraževanje za uporabo presoje učinkov na prostor.
- Zagotovitev dodatnih človeških virov v podporo izvedbi presoj in večja vloga sektorja za presoje (MJU) pri izvajanju presoj.

Namen in želja presoj učinkov na prostor je, da se ob ugotovljenih učinkih politika/predpis prilagodi že v izhodišču – ob pripravi osnutka – in nadalje v procesu medresorskega usklajevanja. Medresorska delovna skupina ima navadno vlogo usklajevalca interesov sektorjev kot najpogostejši scenarij oblikovanja politik, pri čemer lahko rezultati presoje pomenijo pomembno strokovno podlago. Glede nadaljnje rabe presoje učinkov na prostor in orodja zanjo lahko sklenemo dvoje:

- Presoja učinkov na prostor se na nacionalni ravni izvaja za vse dokumente z oznako EVA (nacionalna raven; predpisi, ki jih sprejme vlada ali državni zbor – zakoni, uredbe, pravilniki) in druge razvojne dokumente. *Uporaba orodja je predvidena v razvojno-testni obliki, nato v delu prek MOPED-a in vzporedno v celoti tudi prek e-Prostora.*
- Na regionalni in lokalni ravni se presoja izvaja za razvojne dokumente, npr. regionalne razvojne programe, trajnostne urbane strategije in druge strateške dokumente. *Uporaba orodja je najprej predvidena v razvojno-testni obliki, nato prek e-Prostora.*

Viri

Fischer, T. B., Sykes, O., Gore, T., Marot, N., Golobič, M., Pinho, P. ... in Perdicoulis, A. (2015). Territorial impact assessment of European draft directives—the emergence of a new policy assessment instrument. *European Planning Studies*, 23(3), 433–451.

Generične tehnološke zahteve za razvoj informacijskih sistemov (GTZ). Ministrstvo za javno upravo, Direktorat za informatiko. Dostopno na: [Dokument Generične Tehnološke Zahteve \(GTZ\) | Izdelki | Portal NIO \(gov.si\)](#) (27. 1. 2023)

Generične tehnološke zahteve (GTZ-LOP) za licenčne in odprtokodne produkte plačljivega modela. Ministrstvo za javno upravo, Direktorat za informatiko. Dostopno na: [Dokument Generične Tehnološke Zahteve \(GTZ\) | Izdelki | Portal NIO \(gov.si\)](#) (27. 1. 2023)

Leipziška listina za urbana območja (2020). New Leipzig Charter – The transformative power of cities for the common good. Neformalno srečanje ministrov. 30. november 2020, Nemčija. Dostopno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/brochures/2020/new-leipzig-charter-the-transformative-power-of-cities-for-the-common-good

Metodologija za presojo posledic predpisov na različna družbena področja (2023). Gradivo za obravnavo na Vladi Republike Slovenije. Medresorska delovna skupina za izvedbo projekta »e-Predpisi« – priprava metodoloških in aplikativnih rešitev za opravljanje predhodnih presoj posledic predlogov predpisov in evalvacij zakonov. Dostopno na: <https://www.iusinfo.si/Priloge/PRIPVLA/PRIPV101S01000M2N2023N13.pdf> (22. 9. 2023)

Regionalni razvojni program Pomurske regije 2021–2027 (2022). Razvojni center Murska Sobota, nosilna RRA za Pomurje. Dostopno na: https://www.rcms.si/upload/files/RRP_Pomurje_2021-2027_13-6-2022.pdf (24. 3. 2023)

Strategija razvoja Slovenije 2030 (2017). Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. Ljubljana. Dostopno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MKRR/Strategija-razvoja-Slovenije-2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf

Resolucija o Strategiji prostorskega razvoja Slovenije 2050 (ReSPR50) (2023). Uradni list RS, št. 7/2023.

Teritorialna agenda 2030 – prihodnost za vse kraje (2020). Territorial Agenda 2030. (2020). *Territorial Agenda 2030: A Future for All Places*. Neformalno srečanje ministrov, prisotnih za prostorsko načrtovanje, prostorski razvoj in/ali teritorialno kohezijo. 1. december 2020, Nemčija. Dostopno na: https://territorialagenda.eu/wp-content/uploads/TA2030_21jul2021_sl.pdf (22. marec 2022)

Vizija in strategija Mestne občine Ptuj 2015–2025. Trajnostna urbana strategija (2016). Znanstveno-raziskovalno središče Bistra Ptuj. Dostopno na: <https://www.ptuj.si/DownloadFile?id=283916> (24. 3. 2023)

Vrčko, M., Pelko, N., in Jurman, D. (2017). Strategija razvoja prometa v Republiki Sloveniji do leta 2030. Dostopno na: <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-NBV0B5C3> (19. december 2022)

Zakon o kmetijskih zemljiščih (ZKZ). Uradni list RS, št. 71/11. Dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAK0541> (19. december 2022)

Zakon o urejanju prostora (ZUreP-3). Uradni list RS, št. 199/21. Dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAK08249> (22. september 2022)

Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (ZUNPEOVE). Uradni list RS, št. 78/23. Dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO8764>

Priloge

Priloga 1: Podrobnejši opis prioritet Strategije prostorskega razvoja Slovenije 2050

Priloga povzema naloge ali aktivnosti, katerih izvedbo je treba spodbuditi in podpreti za doseg zapisanih štirinajstih prioritet. Prioritete od 1 do 3 se nanašajo na cilj 1 – vzpostaviti ustrezne razmere za prehod v podnebno nevtralno družbo, prioritete 4 in 5 na cilj 2 – doseči mednarodno konkurenčnost slovenskih mest, prioritete od 6 do 8 na cilj 3 – zagotoviti kakovost življenja na urbanih in podeželskih območjih, prioritete od 9 do 11 na cilj 4 – okrepiti prostorsko identiteto in prioritete od 12 do 14 na cilj 5 izboljšati odpornost in prilagodljivost prostora na spremembe.

P 1: Z zagotavljanjem opremljenosti in dostopnosti storitev podpreti razvoj različnih vrst območij

Na urbanih, gorskih, obmejnih in na obalnih območjih se z enakomerno in preudarno razporeditvijo središč v policentričnem urbanem sistemu ter z njihovo učinkovito in okoljsko sprejemljivo povezanostjo zagotavlja primeren dostop prebivalcev in gospodarstva v gravitacijskih območjih do storitev s področij zdravstva, izobraževanja, sociale, uprave, kulture ter osnovne oskrbe.

P 2: Povečati varčnost in učinkovitost rabe prostora ter naravnih virov

Na različnih območjih se prostorsko pravično omogočata enakomernjša raba ter dostopnost materialnih in nematerialnih virov, družbene gospodarske in negospodarske infrastrukture in storitev. Z racionalno organizacijo dejavnosti se zmanjšujejo potrebe po dnevni mobilnosti in skrajšujejo transportne poti ter s tem prispeva k blaženju podnebnih sprememb. Z varčno in učinkovito rabo obnovljivih ali neobnovljivih naravnih virov se zmanjšuje pritisk nanje in omogoča njihovo dolgoročno ohranjanje.

P 3: Prenoviti razvrednotena urbana in krajinska območja

Cilj prenove neizkoriščenih naselij in degradiranih območij je doseči ničelno neto letno rast pozidanih zemljišč po letu 2050. Integralni in interdisciplinarni pristopi obravnavajo izzive prostorskega, okoljskega, gospodarskega in družbenega razvoja v urbanih območjih in razvojnih regijah. Skladen regionalni razvoj na podlagi trajnostne rabe prostorskih potencialov in virov podpira gospodarstvo, kulturo, družbo, zaposlovanje, odpornost na podnebne spremembe ter omogoča prilagajanje nanje, zmanjšuje ranljivost prostora in povečuje varnost naselij ter krepi nacionalno in regionalno prostorsko identiteto.

P 4: Okrepiti razvojno vlogo mest, vstopnih točk in funkcionalno povezati mesta znotraj širših mestnih območij

Mesta na stičišču alpske, donavske in jadransko-jonske makroregije so vključena v evropske prometne koridorje. Ta mesta delujejo kot prometna vozlišča in jih je treba razvijati kot ključne vstopne točke za krepitev njihovih primerjalnih prednosti za nacionalni razvoj. Te vstopne točke se povezujejo z večjimi evropskimi mesti in metropolitanskimi območji, mestna območja pa imajo enako vlogo pri prostorskem razvoju na čezmejni ravni. Krepi se tudi vloga urbanih območij v obmejnem prostoru, zlasti s kakovostnimi in z raznolikimi funkcijami ter infrastrukturo. Mesta in urbana naselja bodo z medsebojnim povezovanjem krepila svojo vlogo v širših mestnih območjih ter se bodo osredinila na posebna področja na podlagi svojih primerjalnih prednosti, kot so: lokacija, infrastruktura, zagotavljanje storitev, upravljanje, razpoložljivost delovne sile, kakovost bivalnega okolja, kulturna dediščina in bližina podeželskega zaledja.

P 5: Izboljšati privlačnost mest za specifične dejavnosti

Usklajeno načrtovan urbani razvoj širših mestnih območij, ki se osredinja na stanovanja, kakovost prebivanja, gospodarske dejavnosti, trajnostno mobilnost, pitno vodo, energijo in na zelene sisteme. S povezovanjem in podpiranjem manjših urbanih naselij lahko mesta dosežejo primerljivo infrastrukturo, zagotavljanje storitev, obseg trga dela in stanovanj ter pritegnejo mednarodna podjetja.

P 6: Povečati privlačnost in kakovost prebivanja v slovenskih mestih

Celostne preнове, kakovostne urbanistične in arhitekturne rešitve, vključno s kakovostno grajeno arhitekturno in kulturno dediščino ter kakovostno oblikovane in vzdrževane javne grajene in zelene površine v povezavi z zelenimi sistemi bodo povečale privlačnost mest in naselij. Podeželska naselja bodo vključevala potrebe po stanovanjih, skupnostne objekte, infrastrukturo IKT in gospodarske dejavnosti za krepitev lokalnega zaposlovanja. Ohranjanje tradicije in kulturne dediščine bo povečalo privlačnost podeželskih območij kot destinacij za turistične in športne programe. Mesta se bodo preoblikovala v prostore interakcije, inovacij, kulture in skupnosti, v katerih se bodo prepletali prostori za življenje, delo in za prosti čas. Pametna mesta se bodo osredinjala na dostopnost stanovanj, učinkovite skupnostne objekte in na krožno upravljanje virov.

P 7: Spodbuditi celovito prenovu vseh naselij v državi

Uvajanje rešitev krožnega gospodarjenja ter vpetost v celovito prenovu in trajnostno gradnjo na ravni stavb ter na ravni mestnih predelov in sosesk. Povečala se bo kompaktnost naselij, zelene površine in raščena tla pa bodo blažile vplive podnebnih sprememb. Prednost se bo namenila vzpostavitvi mirnih con v naseljih in zmanjševanju nočne razsvetljave javnih površin in stanovanjskih stavb. Spodbujala se bo trajnostna mobilnost za udobno, učinkovito, zdravo in do okolja prijazno dostopnost v mestih in naseljih.

P 8: Izboljšati odpornost naselij na podnebne spremembe

Ohranjanje zelenih površin in raščenih tal kot pomembnih blažilcev vplivov podnebnih sprememb, zlasti za zmanjševanje učinkov toplotnih otokov, uravnavanje odtoka padavinske vode, blaženje vplivov hrupa in za preskrbo s svežim zrakom. Varnost naselij pred poplavami bomo zagotovili z umikanjem poselitve s poplavnih območij, ohranjanjem ali vzpostavljanjem večfunkcionalnih razlivnih območij v okviru regionalnih in lokalnih zelenih sistemov ter z ukrepi za zmanjševanje poplavne ogroženosti, kjer je to racionalno.

P 9: Uvrstiti merilo prostorske identitete v vse javne politike in na vse ravni upravljanja prostora

Biotska raznovrstnost, ohranjanje okolja, kulturna dediščina, topografija in arhitekturni elementi vplivajo na prostorsko identiteto Slovenije, zlasti visok delež naravno ohranjenih območij, izjemne naravne in kulturne dediščine ter raznolikost kulturnih krajin. Najvrednejši deli prostora se varujejo po predpisih ohranjanja naravne in kulturne dediščine, vendar je za prostorsko identiteto pomembno tudi upravljanje prostora in njegovih elementov zunaj območij varstvenih režimov v vseh javnih politikah na vseh ravneh upravljanja s prostorom.

P 10: Vzpostaviti in začeti izvajati integralne instrumente za krepitev prostorske identitete

Krepitev prostorske identitete zunaj območij varstva ter vključevanje prvin in območij prepoznavnosti v prostorske akte na vseh ravneh. Prostorsko identiteto bomo kot potencial za razvoj in ustvarjalnost vključili v javne politike, njihove dokumente, programe in v načrte.

P 11: Ozvestiti deležnike in povečati njihovo vključenost v krepitev prostorske identitete

Krepitev odnosa do prostora kot vrednote z izobraževanjem o prostorski identiteti. Na vseh ravneh urejanja prostora in upravljanja si bomo prizadevali, da se bo upoštevala, ohranjala in krepila prepoznavnost naravnih, grajenih in krajinskih struktur, ki zaradi posebnih naravnogeografskih, kulturnozgodovinskih, družbenih, gospodarskih in drugih pogojev razvoja določa prostorsko identiteto.

P 12: Izboljšati odpornost prostora

Krepitev večfunkcionalnega pristopa, zlasti na območjih in področjih, na katerih je mogoče s povezovanjem med sektorskimi politikami doseči sinergije v prostoru. Okrepljena skrb za zmanjševanje ranljivosti prostora ter večjo odpornost prostora na podnebne spremembe in druge krize ter omili škodljive posledice naravnih nesreč. Pri prostorskih ureditvah, ki spreminjajo prostorska razmerja in s tem vplivajo na večfunkcionalnost prostora, bomo okrepili skrb za njihovo umestitev in ohranjanje ekološke povezljivosti.

P 13: Okrepiti zmožnosti zaznavanja izzivov in njihovih učinkov na prostor

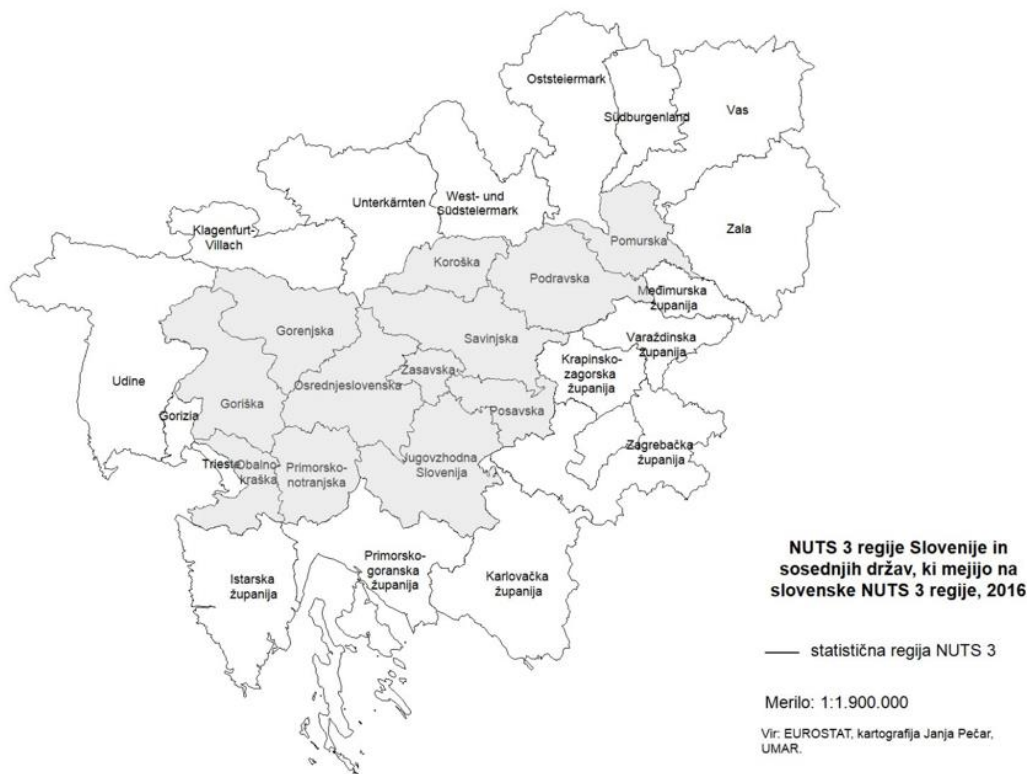
Podpora temeljnih, aplikativnih, ciljnih ter interdisciplinarnih raziskav in usposabljanje prostorskih načrtovalcev na vseh področjih, na katerih so zaradi ugotovljenih trendov in izzivov ter zastavljenih ciljev potrebna nova znanja in veščine. Analitično vrednotenje in pravočasno ukrepanje na podlagi sistema spremljanja stanja prostorskega razvoja.

P 14: Okrepiti strokovno usposobljenost in ozvestiti deležnike o pomenu prostora ter vlogi urejanja prostora

Okrepili bomo vlogo prostorskega načrtovanja s povezovanjem s področnimi politikami na vseh ozemeljskih ravneh. Podpora upravljanju prostora, ki bo učinkoviteje uveljavljalo odločanje o prostorskem razvoju na podlagi prostorskih dejstev in analiz ter utrditev povezovalne vloge prostorske politike na vseh ravneh odločanja. Pri prostorskih ureditvah, ki spreminjajo prostorska razmerja in s tem vplivajo na večfunkcionalnost prostora, bomo okrepili skrb za njihovo umestitev in ohranjanje ekološke povezljivosti. S podporo razvoju aktivnega državljanstva tudi v odnosu do prostora bomo izboljšali izvajanje politike prostorskega razvoja.

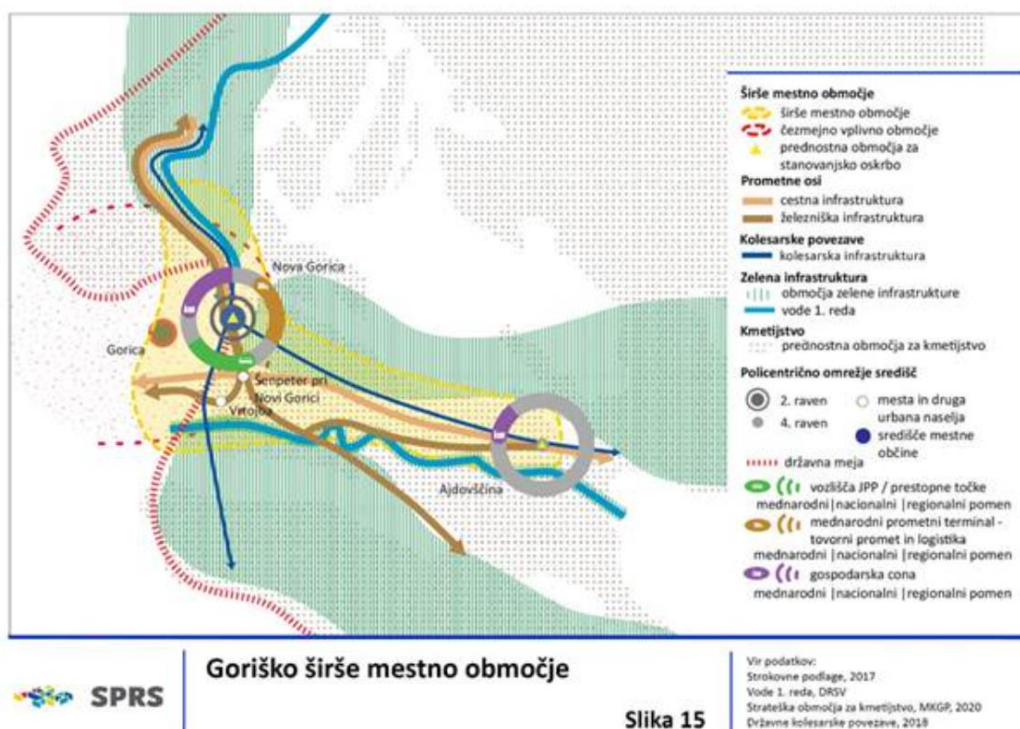
Priloga 2: Opis in prikaz tipov območij

Čezmejno urbano območje je funkcionalno povezano gravitacijsko območje dveh ali več mest na ozemlju Republike Slovenije in mest v sosednjih državah (ReSPRS2050, junij 2023, dostopen na povezavi: [lzman zakon / akt \(dz-rs.si\)](https://www.republika.si/akt/dz-rs-si)).

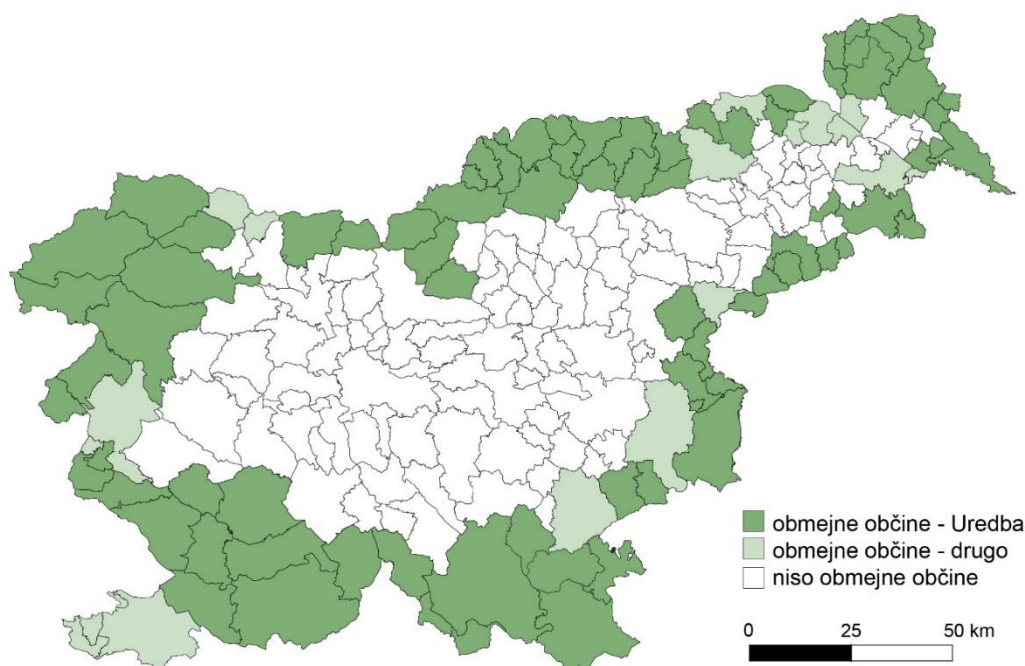

Slika 1: NUTS 3 regije Slovenije in sosednjih držav, ki mejijo na slovenske NUTS 3 regije, 2016 (vir: EUROSTAT, UMAR, 2020)

Problemsko obmejno območje sestavljajo občine, ki so določene glede na razmerje med številom delovno aktivnega prebivalstva, številom delovnih mest, povprečno gostoto poselitve in deležem območja Natura 2000. Opredelitev tega tipa območja izhaja iz Zakona o skladnem regionalnem razvoju in se glasi: »Obmejna problemska območja obsegajo obmejne občine in občine, ki neposredno mejijo na obmejne občine. Obmejne občine po tem zakonu so občine, v katerih več kot 50 odstotkov prebivalcev živi v 10-kilometrnem obmejnem pasu in ki imajo primanjkljaj delovnih mest ter podpovprečno gostoto poselitve. Pri občinah, ki neposredno mejijo na obmejne občine, se kot merilo za vključitev v obmejna problemska območja upošteva več kot 45-minutna povprečna dostopnost do najbližjega priključka avtoceste ali hitre ceste ali visok delež površine vključene v območje Nature 2000. Med obmejna problemska območja se uvrščajo tudi občine, ki imajo koeficient razvitosti občin po zakonu, ki ureja financiranje občin, manjši od 0,90, če mejijo na obmejne občine ali občine, ki neposredno mejijo na obmejne občine. Vlada z uredbo natančneje določi merila za določitev obmejnih problemskih območij in seznam občin, ki izpolnjujejo ta merila« (člen 24, [ZSRR](#)). Natančnejša merila za določitev so na voljo v uredbi. ([PISRS](#))

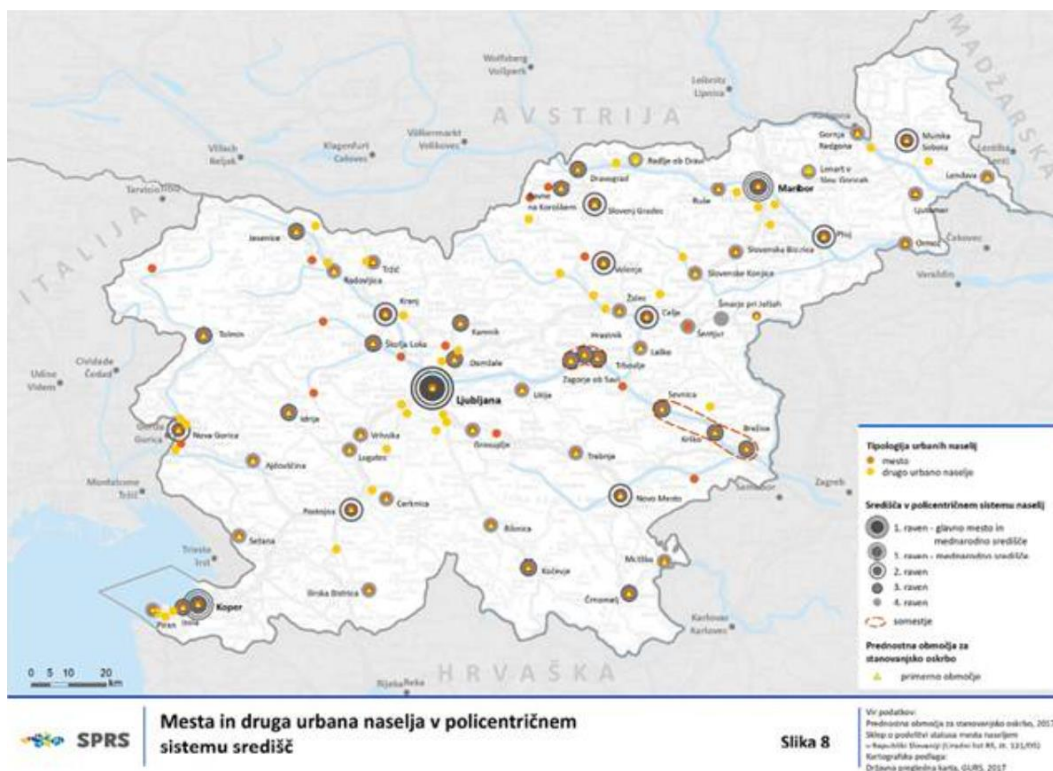

Slika 2: Primer čezmejnega širšega mestnega območja – goriško širše mestno območje (vir: ReSPRS 2050, 2023)

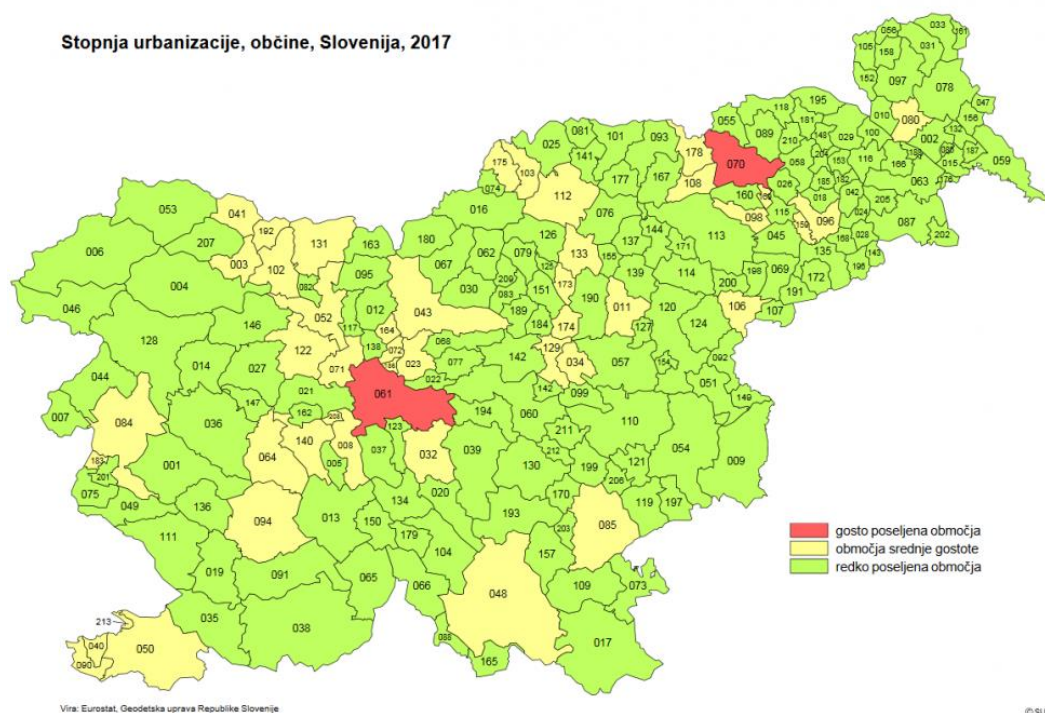
Slika 3: Kartografski prikaz obmejnih območij temelji na Uredbi o spremembi Uredbe o določitvi obmejnih problemskih območij; prikaz je nato dopolnjen z obmejnimi občinami, ki ne sodijo med obmejna problemska območja (vir: Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj, [povezava](#), kartografija: Barbara Kostanjšek))

Urbano naselje je mesto ali drugo urbano naselje. Ima več kot 2.000 prebivalcev, storitve splošnega in splošnega gospodarskega pomena, delovna mesta, stanovanja in vzpostavljen javni prevoz za oskrbo prebivalstva v gravitacijskem območju (Predlog ReSPRS2050, april 2023). Za Slovenijo sta značilni suburbanizacija in primerjalno majhen delež prebivalcev, ki živijo v mestih. Delež mestnega prebivalstva že od osemdesetih let prejšnjega stoletja ni presegel 50 %, zato imamo glede na gostoto poselitve tudi le dve visokourbanizirani občini.

Slika 4: Mesta in druga urbana naselja v policentričnem sistemu središč (vir: ReSPRS50, 2023)

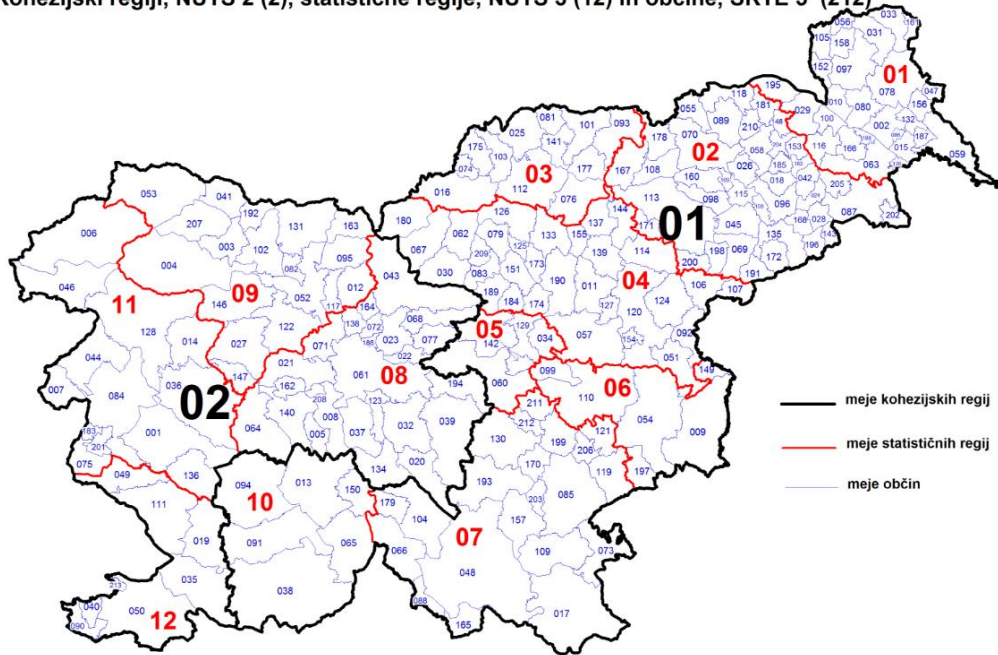
Podeželsko naselje je naselje, ki ima več kot 500 in manj kot 2.000 prebivalcev in je delež kmetijskih gospodarstev večji od 7 % naseljenih stanovanj v naselju. Za podeželska naselja sta značilna manjša gostota prebivalstva ter prevladujoči delež kmetijske in gozdne rabe prostora. Delež prebivalcev, ki se ukvarjajo s kmetijsko in gozdarsko dejavnostjo, je večji kot v urbanih naseljih, ni pa nujno prevladujoč (ReSPRS2050, junij 2023).

Slika 5: Slovenske občine glede na stopnjo urbanizacije oziroma gostoto poselitve (Vir: SURS, Mesta in urbana območja – gov.si, [povezava](#))

Razvojna regija je temeljna funkcionalna teritorialna enota za načrtovanje regionalne politike in izvajanje nalog regionalnega razvoja – v enovito zaključeno prostorsko celoto jo združujejo poselitveni, gospodarski, infrastrukturni in naravni sistemi ter interesno sodelovanje razvojnih partnerjev. V Sloveniji imamo 12 takšnih regij.

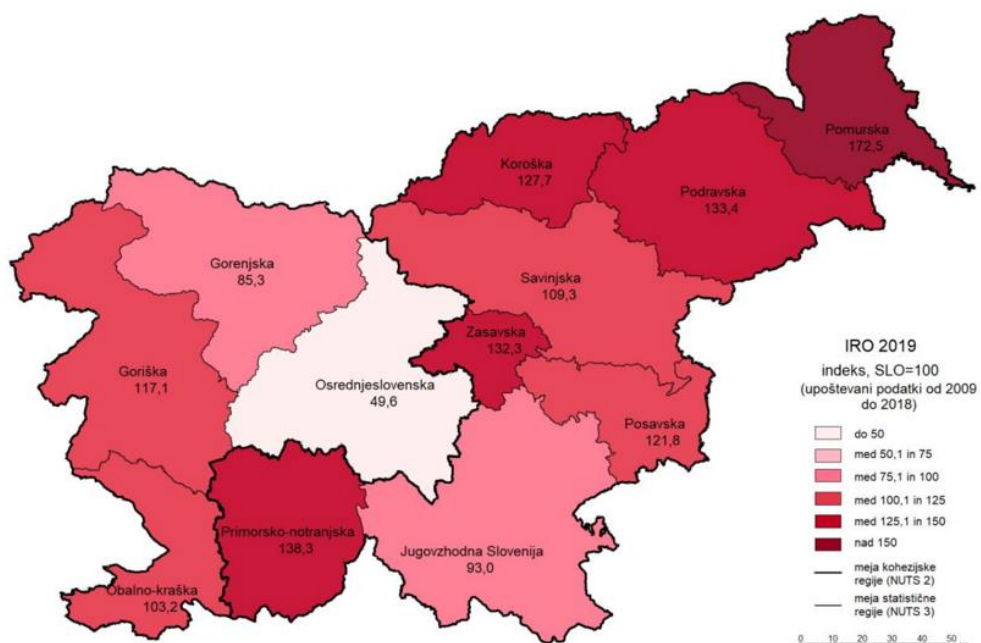
Kohezijski regiji, NUTS 2 (2), statistične regije, NUTS 3 (12) in občine, SKTE 5 (212)

Vira: Statistični urad Republike Slovenije in Geodetska uprava Republike Slovenije

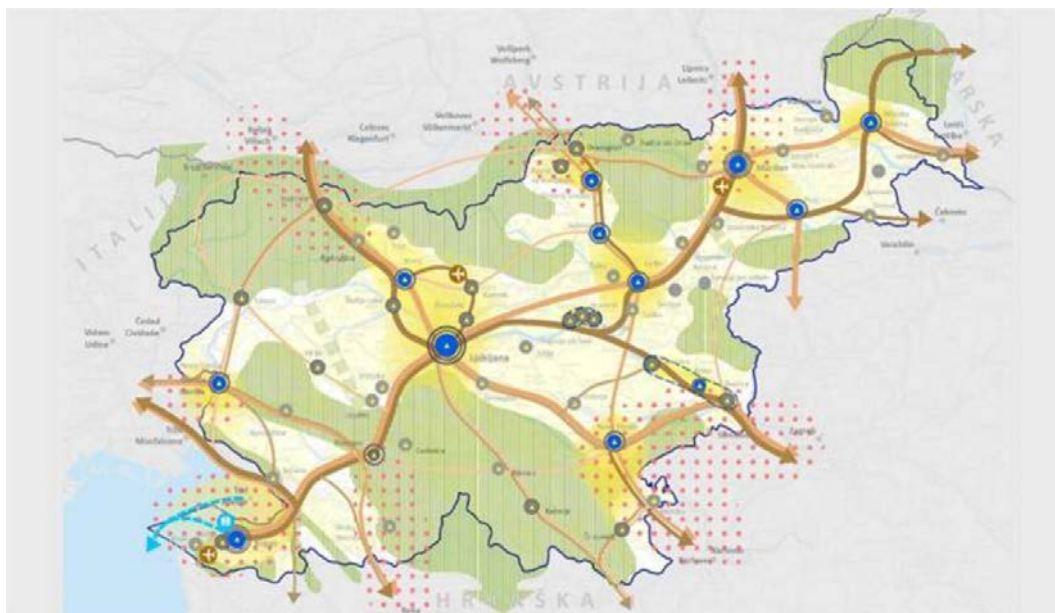
Slika 6: Razdelitev Slovenije na upravne enote (vir: SURS)

Razvojno ogrožena regija je regija s podpovprečno razvitim gospodarstvom in z drugimi razvojnimi problemi glede na izbrane kazalnike za merjenje razvojne ogroženosti. Skupni kazalnik je indeks razvojne ogroženosti (več v Pravilniku o razvrstitvi razvojnih regij po stopnji razvitosti za programsko obdobje 2021–2027, [povezava](#)).

Slika 7: Indeks razvojne ogroženosti, 2018 (vir: Delovni zvezek: Indeks razvojne ogroženosti regij 2014–2020, UMAR, 2018)

Širše mestno območje (ŠMO) je funkcionalno povezano gravitacijsko območje enega ali več središč, znotraj katerega potekajo vsakodnevne selitve prebivalstva (na primer zaradi dela ali oskrbnih dejavnosti), kar povzroča obsežne prometne tokove. Širše mestno območje vključuje najmanj eno središče I. ali II. ravni ali več medsebojno dopolnjujočih se središč III. ali IV. ravni. V njem prebiva vsaj 50.000 prebivalcev in razpolaga s številom delovnih mest, ki je večje od 25.000. Širša mestna območja obsegajo območja do 35 km oddaljenosti od središča I. ravni ali 25 km od središča II. ali III. ravni. Takšno območje lahko sega na ozemlje več lokalnih skupnosti, ki obkrožajo občino s središčem ustrezne ravni. Širša mestna območja so jedrni deli funkcionalnih urbanih območij (ReSPRS2050, junij 2023).

Slika 8: Prikaz širših mestnih območji glede na SPRS 2050 (vir: ReSPRS50, 2023)

Priloga 3: Vzorčni primer izpolnjene presoje

TIA: APP

Ministrstvo za naravne vire in prostor
Direktorat za prostor in graditev
Dunajska cesta 47 1000 Ljubljana

Osnovne informacije o presojevalcu

Ime in priimek: Barbara Kostanjšek
Institucija: Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta
Elektronski naslov: barbara.kostanjsek@bf.uni-lj.si

Osnovne informacije

Ime politike/predpisa

Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (ZUNPEOVE)

1. Povzetek vsebine

Ta zakon z namenom doseganja ciljev na področju doseganja določenega deleža energije iz obnovljivih virov v bruto končni porabi v Republiki Sloveniji ureja posebnosti prostorskega načrtovanja in dovoljevanja naprav, ki proizvajajo električno energijo z izrabo obnovljivih virov energije, vključno s tehnično opremo, potrebno za njihovo delovanje, napravami za shranjevanje energije in priključki na omrežje. Določa območja prednostnega umeščanja objektov za proizvodnjo električne energije iz OVE, pogoje umeščanja, določa prevlado javne koristi proizvodnje električne energije z izrabo sončne in vetrne energije, določa postopkovne pogoje za umeščanje objektov, določa kakovost projektne dokumentacije in izvedbo celovite presoje vplivov na okolje, določa izjeme v postavitvi objektov ob cestnih površinah in na vodi, na vodovarstvenih območjih, na trajno varovanih kmetijskih zemljiščih, gozdnih zemljiščih ter določa pogoje za priključitev na elektroenergetski sistem.

2. Potencialni učinki politike/predpisa

Potencialni učinki

DRUŽBA

- Zanimanje za delo in izobraževanje v energetiki
- Sprejemanje in s tem povezana iznajdljivost prebivalcev za možnosti gradnje objektov OVE
- Odpor in neodobravanje prebivalcev do tovrstnih objektov

GOSPODARSTVO

- Povečanje števila delovnih mest zaradi izgradnje objektov OVE
- Črpanje sredstev EU
- Razvoj novih tehnologij in pristopov
- Manj energetske odvisnosti v državi

OKOLJE

- Spremenjena podoba krajine zaradi umeščanja objektov OVE
- Zelo širok nabor območij za umeščanje objektov, npr. na kmetijskih, vodnih površinah
- Ranljivost kmetijskih in drugih površin zaradi umestitve objektov OVE
- Mogoče hitro in nekontrolirano umeščanje objektov v krajini

PROSTORSKO UPRAVLJANJE

- Skrajšanje administrativnih postopkov umeščanja v prostor in dovoljevanja
- Predpogoj za črpanje sredstev Sklada za okrevanje in odpornost
- Vzpostavitev regulatornih peskovnikov kot izjem, ki na podlagi inovacij odstopajo od veljavnih predpisov

3. Skladnost ciljev s prioritetami SPRS

Cilji predlagane politike/predpisa	P 1	P 2	P 3	P 4	P 5	P 6	P 7	P 8	P 9	P 10	P 11	P 12	P 13	P 14
Določitev prednostnih območij za postavitev SE in VE (go-to areas)	✓		✓		✓				-	-				
Posebnosti postopkov prostorskega načrtovanja in dovoljevanja OVE	✓				✓				-	-	-			-
Vzpostavitev regulatornih peskovnikov					✓				-	-	-			
Omogočanje SE in VE na območjih, kjer obstaja neizkoriščen potencial	✓		✓		✓					-				

Neskladni cilji – pojasnilo

Vsi osrednji cilji zakona so neskladni s prioritetami SPRS, ki so vezane na prostorsko identiteto zaradi širokega nabora območij, na katerih se prednostno umešča objekte za pridobivanje električne energije iz OVE. Kljub neskladnosti ciljev s prioritetami SPRS je mogoča ideja ali razvoj »nove prostorske identitete« na podlagi novih objektov v prostoru, ki dajejo krajini nekega dela države novo prepoznavnost.

4. Učinek politike/predpisa na prioritete SPRS

Prioritete SPRS		Obrazložitev odgovora
P 1 – Z zagotavljanjem opremljenosti in dostopnosti storitev podpreti razvoj različnih vrst območij	Da	Umeščanje objektov je predvideno na različne tipe rabe tal po vsej državi, mogoč je učinek na razvoj problemskih območij.
P 2 – Povečati varčnost in učinkovitost rabe prostora ter naravnih virov	Ne morem oceniti	Učinki bodo pozitivni in negativni – ti bodo odvisni od tipa rabe prostora, kamor se bodo objekti umeščali.
P 3 – Prenoviti razvrednotena urbana in krajinska območja	Da	Učinek bo predvidoma pozitiven, ker zakon predvideva umeščanje objektov na območjih rudniškega prostora in odlagališč odpadkov.
P 4 – Okrepiti razvojno vlogo mest, vstopne točke in funkcionalno povezati mesta znotraj širših urbanih območij	Ne	Zakon ne predvideva rešitev, ki bi lahko funkcionalno povezovala mesta znotraj ŠMO.
P 5 – Izboljšati privlačnost mest za specifične dejavnosti	Da	Privlačnost mest za npr. agrivoltaiko in mogoče rešitve izkoriščanja naravnih virov za pridobivanje električne energije.
P 6 – Povečati privlačnost in kakovost bivanja v slovenskih mestih	Da	Mogoči so učinki na privlačnost in kakovost prebivanja, ki bodo odvisni od opazovalca (pozitivni zaradi koristnosti, negativni zaradi vizualnih in funkcionalnih učinkov).
P 7 – Spodbuditi celovito prenovo vseh naselij v državi	Mogoče	Mogoči posredni učinki na urejanje podobe in funkcij naselij.
P 8 – Izboljšati odpornosti naselij na podnebne spremembe	Mogoče	Mogoči spremljevalni ukrepi za prilagajanje na podnebne spremembe, ki so tehnološke narave.
P 9 – Uvrstiti kriterij prostorske identitete v vse javne politike in na vse ravni upravljanja s prostorom	Ne	Kriterij prostorske identitete, kot je definirana, se na noben način s tem zakonom ne umešča v javne politike.

P 10 – Vzpostaviti in začeti izvajati integralne instrumente za krepitev prostorske identitete	Ne	Zakon ne predvideva tovrstnih mehanizmov. Predvideva poenostavitev postopkov SE in VE.
P 11 – Ozavestiti deležnike in povečati njihovo vključenost v krepitev prostorske identitete	Ne	Zakon ne predvideva tovrstnih mehanizmov.
P 12 – Izboljšati odpornosti prostora	Ne morem oceniti	Odpornost je v tem zakonu določena v smislu boljše energetske preskrbe in več vrst rabe istega prostora.
P 13 – Okrepiti zmožnosti zaznavanja izzivov in njihovih učinkov na prostor	Mogoče	Verjetno se bodo izzivi in njihovi učinki na prostor pokazali prav ob izvajanju zakona, npr. ob prevladi javne koristi pridobivanja električne energije nad drugo javno koristjo.
P 14 – Okrepiti strokovno usposobljenost in ozavestiti deležnike o pomenu prostora ter vlogi urejanja prostora	Ne	Zakon ne predvideva tovrstnih mehanizmov.

5. Ukrepi s prostorskimi učinki

Število ukrepov: 18

Število ukrepov s prostorskimi učinki: 18

Obrazložitev

Ukrepi bodo imeli učinek neposredno na podobo in funkcije prostora z umeščanjem SE in VE – najprej z določanjem prednostnih območij za umeščanje, ki zajemajo različne kategorije rabe tal, od kmetijske, vodne in priobalne površine, vodovarstvena območja, gozdne površine, rudniške površine, odlagališča odpadkov. Ukrepi bodo imeli učinke na upravljanje s prostorom v smislu preurejanja postopkov za izgradnjo objektov in na to vezana dovoljenja, določajo princip, po katerem se izvajajo celovite presoje vplivov na okolje in uvaja regulatorni peskovnik – pristojno ministrstvo bo lahko izdalo odločbo, v kateri bodo natančno določeni pogoji in obseg dovoljenega odstopa od veljavnih predpisov izključno za namen izvedbe prijavljenega projekta.

6. Učinek na področja

1. Okolje

- ✓ Tla
- ✓ Biodiverziteta in krajina
- ✓ Vodni viri
- ✓ Grajeno okolje
- ✓ Energetski viri

2. Gospodarstvo

- ✓ Gospodarski razvoj
- ✓ Kmetijstvo
- ✓ Turizem
- ✓ Infrastruktura

3. Družba

- ✓ Demografija
- ✓ Izobrazba
- ✓ Kulturna dediščina

4. Prostorsko upravljanje

- ✓ Učinkovitost

Neizbrana področja

Izbrana so bila področja, na katere bo zakon neposredno učinkoval. Na neizbrana področja bodisi ni predvidenega neposrednega učinka, bodisi ni razvidno iz določil zakona, ali bi lahko na ta področja učinkoval.

7. Učinek glede na tip območja

Učinek bo enak na celotnem območju države.

Ne

Tip območja		Obrazložitev odgovora
Urbana, podeželska, ŠMO (stopnja suburbanizacije)	Da	Na območja, ki so tipično podeželska, bo prostorski učinek večji zaradi umestitve SE in VE
Regije, razvojno ogrožene regije (stopnja razvojne ogroženosti)	Mogoče	Mogoč učinek na razvoj ogroženih regij
Čezmejna območja (čezmejni vidik)	Ne morem oceniti	
Drugo		

Končali ste reševanje preveritve, zdaj, prosimo, svoje odgovore ovrednotite glede na potrebo po podrobnejši presoji TIA in izberite ustrezno možnost.

Podrobnejša TIA je nujna.

PODROBNEJŠA PRESOJA

8. Območje presoje

Tip območja

Redko poseljena območja

Ime območja

Idrijsko-Cerkljansko

9. Podrobnejša ocena učinkov

Področje	Dejavnik	Kazalniki	Ocena	Obrazložitev
OKOLJE				
Tla	Kakovost prsti	[TP04] <u>Onesnaževala v tleh</u> (ARSO OKOLJE)	0	Ni razvidno, ali bodo objekti OVE učinkovali na vsebnost onesnaževal v tleh
	Trajna izguba/zazidava tal (prekritje ali pozidava tal z vodoneprepustno plastjo, izguba funkcij tal)	<u>Izdana gradbena dovoljenja, statistične regije, 2021</u> [TP03] <u>Pozidava</u> (ARSO OKOLJE) <u>Gradbena dovoljenja</u> , občine, 2021	-1	Število izdanih gradbenih dovoljenj bo naraslo, prekritje tal sicer ne bo dokončno – SE je mogoče odstraniti
Biodiverziteta in krajina	Kakovost krajine (naravna ohranjenost, doživljajska, estetska vrednost, pestrost in prostorska urejenost krajine)	<u>Izdana gradbena dovoljenja, statistične regije, 2021</u> <u>Delež kmetijskih zemljišč znotraj prostorske enote, statistične regije, 2020</u> <u>Gradbena dovoljenja</u> , občine, 2021	-2	Število izdanih gradbenih dovoljenj bo naraslo, kar bo močno učinkovalo na kakovost krajine, pestrost, estetska vrednost), mogoče manj negativnih učinkov na prostorsko urejenost
	Zavarovane vrste		-1	Manjša možnost učinka na zavarovane vrste
	Zavarovana območja in spomeniki	[NV02] <u>Zavarovana območja</u> (ARSO OKOLJE)	-1	Izguba vrednosti vodovarstvenih območij zaradi postavitve objektov
	Izguba habitatov	<u>Izdana gradbena dovoljenja, statistične regije, 2021</u> <u>Delež kmetijskih zemljišč znotraj prostorske enote, statistične regije, 2020</u> <u>Gradbena dovoljenja</u> , občine, 2021	0	Zaradi fizičnih značilnosti objektov ni predvidenih učinkov na izgubo habitatov
Vodni viri	Poraba vode	<u>Prečiščena odpadna voda, statistične regije, 2021</u> <u>Neprečiščena odpadna voda, statistične regije, 2021</u>	0	SE in VE na porabo vode ne bodo učinkovale.
	Kakovost vode	<u>Prečiščena odpadna voda, statistične regije, 2021</u> <u>Neprečiščena odpadna voda, statistične regije, 2021</u>		Mogoč učinek na kakovost vode s senčenjem - preprečitev cvetenja alg
	Razpoložljivost vode	<u>Voda po vodnih virih [1000 m3], kohezijski regiji in statistične regije, 2021</u>		SE in VE na razpoložljivost vode ne bodo učinkovale.
	Oskrba z vodo	<u>Voda dobavljena gospodinjstvom, statistične regije, 2021</u>		SE in VE na oskrbo z vodo ne bodo učinkovale.

Grajeno okolje	Število funkcionalno degradiranih območij	[TP02] Funkcionalno razvrednotena območja (ARSO OKOLJE)	1	Z umeščanjem SE in VE bo mogoče zmanjšati število FDO.
	Stopnja urbanizacije	[TP03] Pozidava (ARSO OKOLJE) Gradbena dovoljenja, občine, 2021	1	Z umeščanjem SE in VE bo verjetno naraščanje stopnje urbanizacije.
Energetski viri	Uporaba OVE	Energetski kazalniki, Slovenija, letno (SURS)	2	Neposredni pozitivni učinki zaradi umeščanja SE in VE.
	Učinkovita raba energije (URE)	Energetski kazalniki, Slovenija, letno (SURS) Poraba električne energije po vrsti odjemalca, občine, 2022	1	Učinkovita raba na območjih z ustreznim omrežjem.
GOSPODARSTVO				
Gospodarski razvoj	Prihodek prebivalstva* BDP	Regionalni bruto domači proizvod, 2021	1	Učinek na rast BDP.
	Število inovacij	Investicije v osnovna sredstva, statistične regije, 2021	2	Porast tehnoloških in izvedbenih inovacij na področju OVE.
Kmetijstvo	Prihodek v primarnem sektorju	Bruto dodana vrednost v kmetijskih dejavnostih, statistične regije, 2021	0	Učinek je odvisen od načina izvedbe sočasne kmetijske rabe in OVE.
Turizem	Zaposlenost v turizmu	Delovno aktivno prebivalstvo v turizmu po metodologiji (UNWTO in OECD), občine, mesečno (2022)	1	Le ob razvoju »energetskega turizma«
	Število obiskovalcev	Število prihodov turistov, statistične regije, 2021 Prihodi in prenočitve turistov, občine, 2021	1	Samo ob razvoju »energetskega turizma«
	Število prenočišč	Število ležišč, statistične regije, 2021 Prenočitvene zmogljivosti po občinah, 2021	0	Samo ob razvoju »energetskega turizma«
Infrastruktura	Količina zbranih odpadkov	Zbrani komunalni odpadki, statistične regije, 2021 Nastali, zbrani in odloženi komunalni odpadki, občine, 2021	0	SE in VE na količino komunalnih odpadkov ne bodo učinkovale.

	Kakovost infrastrukture (komunalna, prometna)	<u>Priključki na vodovod, statistične regije, 2021</u> <u>Priključki na kanalizacijo, statistične regije, 2021</u>	0	SE in VE na komunalno infrastrukturo ne bodo učinkovale. Mogoč učinek na izboljšave v prometni infrastrukturi.
	Dostopnost do infrastrukture (komunalna, prometna)	<u>Priključki na vodovod, statistične regije, 2021</u> <u>Priključki na kanalizacijo, statistične regije, 2021</u>	0	SE in VE na dostopnost do komunalne infrastrukture ne bodo učinkovale. Mogoči učinki na dostopnost do prometne infrastrukture.
DRUŽBA				
Demografija	Priselitve	<u>Notranje selitve, statistične regije, 2021</u> <u>Selitveno gibanje prebivalcev - s tujino, statistične regije,</u>	1	Priseljevanje zaradi delovnih mest.
	Odselitve	<u>Notranje selitve, statistične regije, 2021</u> <u>Selitveno gibanje prebivalcev - s tujino, statistične regije, 2021</u>		Ni mogoče oceniti.
	Rodnost (št. otrok v družini)	<u>Število živorojenih, živorojeni na 1000 prebivalcev, statistične regije, 2021</u> <u>Naravni prirast, statistične regije, 2021</u> <u>Živorojeni, živorojeni na 1000 prebivalcev, občine, 2021</u>		Ni mogoče oceniti.
Izobrazba	Stopnja izobrazbe	<u>Diplomanti, statistične regije, 2021</u> <u>Dijaki v srednjih šolah na 1000 prebivalcev, statistične regije, 2021</u> <u>Diplomanti, občine, 2021</u> <u>Število dijakov na 1000 prebivalcev, občine, 2021/22</u>	1	Učinek na število diplomantov iz energetike/elektrotehnike.
Kulturna dediščina	Varstvo kulturne dediščine		0	Pozitivni in negativni učinki, vezani na različne varstvene režime.

PROSTORSKO UPRAVLJANJE

Učinkovitost	Usposobljenost kadrov za upravljanje s prostorom (število, znanje na področju prostorskega načrtovanja, izvajanja zemljiške politike, priprava projektov itn.)	0	Negativni učinki na področju upravljanja s prostorom in znanjem na področju prostora, pozitivni učinki na učinkovitost priprave projektov.
	Administrativni stroški	2	S poenostavitvijo postopkov se zmanjšajo administrativni stroški.
	Povezovanje prostorskega načrtovanja in krepitev sodelovanja z drugimi sektorji	-1	Zakon s predvidenimi spremembami v poseganje v prostor in prilagoditvami postopkov ne predvideva širšega sodelovanja z drugimi sektorji.

10. Na koncu opravljene podrobnejše presoje, prosimo, pripravite kratek povzetek ocenjevanja. Pri tem vam je lahko v pomoč povzetek preveritve.

Povzetki preveritve

Skladnost ciljev s prioritetami SPRS

Politika/predpis ima skupaj **4** ciljev. **0** ciljev je v skladu s prioritetami, **4** ciljev ni v skladu s prioritetami.

0 ciljev ni povezanih s SPRS prioritetami. Cilj **Določitev prednostnih območij za postavitev SE in VE (go-to areas)** je skladen z največ prioritetami SPRS. Za cilje **Določitev prednostnih območij za postavitev SE in VE (go-to areas)**, **Določitev prednostnih območij za postavitev SE in VE (go-to areas)**, **Posebnosti postopkov prostorskega načrtovanja in dovoljevanja OVE**, **Posebnosti postopkov prostorskega načrtovanja in dovoljevanja OVE**, **Posebnosti postopkov prostorskega načrtovanja in dovoljevanja OVE**, **Posebnosti postopkov prostorskega načrtovanja in dovoljevanja OVE**, **Vzpostavitev regulatornih peskovnikov**, **Vzpostavitev regulatornih peskovnikov**, **Vzpostavitev regulatornih peskovnikov**, **Omožanje SE in VE na območjih, kjer obstaja neizkoriščen potencial**, ki so neskladni s prioritetami SPRS, prosimo, pojasnite, zakaj so neskladni.

Učinek na doseganje prioritet SPRS

Politika/predpis bo imel učinek na **4** od 14 prioritet. To so **P1 – Z zagotavljanjem opremljenosti in dostopnosti storitev podpreti razvoj različnih vrst območij**, **P3 – Prenoviti razvrednotena urbana in krajinska območja**, **P5 – Izboljšati privlačnost mest za specifične dejavnosti**, **P6 Povečati privlačnost in kakovost bivanja v slovenskih mestih**. Na **3** od 14 prioritet bo imela politika/predpis učinek mogoče, za **2** od 14 prioritet se tega ne da oceniti.

Učinek na tematska področja

Politika/predpis bo imel skupno učinek na **13** od **22** tematskih področij.

V okviru teme okolje na **5** od **6** področij, na temi gospodarstvo na **4** od **8** področij, na temi družba na **3** od **5** področij, na temi prostorsko upravljanje na **1** od **3** področij.

Učinek na prostorske enote

Učinek politike/predpisa bo različen na naslednja območja: Urbana, podeželska, ŠMO (stopnja suburbanizacije).

Učinek bo mogoče različen na naslednje območja: Regije, razvojno ogrožene regije (stopnja razvojne ogroženosti)

Ali je politika/predpis skladna s prioritetami SPRS?

Zakon je v popolnosti skladen le z eno prioriteto SPRS, in sicer s **P5 – Izboljšati privlačnost mest za specifične dejavnosti**. Deloma je skladen tudi s **P3 – Prenoviti razvrednotena urbana in krajinska območja**.

Kakšen je/bo učinek vaše politike/predpisa v povprečju?

Zakon neposredno učinkuje na krajino – njeno podobo, prepoznavnost, učinkuje na grajeno okolje v smislu izdanih gradbenih dovoljenj in možne sočasne urbanizacije, učinkuje na učinkovitost prostorskega upravljanja ter na razvoj gospodarstva in inovacij vezanih na OVE.

Ali bo imela politika/predpis tudi negativne učinke?

Negativen učinek bo na fizično podobo in prepoznavnost krajine, ki bo na različnih tipih rabe prostora prekrita s SE ali z VE. Kot prilagoditev predpisa naj bodo prednostna območja za umeščanje OVE prvenstveno degradirana območja, rudniška območja, strehe nakupovalnih centrov in drugih obsežnih objektov ter parkirišč. Umeščanje na druge dejanske rabe tal naj bo dopustno izjemoma ob nezmožnosti umeščanja na degradirana območja in strehe.

Na katere tipe območij bo politika/predpis učinkoval in kako?

Zakon bo najbolj učinkoval na kmetijska zemljišča na osončenih pobočjih, zlasti na travniških površinah znotraj izbranega območja Idrijsko-Cerkljanskega.

Glede na izvedeno presojo bo učinek politike/predpisa na doseganje prioritet SPRS:

Velik učinek

Priloga 4: Kazalniki po področjih in dejavnikih za numerično oceno učinkov v podrobnejši presoji

Področje	Dejavnik	Kazalniki	Ocena	Obrazložitev
OKOLJE				
Tla	Kakovost prsti	[TP04] <u>Onesnaževala v tleh</u> (ARSO OKOLJE)		
	Trajna izguba/zazidava tal (prekritje ali pozidava tal z vodoneprepustno plastjo, izguba funkcij tal)	<u>Izdana gradbena dovoljenja, statistične regije, 2021</u> [TP03] <u>Pozidava</u> (ARSO OKOLJE) <u>Gradbena dovoljenja, občine, 2021</u>		
Biodiverziteti in krajina	Kakovost krajine (naravna ohranjenost, doživljajska, estetska vrednost, pestrost in prostorska urejenost krajine)	<u>Izdana gradbena dovoljenja, statistične regije, 2021</u> <u>Delež kmetijskih zemljišč znotraj prostorske enote, statistične regije, 2020</u> <u>Gradbena dovoljenja, občine, 2021</u>		
	Zavarovane vrste	/		
	Zavarovana območja in spomeniki	[NV02] <u>Zavarovana območja</u> (ARSO OKOLJE)		
	Izguba habitatov	<u>Izdana gradbena dovoljenja, statistične regije, 2021</u> <u>Delež kmetijskih zemljišč znotraj prostorske enote, statistične regije, 2020</u> <u>Gradbena dovoljenja, občine, 2021</u>		
Vodni viri	Poraba vode	<u>Prečiščena odpadna voda, statistične regije, 2021</u> <u>Neprečiščena odpadna voda, statistične regije, 2021</u>		
	Kakovost vode	<u>Prečiščena odpadna voda, statistične regije, 2021</u> <u>Neprečiščena odpadna voda, statistične regije, 2021</u>		
	Razpoložljivost vode	<u>Voda po vodnih virih [1000 m3], kohezijski regiji in statistične regije, 2021</u>		
	Oskrba z vodo	<u>Voda dobavljena gospodinjstvom, statistične regije, 2021</u>		
Zrak in podnebje	Onesnaževanje s trdimi delci	<u>Output domačih procesov (1000 ton), Slovenija, 2020</u>		
	Emisije NOx	<u>Output domačih procesov (1000 ton), Slovenija, 2020</u>		
	Onesnaževanje zaradi hrupa	/		
	Emisije TGP	<u>Output domačih procesov (1000 ton), Slovenija, 2020</u>		
Grajeno okolje	Število funkcionalno degradiranih območij	[TP02] <u>Funkcionalno razvrednotena območja</u> (ARSO OKOLJE)		
	Stopnja urbanizacije	[TP03] <u>Pozidava</u> (ARSO OKOLJE) <u>Gradbena dovoljenja, občine, 2021</u>		
Energetski viri	Uporaba OVE	<u>Energetski kazalniki, Slovenija, letno (SURs)</u>		
	Učinkovita raba energije (URE)	<u>Energetski kazalniki, Slovenija, letno (SURs)</u> <u>Poraba električne energije po vrsti odjemalca, občine, 2022</u>		

GOSPODARSTVO

Gospodarski razvoj	Prihodek prebivalstva* BDP	<u>Regionalni bruto domači proizvod</u> , 2021
	Število inovacij	<u>Investicije v osnovna sredstva</u> , statistične regije, 2021
Kmetijstvo	Prihodek v primarnem sektorju	<u>Bruto dodana vrednost v kmetijskih dejavnostih</u> , statistične regije, 2021
Industrija	Prihodek v sekundarnem sektorju	<u>Bruto dodana vrednost v industriji</u> , statistične regije, 2021
	Stopnja izvoza	<u>Izvoz in uvoz blaga</u> , statistične regije, 2021
Storitve	Zaposlenost v terciarnem oziroma kvartarnem sektorju	<u>Zaposlenost po dejavnostih</u> , statistične regije, 2021
Turizem	Zaposlenost v turizmu	<u>Delovno aktivno prebivalstvo v turizmu po metodologiji (UNWTO in OECD)</u> , občine, mesečno (2022)
	Število obiskovalcev	<u>Število prihodov turistov</u> , statistične regije, 2021 <u>Prihodi in prenočitve turistov</u> , občine, 2021
	Število prenočišč	<u>Število ležišč</u> , statistične regije, 2021 <u>Prenočitvene zmogljivosti po občinah</u> , 2021
Majhna podjetja	Število podjetij	<u>Število podjetij</u> , statistične regije, 2021 <u>Podjetja po številu oseb, ki delajo</u> , občine, 2021
Infrastruktura	Količina zbranih odpadkov	<u>Zbrani komunalni odpadki</u> , statistične regije, 2021 <u>Nastali, zbrani in odloženi komunalni odpadki</u> , občine, 2021
	Kakovost infrastrukture (komunalna, prometna)	<u>Priključki na vodovod</u> , statistične regije, 2021 <u>Priključki na kanalizacijo</u> , statistične regije, 2021
	Dostopnost do infrastrukture (komunalna, prometna)	<u>Priključki na vodovod</u> , statistične regije, 2021 <u>Priključki na kanalizacijo</u> , statistične regije, 2021
Promet	Uporaba javnega transporta	<u>Potniški prevoz in promet</u> , Slovenija, 2021
	Dnevne migracije	<u>Indeks delovne migracije</u> , statistične regije, 2021 <u>Delovne migracije</u> , izbrani kazalniki, občine, 2021

DRUŽBA

Demografija	Priselitve	<u>Notranje selitve, statistične regije, 2021</u> <u>Selitveno gibanje prebivalcev - s tujino,</u> <u>statistične regije.</u>
	Odselitve	<u>Notranje selitve, statistične regije, 2021</u> <u>Selitveno gibanje prebivalcev - s tujino,</u> <u>statistične regije, 2021</u>
	Rodnost (št. otrok v družini)	<u>Število živorojenih, živorojeni na 1000</u> <u>prebivalcev, statistične regije, 2021</u> <u>Naravni prirast, statistične regije, 2021</u> <u>Živorojeni, živorojeni na 1000 prebivalcev,</u> <u>občine, 2021</u>
Zdravje	Smrtnost v prometnih nesrečah	<u>Število umrlih v cestnoprometnih nesrečah</u> <u>na 10.000 prebivalcev, statistične regije,</u> <u>2021</u>
	Nevarnost industrijskih nesreč	/
	Pričakovano trajanje življenja	<u>Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu po</u> <u>spolu, statistične regije, 2021</u> <u>Povprečna starost, občine, 2021, 2022</u>
Družbene neenakosti in družbeno varstvo	Razporeditev prihodka	<u>Neto prejeti dohodek prebivalcev, občine,</u> <u>2020</u>
	Brezposelnost	<u>Število delovno aktivnih prebivalcev, stopnja</u> <u>delovne aktivnosti, statistične regije, 2021</u> <u>Stopnja delovne aktivnosti, občine, 2021</u>
	Skrb za ostarele	<u>Koeficient starostne odvisnosti starih,</u> <u>statistične regije, 2021</u>
	Revščina	<u>Stopnja tveganja socialne izključenosti,</u> <u>statistične regije, 2021,</u> <u>Stopnja tveganja revščine, ststistične regije,</u> <u>2021</u> <u>Stopnja prenaseljenosti stanovanja,</u> <u>statistične regije, 2021</u> <u>Neto prejeti dohodek prebivalcev, občine,</u> <u>2020</u>
	Dostopnost stanovanj	<u>Stanovanja na prebivalca, statistična regija,</u> <u>2021</u> <u>Stopnja prenaseljenosti stanovanja,</u> <u>statistične regije, 2021</u> <u>Povprečna uporabna površina stanovanj,</u> <u>statistične regije, 2021</u> <u>Izbrani kazalniki stanovanjskega standarda,</u> <u>občine, 2021</u>
Izobrazba	Stopnja izobrazbe	<u>Diplomanti, statistične regije, 2021</u> <u>Dijaki v srednjih šolah na 1000 prebivalcev,</u> <u>statistične regije, 2021</u> <u>Diplomanti, občine, 2021</u> <u>Število dijakov na 1000 prebivalcev, občine,</u> <u>2021/22</u>
Kulturna dediščina	Varstvo kulturne dediščine	/

PROSTORSKO UPRAVLJANJE

Učinkovitost Usposobljenost kadrov za upravljanje s prostorom (število, znanje na področju prostorskega načrtovanja, izvajanja zemljiške politike, priprava projektov itn.) /

Administrativni stroški /

Povezovanje prostorskega načrtovanja in krepitev sodelovanja z drugimi sektorji /

Subsidiarnost Razporeditev obveznosti in nalog upravljanja s prostorom na različnih administrativnih ravneh /

Prostorska organizacija Obseg centralnih funkcij občinskega središča (povečanje je pozitivno)
Centralne funkcije: funkcije (naloge ali storitve), ki jih centralno naselje nudi za prebivalce in njegovo okolico, npr. zdravstvena oskrba (bolnišnica), izobraževanje (osnovna šola), itd. /

Sprememba poselitvene mreže (hierarhično členjeno) omrežje naselij, ki je lahko prikazano tudi z njihovimi gravitacijskimi območji in infrastrukturo. V kolikor naseljem pripišemo mesto na hierarhični lestvici glede na funkcijo, ki jo opravljajo, govorimo o policentričnem sistemu naselij. /

